Sfântul Teofan Zăvorâtul - Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor
(volumul 2)

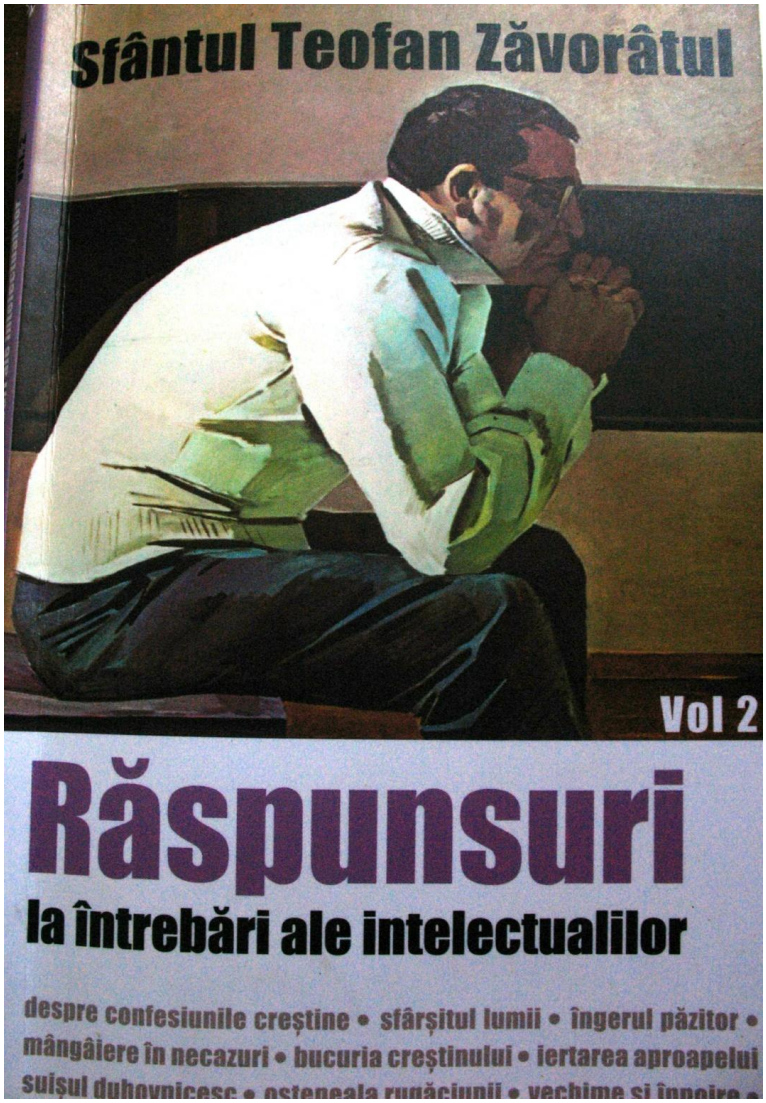

Traducere din limba rusă de
Adrian şi Xenia Tănăsescu-Vlas

Tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfinţitului Părinte Galaction,
episcopul Alexandriei şi Teleormanului

Editura Cartea Ortodoxă
Bucureşti, 2007

Redactor: Irina Floarea
Coperta: Mona Velciov
© Editura Sophia, pentru prezenta ediţie
Volumul de faţă cuprinde articolele publicate de Sfântul Teofan Zăvorâtul în revista „Domaşniaia Beseda" între anii 1869 şi 1877.

Index

Calea către cunoaşterea adevăratei credinţe 5
Diferenţa dintre confesiunile creştine..... 9
Vechime şi înnoire..... 11
Necesitatea statorniciei în viaţa duhovnicească..... 13
Chemare către noi înşine..... 14
Întâietatea necazurilor în faţa mângâierilor vieţii..... 17
Împărăţia lui Hristos şi împărăţia acestei lumi..... 18
Mustrare pastorală..... 22
Unde se sfârşeşte învăţătura creştină?..... 24
Bucuriile şi necazurile merg mână în mână..... 25
Lucrătorii vieţii lăuntrice..... 26
Chipul şi asemănarea lui Dumnezeu..... 27
Duminica lăsatului sec de brânză..... 29
Înmuierea inimii..... 31
Copiii în biserică..... 34
Cum se stă în biserică..... 36
Pofta..... 37
Bucuria duhovnicească..... 38
Citirea Evangheliei în primele trei zile ale Săptămânii Patimilor..... 39
Întrebare şi răspuns..... 41
Lepădarea de credinţă din zilele de pe urmă ale lumii..... 44
Treptele de căpetenie ale suişului minţii spre Dumnezeu..... 47
Împreună-glăsuirea celor dinafară cu cele lăuntrice..... 51
Bucuria creştinului..... 52
Pogorârea Sfântului Duh..... 54
Sfârşitul lumii..... 56
Vedenia bătrânului..... 59

Credința și așezămintele credinței 63
Purtarea crucii proprii 64
A face milostenie înseamnă a semăna 66
Mici modele de satanism din minte 71
Aducerea-aminte de judecata lui Dumnezeu 72
Șiretenia celui viclean 74
Răstignirea duhovnicească 75
Mângâiere în necazuri 77
Omorârea de sine 79
Suișul duhovnicesc 80
Avertisment 81
Fiecare dintre noi are o cruce proprie 83
Robia păcatului 85
Țăria împărățiilor și a tronurilor 87
Cuvânt de îndreptățire (scrisoare către redactor) 89
Chinurile din iad 94
Avem neapărată nevoie să deosebim duhurile 96
Totul pentru Dumnezeu, nimic pentru noi înșine 97
Iertarea aproapelui 99
Lumina lui Hristos luminează tuturor 101
Sfântul Ioan Teologul - învățătorul credinței și al dragostei 103
Ce să facem acum? 107
Tot creștinismul în câteva cuvinte 108
Rugăciunea de la biserică 109
Osteneala rugăciunii 110
Îngerul păzitor 112
Suma proorociilor despre Domnul nostru Iisus Hristos 114
Noutăți pentru Anul nou 117
Înțelepciunea omenească și simplitatea evanghelică 120
Unirea duhovnicească 122
Vai lumii din pricina prorocilor mincinoși! 124
Caracterul propovăduirii evanghelice 126
O lecție de viață 128
Credincioșia făgăduințelor dumnezeiești 130
Deosebirea dintre Vechiul și Noul Testament 132
Însemnătatea morții în iconomia lui Dumnezeu 134

Dumnezeul acestui veac.....137
Îndreptățirea 140
Suntem oare sub blestemul Legii? 143
Viața cu duhul.....144

Calea către cunoaşterea adevăratei credinţe

Prima şi cea mai inevitabilă îndatorire a oricărui om este să aibă credinţă, altfel spus religie, adică să aibă o cunoaştere bine definită a lui Dumnezeu şi a felului în care El trebuie cinstit, altfel spus - să cunoască raporturile dintre sine şi El, altfel spus - să ţină mărturisirea.

Această îndatorire nu este atât prescrisă, cât se impune de la sine. Aşa este natura duhului omenesc, să-L ceară şi să îl caute în chip firesc pe Dumnezeu, şi să se pună în acele relaţii cu El pe care le consideră legitime.

Credinţa este sămânţa şi embrionul tuturor îndatoririlor, deopotrivă şi al întregii vieţi religios-morale a omului. Cine nu are nici o credinţă, acela nu este om. Nu are chip acolo unde ar trebui să fie acesta, şi anume în templul duhului, fiindcă religia este lucrul sfânt care sfinţeşte întreaga noastră fire, în vreme ce lipsa ei o schimonoseşte şi o strâmbă.

Sfântul Isaac Sirul observă în om trei stări.

- ⇒ *Una este cea firească, în care omul din firea duhului său îl cunoaşte pe Dumnezeu şi se teme de El.*
- ⇒ *Din starea aceasta, în anumite condiţii el urcă în alta, mai presus de fire sau harică.*
- ⇒ *Starea a treia ia naştere din cufundarea omului în trup, altfel spus în senzualitate, când se stinge în el lumina duhului, călcată în picioare de poftele trupeşti. Omul se coboară atunci la treapta de animal, se adaugă dobitoacelor necuvântătoare şi se aseamănă lor. Cu un astfel de om nici nu-i chip de trăit: cum să îl potoleşti când îl apucă pandoliile? Ca atare, aici trebuie să aplicăm expresia de uz general: "n-are frică de Dumnezeu", care arată că nici nu trebuie să ai de-a face cu un asemenea om.*

Totuşi. îndatorirea de a avea credinţă încă nu defineşte credinţa ca atare. La asta trebuie să adăugăm că omul este dator să aibă nu orice credinţă, fără a face deosebire, ci o singură credinţă, bine definită şi adevărată. Dacă Dumnezeu este unul şi neschimbat, dacă firea omenească e una singură, înseamnă că adevărata relaţie dintre Dumnezeu şi om poate fi doar una. Iar ca atare şi expresia acestei re-Laţii, altfel spus adevărata mărturisire, e una singură. Tocmai pe aceasta trebuie s-o ţină omul, altminteri ce va ţine? Minciuni, năluciri, visări. Iar acestea ce valoare au? Asta e ca şi cum un sărac, care nu are nimic, s-ar vedea în vis mare bogătaş.

O religie mincinoasă înseamnă batjocorire a oamenilor. Cel ce mărturiseşte mincinos este ca un nebun care face ca trenul fiindcă i se năzare una şi alta. Dar asta nu-i încă decât jumătate de necaz: necazul stă în aceea că aici se ascunde o înşelăciune nu simplă, nu una pe care o destramă un râs sănătos, ci una sfâşietoare, amarnică, deznădăjduitoare.

În religie toţi aşteaptă să îşi afle alinarea definitivă şi veşnica fericire: cu această încredinţare îşi ţine fiecare credinţa sa şi o preţuieşte. Se ştie însă că minciuna nu se poate ascunde decât în această viaţă, iar după moarte se dă în vileag îndată cât de temeinică e temelia credinţei noastre. Şi atunci, ce înspăimântătoare, cât de sfâşietoare va fi starea celui ce va vedea atunci că a fost amăgit!.. Tocmai de aceea, cât este vreme, cât suntem încă în drum către veşnicia hotărâtoare şi neschimbată, fiecare este dator să se cerceteze pe sine însuşi şi să se încredinţeze fără putinţă de îndoială dacă este adevărată credinţa pe care o ţine. Iar dacă se va arăta ne-adevărată să caute unde este cea singur adevărată care duce cu adevărat la Dumnezeu şi dăruiesc neîndoielnic veşnica mântuire. Domnul nu S-a lăsat pe Sine nemărturisit (Fapte 14. 16) iar deopotrivă n-a lăsat nemărturisită nici singura credinţă adevărată în El. Însă de vreme ce El a îngăduit ca alături de aceasta să existe pe pământ şi alte credinţe, care să intre cu ea în rivalitate, prin însuşi acest fapt a pus asupra tuturor îndatorirea de a ţine credinţa în El nu fără să aibă întemeiere, ci pe temelii de nezdruncinat, de dragul cărora omul să se poată lepăda de orice altceva cu deplină încredinţare.

Prin această punere la încercare se cinsteşte credinţa şi se păstrează adevărata vrednicie a omului ca fiinţă raţională, conştientă, înzestrată cu conştiinţă.

Credinţa noastră în credinţa noastră, adică încredinţarea de adevărul mărturisirii creştin-ortodoxe, trebuie să fie raţională. Tocmai de aceea Domnul, ca să-i atragă pe oameni la Sine şi la învăţătura Sa. spunea: cercetaţi Scripturile (In. 5, 39), convingându-i să facă asta prin propovăduirea lui Ioan Botezătorul şi prin minunile Sale. Şi Apostolii, în propovăduirea lor lucrau prin convingere, şi numai prin convingere, nu prin silnicie, îi deprindeau cu credinţa. Însăşi tăria mărturisirii depinde de convingere, iar apoi şi întreaga viaţă în duhul credinţei pe care omul o are.

Din nenumărate experienţe se vede cât de puternic sunt stârniţi unii să acţioneze în mod potrivit cu credinţa lor din clipa conştientizării unicităţii adevărului ci şi, dimpotrivă, cât de mulţi dorm in nepăsare din pricină că nu şi-au limpezit conştiinţa acestui fapt.

Şi atunci cum să ne încredinţăm şi pe ce cale să verificăm ce credinţă este credinţa adevărată? Pentru aceasta avem două mijloace, unul exterior, ştiinţific, celălalt interior - calea credinţei.

- ⇒ *Cel dintâi este propus de obicei în studierea sistematică a teologiei; el este eficace si pentru savanţi este indispensabil, dar, evident nu este pentru toţi, întrucât la baza sa cuprinde cunoştinţe care nu sunt accesibile tuturor.*
- ⇒ *Pe de altă parte, este limpede că această cale este foarte lungă şi ostenicioasâ şi lucru deosebit de însemnat, lasă inima în voia ei, în seama samavolniciei sale şi a liberului său frâu.*

Calea credinţei este sinceră, lăuntrică, vie, multumitoare şi accesibilă tuturor. Ea este rugăciunea către singurul Dumnezeu adevărat ca El să ne dea învăţătura. Există Dumnezeul Cel adevărat; El ne va spune voia Sa ca să ne mântuim, dorind ca ea să fie înţeleasă şi împlinită. Acum filosofările omeneşti o ascund sau o încurcă până-ntr-atât că unii nici nu mai au puterea să iasă din acest labirint. Iar daca cineva, simţind această nevoie vitală, se va întoarce cu strigare, cu tânguire, cu durere în inimă, către Dumnezeu, adevăratul Tată al tuturor oamenilor, către Dumnezeu, Care doreşte ca credinţa în El să fie lucrătoare, e cu putinţă oare ca EI să nu-i dea unui asemenea căutător semne limpezi ca el să se încredinţeze de adevărul credinţe? O asemenea rugăciune nu este nicidecum ispitire a lui Dumnezeu, deşi se poate preface într-o astfel de ispitire atunci când cineva doreşte semne de acest fel fără sinceritate din pură curiozitate.

Peste tot găsim exemple ale convingerii de adevărul credinţei pe această cale: aşa a aflat credinţa Cornelie, sutaşul. Mulţi au fost cei care s-au dus la pustnici ca să întrebe despre credinţă, iar aceia în loc de argumente i-au pus să se roage şi Dumnezeu le-a descoperit adevărul. În vremurile tulburi ale ereziilor, Dumnezeu a ridicat oameni de o sfinţenie deosebită, i-a îmbrăcat cu putere făcătoare de minuni şi i-a pus în văzul tuturor, ca pe nişte făclii în sfeşnic, ca pe toţi să îi lumineze. Iar întrucât ei erau vase ale credinţei şi puterii lui Dumnezeu, drept aceea şi slujeau pentru toţi cei ce se îndoiau drept semne limpezi ale credinţei. Toţi aşteptau sau voiau să ştie cum mărturiseşte credinţa cutare sau cutare bărbat sfânt, şi se ţineau de mărturisirea lui.

Dar de ce să sforţăm cu mărturii de tot felul? Dumnezeu a zis că putem primi orice de la El dacă ne rugăm Lui cu credinţă, şi cu atât mai mult dacă ne rugăm pentru credinţă, care e începutul şi izvorul tuturor bunătăţilor duhovniceşti. El însuşi, în rugăciunea Sa cea de pe urmă. a zis către Tatăl Său: sfinţeşte-i pe ei întru adevărul Tău (In. 17, 17). El vorbea despre apostoli, iar prin ei - despre fiecare credincios.

Este chiar neîndoielnic faptul că, întrucât credinţa cea adevărată este făcătoare de minuni prin însăşi obârşia sa, aceste mărturii ale facerii de minuni rămân necon-tenit în ea.

Cineva spunea despre sine: „când mă uit la aceste rămăşiţe nestricate, care izvorăsc putere dumnezeiască vindecătoare, şi mă gândesc că duhul care sfinţeşte trupul acesta mărturisea tocmai această credinţă pe care o ţin şi eu, îmi piere orice îndoială pe care o seamănă câteodată în mine vrăjmaşul adevărului, şi nu am cum să nu mă bucur că a plăcut înaintea lui Dumnezeu să ne dea un ase- menea mijloc decisiv şi totodată atât de accesibil pentru a ne convinge de adevărul credinţei noastre”.

Şi chiar aşa stau lucrurile. Tocmai de aceea moaştele sunt de o vârstă cu creştinismul, au existat în el întotdeauna şi peste tot.

La noi, în Rusia, ele se află în toate ţinuturile, şi încă în ce număr! În Apus, ele au încetat odată cu despărţirea de Răsărit şi căderea dm adevăr - iar de confesiunile noi, născute din papism, ce să mai vorbim! Iată unde se află propovăduirea liniştitoare despre credinţa adevărată!

Însă mai fericit decât toţi este acela care împreună cu Ieronim (cel grec) poată să spună credinţa adevărată este cea pe care eu o mărturisesc, fiindcă prin ea m-am învrednicit să dobândesc o anumită putere dumnezeiască, ce lucrează în mine în chip simţit.

Şi păgânii au scripturi şi locaşuri de închinare şi jertfe şi învăţători ai credinţei lor şi cărţi, în parte şi cunoaşterea lui Dumnezeu şi unele fapte bune şi praznice şi rugăciuni şi privegheri de toată noaptea şi preoţi şi multe altele, însă harul şi lucrarea Sfântului Duh ce sunt ascunse în inima creştinului nimeni nu le primeşte în toată lumea, ci le primesc, prin credinţă, numai cei care se botează în numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Aşadar, iată calea cea mai dreaptă către descoperirea credinţei adevărate! Şi anume: credinţa însăşi, rugăciunea, necurmarea facerii de minuni în Biserică şi mai ales puterea lăuntrică ce se capătă prin credinţă.

Diferenţa dintre confesiunile creştine

„Ce mi-e ortodoxia ”, zic unii. ..”ce mi-e luteranismul, ce mi-e catolicismul!?” Dar ce toate sunt adevăruri? Adevărul e unul singur. Oare sunt o sută de căi? Calea e una singură. Oare sunt o sută de dumnezei? Un Dumnezeu. o credinţă, un botez. Şi atunci, cum să fie totuna?

Aşadar, deopotrivă cu ortodoxia să fie şi confesiunea lipsită de preoţie, lipsită de împărtăşanie şi pocăinţă? Halal filantropie! Întrucât nu sunt în stare să rezolve problema a ceea ce înseamnă celelalte confesiuni, tâlcuiesc strâmb şi înţeleg nedrept ceea cc este absolut adevărat...

Uitaţi-vă ce se întâmplă în fotografie. Persoana naturală a omului este modelul lui cel mai fidel, fotografii o pozează, apoi scot fotografia - dar unuia îi iese supra expusă, altuia sub expusă, unul n-a focalizat bine, celălalt a dat o poziţie nefirească persoanei cu pricina. Dar există şi fotografii foarte asemănătoare cu originalul. Iar ajustarea prin desen cât de mult schimbă caracteristica trăsăturilor! Examinând acum toate acele fotografii, se poate spune oare că sunt toate la fel, de vreme ce între ele sunt şi unele în care cel fotografiat nu s-ar recunoaşte?

Lui Moise, Dumnezeu îi spune: vezi să faci fac (cortul) chipul (modelul) ce ţi s-a arătat ţie în munte (Ieş. 25. 40) - şi aşa a fost până la venirea lui Hristos. Venind pe pământ, Domnul a adus din cer alt cort - Sfânta credinţă şi Biserica - construit după planul pe care El l-a văzut şi l-a auzit în sfatul cel mai înainte de veci al lui Dumnezeu Celui în Trei Ipostasuri.

Au apărut însă fotografi samavolnici şi s-au apucat să ajusteze, să facă fotografii noi – ei, şi au dat cu oiştea în gard. Chipul Bisericii este unul, iar în fotografiile făcute “pe vapor” unul i-a făcut două capete, la altul n-are mâini, nici picioare, altul i-a schimbat ochii, dincolo haina-i cu totul astfel şi aşa mai departe - dar pe toate scrie Biserica. Te uiţi, te uiţi şi zici: “….. nu, nu pare să fie ea.” şi atunci se cuvine celor care păstrează originalul Bisericii să se pună în rând cu ceilalţi?

Dar ce tot vorbim noi de ceilalţi! Să-l lăsăm pe Gospodarul lumii să aibă grijă de ei. El ne dă o mărturie palpabilă că originalul se află la noi şi anume darurile văzute de către toţi ale minunilor, străvederii, nestricăciunii, moaştelor, arătărilor extraordinare ce să dorim mai mult de atât? Domnul nu se va apuca să le arate mincinoşilor indulgenţă. El este cu noi şi Duhului lui locuieşte în Biserica noastră: aşadar, ea este cea adevărată, adusă din cer şi sădită pe pământ. Iar despre celelalte, Domnul ştie. El nu descoperă judecăţile Sale, va fi o zi când va aduce la lumină

toate cele ascunse, iar acum ne ajunge şi această rază nestrămutat adeverire a credinţei noastre.

Vechime şi înnoire

Până la venirea Mântuitorului Hristos, în toată lumea, afară de poporul lui Dumnezeu, vechea viaţă păgânească stăpânea in toate domeniile: intelectual, moral. estetic, familial şi cetăţenesc. După Mântuitorul Hristos, odată cu răspândirea creştinismului, puterea cuvântului lui Dumnezeu şi harul Sfântului Duh au eliminat principiile păgâneşti şi au încetăţenit principiile creştineşti pretutindeni, în toate domeniile: intelectual, moral, estetic, familial, politic. Aceste principii au acţionat şi acţionează neîncetat în Sfânta Biserică Ortodoxă, atât în Răsărit, cât şi la noi.

În Apus, papa căzând de la Biserică, a fost cel dintâi care a îmbrăţişat rădăcina vieţii pâgâneşti: trufia. În jurul acestui centru nu au întârziat să se grupeze toate celelalte elemente păgâne. Spre începutul secolului al XVI-lea, acestea erau deja îndeajuns de tari ca să ridice capul şi să intre iarăşi in competiţie făţişă cu creştinismul. S-a format un cerc de oameni pătrunşi de duhul pâgânesc, care şi-au fixat sarcina de a reintroduce pretutindeni principiile păgâneşti şi iarăşi în toate domeniile: intelectual, moral, esthetic, familial şi cetăţenesc. Vremea când s-a întâmplat aceasta se numeşte "Renaşterea" apuseană. Astfel, Renaşterea apuseană este la drept vorbind o renaştere a păgânismului împotriva creştinismului. Dar cum este sămânţa, aşa este şi rodul. Toată educaţia occidentală de acum, în toate formele ei, este concluzia acestei mişcări, căreia Renaşterea i-a dat impuls. Ca atare, şi în duh şi în trup, şi în general şi în particular, ea e pătrunsă pe de-a-ntregul de principii păgâneşti, potrivnice creştinismului. Oricine se atinge de ea şi intră într-o înrudire cât de mică cu ea devine mai mult sau mai puţin vrăjmaş al lui Hristos. Aşa dau mărturie despre aceasta faptele.

În aparenţă, s-ar putea spune: ce treabă avem noi cu Occidentul? Să facă fiecare cum ştie. Noi am trăit simplu, sub înrâurirea făcătoarelor de viaţă principii creştineşti şi habar nu am avut ce se face în Occident, şi nici n-am fi avut habar dacă n-am fi fost nevoiţi să intrăm în legătură cu ei.

Însă odată intraţi în legătură, am început să luăm de la ei. Împreună cu cele folositoare, şi duhul educaţiei pâgâneşti, care domneşte acolo. Acesta a început să producă la noi ceea ce a produs şi în Occident, adică numai ce se atinge cineva de el şi intră în înrudire cu el, că îndată se răscoală împotriva Mântuitorului Hristos şi împotriva Sfintei Lui Biserici.

Şi la noi s-a format o clasă de oameni care afirmă că tot ce este bisericesc, tot ce creştinesc este vechitură care trebuie aruncată, iar educaţia europeană este înnoirea, pe care trebuie să ne-o însuşim.

Acum, că am aflat ce înseamnă educaţia europeană, este lesne de înţeles ce fel de sfat este acesta. Apostolul Pavel spune că Domnul Dumnezeu i-a trimis în lume pe Apostolii Săi, îmbrăcaţi cu harul Sfântului Duh, ca să-i aducă pe toţi credincioşii din întuneric la lumină, din tărâmul satanei la Dumnezeu, iar aceşti domni ne sfătuiesc ca din lumină să ne întoarcem în întuneric şi de la Dumnezeu în tărâmul satanicesc, unde domneşte nu înnoirea vieţii, ci moartea, care omoară toţi embrionii vieţii adevărate.

Vedeţi ce mai binevoitori? Socotiţi cum să umblaţi cu pază, nu ca nişte neînţelepţi, ci ca cei înţelepţi; nu fiţi prunci, purtaţi de tot vântul învăţăturilor celor noi, ci adevăraţi fiind în dragoste, să creştem toate întru El, Care este Capul, Hristos. (Efes 4, 14-15; 5, 15)

Necesitatea statorniciei în viaţa duhovnicească

Pe cel care n-a început rânduiala vieţii duhovniceşti nu-l zdruncină neumblarea după această randuială, debandada lăuntrică dar cine a început-o şi se lasă apoi de ea are de suferit mari vătămări.

Grăuntele cuprins de ger nu piere: puterea vieţii se păstrează în el. Floarea degerată, însă piere ori este vătămată, după cât de tare a îngheţat. Aşa şi aici: pentru cel în care începătura vieţii a început să se arate este pierzător să o lepede. După fiecare lepădare, puterile devin tot mai slabe, iar în cele din urmă se vlăguiesc de tot, rămâne doar numele, rânduiala vieţii din afară, fără conţinutul lăuntric corespunzător.

Într-una din pildele Sale, Mântuitorul spune că în casa necurată trăieşte un singur drac, iar în cea curăţită, dar părăsită din nepăsare, se întorc deja şapte draci.

Chemare către noi înşine

Noi, cei ce suntem creştini numai pe dinafară, lipsiţi de duhul lui Hristos, lipsiţi de inima dăruită Domnului pe de-a-ntregul, lipsiţi de râvna pentru a fi numai pe placul Lui, adeseori ne socotim a fi între cei care Îl iubesc pe Dumnezeu cu adevărat - atât cei ce încă sunt aici, pe pământ cât şi între cei ce sunt deja dincolo, în cer.

Însă de ochii lor pe care Dumnezeu îi luminează nu se ascunde , cine suntem noi de fapt şi privindu-ne ei zic pe bună dreptate: "iată nişte oameni care deşi după înfăţişare sunt de ai noştri, nu sunt dintre noi." Simplu cuvânt, după cât se pare, însă ce înfricoşător! Dacă nu suntem ai lor, nici ei nu sunt ai noştri şi nimic din ce este al lor nu este al nostru, aşadar nici Hristos nu este al nostru şi nimic din ce a făgăduit El nu este al nostru, nici Raiul nu este al nostru, nici veşnica fericire nu e a noastră. Iar dacă toate acestea nu-s ale noastre, atunci ce trebuie să fie al nostru! Vedeţi ce mai necaz!

Iar pe de altă parte, uitaţi-vă în jur - la noi, aproape totul e creştinesc: rânduielile sunt creştineşti pe de-a-ntregul sau pe jumătate, concepţiile sunt creştineşti, vorbele sunt creştineşti, multe reguli şi fapte sunt creştineşti. Şi atunci. Ce nu-i îndeajuns? ***N-avem îndeajuns inimă creştinească; inima noastră nu năzuieşte unde trebuie, nu vede binele său în Dumnezeu, ci în sine şi în lume şi nu în cer, ci pe pământ este Raiul ei; n-avem îndeajuns râvna tare ca moartea pentru a fi pe placul lui Dumnezeu şi a ne mântui. Parcă am adormit, am amorţit şi ne mişcăm doar cum ne duce valul vieţii. Haideţi să trezim în noi înşine tocmai această râvnă, căci cine va face asta pentru noi, dacă n-o vom face noi înşine? Singuri ne-am legat de lume. Singuri să ne şi rupem de ea.***

Să intrăm în inima noastră rece, nepăsătoare şi să începem a o îndupleca prietenește să se înveţe odată minte, să rupă lanţurile patimilor lumii, pe care de bunăvoie şi le-a luat asupra-şi şi să tindă către Domnul. Să spunem sufletului nostru: *" aşa eşti zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, Cel nemărginit a binevoit să te întocmească în aşa fel încât să Se răsfrângă în tine cu desăvârşirile Sale precum soarele se răsfrânge într-o mică picătură de apă şi să fie văzut în tine atât de tine, cât şi de toţi cei care te văd, cereşti şt pământeşti deopotrivă. Iar tu te-ai depărtat de Dumnezeu şi te-ai întors spre lume, ai primit chipul ei urâcios şi astfel ai început să porţi asemănarea cea de fiară a stăpânitorului acestui veac. Adu-ţi aminte dc înalta şi neasemuita ta nobleţe de la început. Întristează-te pentru sluţenia ta de acum şi întoarce-te către Domnul, ca să te înnoiască iarăşi după chi-*

pul Celui ce te-a zidit. Dumnezeu te caută şi te înconjoară cu toate milele şi purtările Sale de grijă, viaţa ta este a Lui; toate cele ce îţi fac trebuinţă pentru viaţă sunt tot ale Lui; şi lumina, şi văzduhul, şi hrana, şi hainele, şi locuinţa, şi tot ce este în tine şi la tine - toate ale Lui sunt.

Şi nu numai atât! Pentru tine S-a pogorât din cer, a pătimit, a murit pe cruce, a înviat, S-a înălţat la cer, a trimis Duhul Sfânt şi a rânduit pe pământ Biserica, în care a adunat toate cele de nevoie pentru mântuirea ta. Şi - lucrul dc căpetenie - pe calea naşterii şi prin rânduiala vieţii tale dinafară deja te-a băgat în această visterie a bunătăţilor duhovniceşti şi pentru toate acestea cere de la tine numai inima ta. Şi picătura încălzită de soare urcă; tu de ce întârzi să te întorci la Domnul, încălzit fiind din toate părţile de căldura iubirii Lui? Oare nu vezi că toţi cei din jurul tău merg către Domnul: şi săraci şi oameni de rând, cărturari şi necărturari? Şi atunci, tu de ce stai, lăsându-I pe toţi să ţi-o ia înainte în Împărăţie? Ce eşti mai rău decât ceilalţi? Eşti văduvit de vreun lucru care li se dă tuturor? Şi atunci, ce stai? Mişcă-te, grăbeşte-te, până când nu s-a închis uşa care este deschisă pentru toţi cei ce se întorc, acum! Ce stai? Întoarce-te către Domnul şi începe să lucrezi Lui cu osârdie! Vremea trec, puterile îmbătrânesc, devin grosolane şi se apropie de nemişcare în îndreptarea lor cea strâmbă - iar azi-mâine va veni moartea. Ia seama să nu rămâi de tot în această răceală împietrită faţă de Domnul. Adu-ţi aminte de sfârşitul cel înfricoşător, când şi Dumnezeu se va întoarce de tot de la cei ce nu se întorc spre El şi îi va lepăda pe cei ce Îl leapădă şi năzuieşte către Dânsul măcar de frică!

Caută-1 pe Domnul! Dumnezeu sau lumea - nu este cale de mijloc. Sau nu vezi că acolo este totul, iar aici nu este nimic: că acolo este adevărul, iar aici nălucire; ci acolo este odihnă, iar aici dureri şi griji; că acolo este îndestulare, iar aici strâmtorare neîncetată; că acolo este bucurie şi veselie, iar aici numai dureri şi tânguire a inimii.

Cunoşti toate acestea, ai trecut prin ele, şi rămâi în aceeaşi deşertăciune a minţii şi a inimii…

Doar nu îţi faci Raiul pe pământ. Este deja a opta mie de ani de când iubitorii acestei lumi fac tot ce le stă în putinţă pentru a face Raiul pe pământ - şi nu numai că nu reuşesc nimic, ci totul merge spre mai râu. Nu o să reuşeşti nici tu ci doar o să te istoveşti alergând după nălucitele bunătăţi ale lumii cum aleargă copiii după curcubeu."

Cu vorbe de acest fel să ne înduplecăm sufletul a-L iubi pe Domnul, a se întoarce pe de-a-ntregul către El şi, în fine a râvni cu botârâre propria mântuire.

Va da Dumnezeu şi se va întâmpla cu noi ceea ce se întâmplâ cu aerostatele. Având baloanele pline cu gaz, care-i stihia cea mai subţire, tind cu repeziciune în sus.

Să ne umplem şi noi sufletul cu adevăruri şi convingeri cereşti - ele vor pătrunde şi în inimă, vor atrage dorinţele, iar atunci toată fiinţa noastră va tinde către cer şi către tot ce este ceresc.

Întâietatea necazurilor în faţa mângâierilor vieţii

Scoateţi-vă din cap ideea că pe calea unei vieţi pline de mângâieri putem ajunge ceea ce ar trebui să fim în Hristos. În viaţa creştină, mângâierile sunt un lucru întâmplător: esenţiale sunt suferinţele, durerile lăuntrice şi din afară. Prin multe necazuri se cade nouă să intrăm întru Împărăţia Cerurilor (Fapte 14. 22) care este înlăuntrul nostru.

Primul pas - întoarcerea voinţei de la rău spre bine, care alcătuieşte, ca să zic aşa. inima pocăinţei - se răsfrânge într-o durere, într-o rană de moarte, din care curge apoi sânge de-a lungul întregii lupte cu patimile şi care se cicatrizează abia după agonisirea curăţiei, ce îl ridică pe creştin pe crucea împreună-răstignirii cu Hristos. Tot necazuri, şi dureri, şi greutăţi...

Se poate spune aşa: confortul este dovada unui drum strâmb; greutăţile dau mărturie că suntem pe calea dreaptă.

Vor spune unii: “Da, ce nu putem nici să ne distrăm puţin, să ne permitem şi noi vreo satisfacţie cât de mică!” Voi faceţi principalul şi după aceea, mă rog, vă puteţi permite şi asta. Dar toată treaba voastră e astăzi petrecere dansantă, mâine teatru, poimâine chef, lecturi amuzante, discuţii şi distracţii de tot felul - pe scurt, tot timpul trecere de la o plăcere la alta, iar la lucrul principal, la ceea ce trebuie să fie creştinii, nu vă gândiţi defel. De parcă la o asemenea viaţă exterioară a noastră, legătura lăuntrică cu Dumnezeu în Hristos o să se maturizeze de la sine. Ce lumânarea poate să ardă în vânt? Oare viaţa râde când ia doze de otravă? Aşa şi aici. Lucrurile cu care vă înconjuraţi, cu care vă ocupaţi sufletul, acelea îl şi hrănesc şi îi formează caracterul după felul lor. Gândire şubredă, hotărâri nestatornice, pofte furtunoase: iată moştenirea de pe urma mângâierilor vieţii!

Dacă vă vreţi binele, lăsaţi aceste mângâieri lumeşti, păşiţi pe calea crucii, care e pocăinţa, coaceţi-vă în cuptorul răstignirii de sine, căliţi-vă în lacrimile frângerii de inimă, şi veţi ajunge aur sau argint sau piatră preţioasă, şi la vremea potrivită veţi fi luaţi de Gospodarul ceresc pentru a împodobi cămările prea luminate şi mai presus de lume.

Împărăţia lui Hristos şi împărăţia acestei lumi

Există pe pământ harica împărăţie a lui Hristos care este Biserica, ce se mântuieşte în Domnul, obiectul binecuvântărilor lui Dumnezeu şi scopul doririi tuturor oamenilor care îşi înţeleg cu adevărat menirea.

Există şi o altă împărăţie tot pe pământ - împărăţia stăpânitorului acestui veac, care este clădită şi sprijinită pe răutatea celui ce dintru început a fost vrăjmaşul mântuirii noastre, care îl trage pe om în amăgire, în înşelare şi în pierzare.

Toţi cei ce locuim pe pământ suntem, şi n-avem cum să nu fim, sub înrâurirea acestor două împărăţii şi ori înclinăm către una, ori înclinăm către cealaltă, ori stăm între ele ca şi cum n-am fi hotărâţi de partea cui să ne dăm şi încotro să înclinăm.

Fiecare dintre cele două împărăţii are trăsăturile sale caracteristice. În orice împărăţie vedem un împărat sau cap al ocârmuirii, legi, foloase, întâietăţi sau făgăduinţe, şi un sfârşit sau scop la care ea duce.

Toate aceste trăsături sunt în Împărăţia lui Hristos hotărnicit limpezi, neîndoielnic adevărate şi nestrămutate, pe când în împărăţia acestui veac sunt mincinoase, amăgitoare, nălucite.

Cine este împărat în Împărăţia harului? ***Dumnezeu, Cel în Sfânta Treime închinat - Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Care a făcut lumea şi poartă grijă de toţi şi toate. Care, după ce ne-a întocmit mântuirea în Domnul Iisus Hristos a pus cu stăpânire asupra tuturor următorilor Săi poruncile Sale pentru propriul lor bine; tuturor le dă să cunoască, să guste şi să pipăie duhovniceşte; de toţi Se milostiveşte şi Se în-grijeşte, tuturor le ajută şi pe toţi îi încredinţează cu nestrămutatul Său cuvânt: "lucrează după voia Mea în via Mea; Eu văd totul şi îţi voi răsplăti pentru tot!"***

Şi cei care se ostenesc în împărăţia lui Hristos ştiu limpede pentru cine lucrează, iar asta le dă tărie lăuntrică şi răbdare în osteneli.
Pătimesc, spune apostolul, ci nu mă ruşinez, căci ştiu Cui am crezut, şi încredinţat sunt că puternic este a păzi lucrul cel încredinţat mie în ziua aceea (2 Tim. 1, 12).

În împărăţia stăpânitorului acestui veac, lucrurile stau cu totul altfel. Acolo nimeni nu ştie cine e împăratul său. Dacă cel mai disperat iubitor al acestei lumi şi-ar da seama că împăratul lui este satana cel rău şi întunecat, căruia îi slujeşte ca un rob spre propria sa pierzare, ar năzui cu groază să iasă din tărâmul lui - însă vrăjmaşul

şi-a ascuns chipul greţos de fiii acestui veac şi iubitorii acestei lumi sunt robi, fără să ştie cui.

Auziţi mereu: “Asta nu-i voie, cealaltă nu e voie, şi aşa trebuie, şi pe dincolo se cuvine”, şi când întrebaţi: “De ce? Cine a poruncit?”, nimeni nu poate da răspuns. Toţi sunt strâmtoraţi şi îngreunaţi de regulile care funcţionează la ei, chiar le osândesc şi le ocăresc, însă nimeni nu îndrăzneşte să se abată de la ele, de parcă s-ar teme de cineva care îi supraveghează şi este gata să-i tragă la socoteală, dar pe care nimeni nu poate totuşi să îl arate şi să-l numească.

Lumea este ansamblul persoanelor care slujesc unei năluci necunoscute a închipuirii lor, sub care de fapt se ascunde cu viclenie satana cel răutăcios.

Ce legi sunt în Împărăţia lui Hristos? Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, a zis limpede: “ Fă aşa şi pe dincolo şi îmi vei fi plăcut şi te vei mântui. Leapădă-te de tine însuţi, fii sărac cu duhul, blând, paşnic, curat cu inima, răbdător, să iubeşti dreptatea, să rămâi în evlavie înaintea Mea ziua şi noaptea, să-i doreşti aproapelui tău binele şi să îi faci binele, şi toate poruncile Mele să le împlineşti cum se cuvine, fără să te cruţi”.

Vedeţi cât de limpezi de limpezi şi bine hotărnicite sunt toate acestea? Şi nu doar limpezi, ci şi pecetluite pentru totdeauna cu o neschimbare de neatins: cum este scris, aşa va fi până la sfârşitul veacului Şi oricine intră în împărăţia lui Hristos
ştie probabil, ce are de făcut; nu aşteaptă nici un fel de schimbări în aşezămintele de lege ale Bisericii, drept care şi merge pe calea sa cu bună nădejde, având deplină încredinţare că va ajunge fără îndoială la ceea ce caută.

În împărăţia stăpânitorului acestui veac, lucrurile stau cu totul altfel. Acolo nu-ţi poţi opri nicidecum gândul la ceva bine hotărnicit. Duhul iubitorilor acestei lumi este cunoscut: duhul egoismului, al trufiei, al interesului, al plăcerii şi senzualităţii de tot felul. Dar aplicaţiile acestui duh, legea şi regulile lumii, sunt atât de şubrede, nedefinite, schimbătoare, încât nimeni nu poate băga mâna în foc că mâine n-o să înceapă a socoti vicios lucrul pe care acum îl admiră.

Obiceiurile lumii curg ca apa şi regulile ei în ce priveşte îmbrăcămintea, vorbirea, întâlnirile, relaţiile, felul de a sta, de a şedea şi îndeobşte orice sunt nestatornice ca mişcarea văzduhului: acum sunt aşa, iar mâine vine în zbor o nouă modă de nu ştiu unde şi întoarce totul pe dos. Lumea este o scenă pe care satana îşi bate joc de biata omenire, punând-o să se învârtă la porunca sa ca nişte maimuţe sau păpuşi la iarmaroc, punând-o să socoată lucru de preţ, important, esenţial, ceea ce în sine

este mărunt, nimicnic, deşert. Şi toţi sunt prinşi cu asta, toţi: şi mici şi mari, fără a-i excepta nici pe cei care şi prin obârşie şi prin educaţie şi prin poziţia lor lumească ar putea, pare-se, să-şi întrebuinţeze timpul şi eforturile pentru ceva mai bun decât nălucile acestea.

Care sunt avantajele şi care sunt făgăduinţele Împărăţiei lui Hristos? Domnul nostrum spune: "Slujeşte-Mi şi Eu îţi voi răsplăti pentru tot. Fiecare faptă, fiecare gând, fiecare dorinţă şi fiecare simţământ pe care Mi le arăţi şi le păstrezi după placul Meu nu vor rămâne lipsite de plata lor. Eu văd ceea ce nu văd alţii; Eu preţuiesc ceea ce nu preţuiesc alţii; Eu te voi apăra pentru lucrurile care pe alţii îi fac să te strâmtoreze, şi pentru osteneala ta îţi este pregătit negreşit locaş veşnic, care se şi zideşte prin strădaniile tale."

Aşa a făgăduit Domnul, aşa şi este. Şi toţi cei ce intră în Împărăţia Lui fac experienţa practică a adevărului acestor făgăduinţe. Ei gustă încă de aici fericire de pe urma ostenelilor lor - fericirea smereniei, blândeţii, dreptăţii, iubirii de pace, milei, răbdării, curăţiei şi tuturor celorlalte virtuţi. Toate virtuţile acestea, a căror obârşie este în harul lui Dumnezeu, fac inima lor vas al Duhului Dumnezeiesc, Care este pentru ei chezăşia moştenirii viitoare, care este aşteptată fără urmă de îndoială din pricina acestor începături ale ei, pe care le primeşte oricine slujeşte fără făţărnicie Domnului.

Aşa sunt, oare, făgăduinţele lumii? Nicidecum. Lumea făgăduieşte totul şi nu dă nimic: momeşte, atâta cu fel şi fel de nădejdi, însă în clipa înmânării, ca să zic aşa, celor făgăduite le ia de sub nas. După aceea, iarăşi arată ceva în depărtare, iarăşi momeşte şi iarăşi îi răpeşte omului din mâini ceea ce se părea că el a primit deja. Ca atare în lume toţi aleargă după ceva foarte promiţător, dar nimeni nu capătă nimic; toţi urmăresc năluci ce se destramă în văzduh chiar şi atunci când sunt gata să pună mâna pe el. Iubitorii acestei lumi îşi dau importanţă fiind convinşi că acţionând lumeşte ei merită atenţia lumii, dar lumea fie că nu vede faptele lor, fie că văzându-le nu pune preţ pe ele, fie că punând preţ pe ele nu le dă plată după învoială. În lume, toţi, până la unul sunt înşelaţi, totuşi se amăgesc cu nădejdi lipsite de cel mai mic temei.
Cei care slujesc Domnului nu sunt de vază în ochii oamenilor, deseori sunt chiar dispreţuiţi şi prigoniţi, dar în schimb se maturizează tot timpul în cele duhovniceşti, care în lumea cealaltă vor străluci în ei ca soarele şi le vor da locul şi fericirea care li se cuvin.

Cei care slujesc lumii sunt pe dinafară de vază, străluciţi, nu rareori atotputernici, însă pe dinlăuntru sunt roşi de întristare, de chinurile inimii şi de griji arzătoare. Neavând nici o clipă de tihnă aici, trec dincolo într-o veşnicie tot nefericită.

Şi totuşi, împărăţia acestui veac există şi niciodată nu e pustie şi tot din noi e alcătuită: ce minune să fie asta? Oare mintea noastră nu este prea mintoasă câteodată sau în anumite privinţe, ori duhul lumii, care ne înconjoară, lucrează atât de repede că ne întunecă înainte de a ne dezmetici noi, cu o singură privire atrăgându-ne la sine şi înghiţindu-şi ca un şarpe otrăvit prada? Este de neînţeles dar adevărat faptul că mulţi şi dintre creştini trag la lume şi lumea nu se poate plânge că rândurile închinătorilor ei sunt prea rare.

Mustrare pastorală

Praznicul Botezului Domnului a trecut deja. Este vremea să-i întrebăm pe cei botezaţi: „V-aţi purtat oare cum se cuvine oamenilor botezaţi? Aţi slujit oare Dumnezeului Căruia aţi făgăduit la botez că îi veţi sluji? Privindu-vă, se poate spune oare: aceştia sunt oameni botezaţi, sunt cei care s-au lepădat de satana, şi de toate lucrurile lui şi de toată slujirea lui, şi de toată trufia lui?”

Amintiţi-vă felul cum au întâmpinat mulţi dintre voi anul nou şi pe urmă judecaţi la rece: seamănă a ceva creştinesc? Să joci cărţi până la miezul nopţii ori să pălăvrăgeşti fel şi fel de fleacuri, iar la miezul nopţii, la hotarul dintre anul vechi şi cel nou să iei pahare şi să te învârţi - ce înseamnă asta şi are vreo noimă cât de mică?

Dumnezeu, Stăpânul timpului şi al vieţii noastre, ne-a dăruit să trecem anul cel vechi şi ne aduce într-un an nou - ce este cuviincios în clipa unei asemenea treceri? Să ne înălţăm mâinile către cer, să mulţumim Domnului Dumnezeu pentru milele Lui cele trecute şi să-L rugăm să ne arate bunăvoinţa Sa ca un Preamilostiv şi pe viitor.

Dacă aşa ar face oamenii fie în fiecare familie aparte, fie adunându-se câteva familii laolaltă, atunci cu adevărat ar fi binecuvântată întâmpinarea anului celui nou. Dar când se apucă să se învârtă şi să ciocnească paharele, ce noimă are asta? Ce, viaţa noastră este o glumă, iar timpul este un lucru bun de nimic? Dacă aşa stau lucrurile, bineînţeles că noul an nu poate fi întâmpinat într-un chip mai bun decât cu vorbărie deşartă şi cu dansuri: asta ar însemna să dăm tonul pentru întregul an. Veţi găsi însă fie şi un singur om sănătos la minte care să gândească astfel despre timp şi viaţă? Şi atunci, cum s-a ajuns la asta? Vi s-a făcut chef de distracţie? Dar ce, pentru distracţie nu este timp şi altădată, la un soroc lipsit de însemnătate? Nu, nu aici e altceva la mijloc.

Ce să fie acest altceva? Veţi spune: “Aşa este obiceiul", iar eu vă voi răspunde: “Da, este obicei, însă nu creştinesc, ci păgânesc, cu obârşia în necredinţă şi potrivnic lui Dumnezeu: fiindcă voi aşteptaţi această clipă ca pe un moment sacru, şi luaţi paharele nu cu aceleaşi gânduri ca de obicei, şi vă învârtiţi nu cu acelaşi duh ca de obicei săvârşiţi toate acestea ca pe o sfântă slujbă. Dar pentru care dumnezeu se săvârşeşte această slujbă: pentru Hristos Mântuitorul, Care a fost pironit pe cruce, Care a gustat fiere şi oţet şi ne-a răscumpărat prin pătimirile şi prin moartea Sa? Bineînţeles că nu, fiindcă ce împărtăşire este între Hristos şi veliar ? (2 Cor. 6.15) Nu, nu Lui îi este închinată această slujbă, ci fie lui Bacchus,

zeul păgân al veseliei beţive, fie Venerei, zeiţei mângâierilor trupeşti, necurate... iată dumnezeii tăi, noule Israel! (3 Imp. 12, 28). De la ei să şi aşteptaţi ceea ce vă uraţi unul altuia, iar de la Dumnezeul Cel adevărat n-aveţi ce aştepta, fiindcă atunci când Sfânta Biserică se ruga pentru binecuvântarea anului celui nou, voi nu eraţi în Biserică, nu mai aveaţi vlagă: vlaga voastră fusese jertfită zeilor păgâneşti sau visării deşarte şi înşelăciunii vrăjmaşului.

După acestea, la ce mai folosesc toate urările voastre de bine? Parcă aţi avea în mâinile voastre toate bunătăţile şi le-aţi împărţi cu mână darnică: unuia una, altuia alta. Dumnezeul Cel adevărat fiind lăsat deoparte. Una din două: fie aţi jefuit visteria lui Dumnezeu şi dispuneţi de ea după bunul plac, fie toate urările voastre dulci sunt soţii copilăreşti.

Cu adevărat, astfel nu poate fi privit acest obicei, trebuie spus: nu este bună Lauda voastră. Şi să nu vă îndreptăţiţi zicând că făcând acestea nutriţi gânduri apostate: când le faceţi nu vă gândiţi la Dumnezeu nicidecum - şi atunci cum să nu fie apostate? Să nu vă îndreptăţiţi nici zicând că nu ştiţi cum s-a încetăţenit acest obicei; de nu l-aţi fi primit, nu s-ar fi încetăţenit. Nu-I deschideţi uşile casei voastre şi n-o să intre. Dacă unul, al doilea, al treilea, toţi cei pe la care a venit nu l-ar fi lăsat înăuntru, s-ar fi dus pe pustii şi n-ar fi spurcat locul ce sfânt cu necuviinţa sa.

Unde se sfârşeşte învăţătura creştină?

Creştinismul nu este o învăţătură fără sfârşit. Învăţătura aceasta e, ca atare, scurtă, însă viaţa după dreptarul acestei învăţături nu are sfârşit. Aşa e şi în viaţa de zi cu zi: învaţă omul ceva şi după aceea începe să lucreze, nu învaţă la nesfârşit. Nici în creştinism nu învaţă toţi: trebuie să trăieşti, viaţa este învăţătura adevărată.

Când începe cineva să trăiască creştineşte, atunci începe creştinismul în el, atunci începe să cunoască omul creştinismul şi puterea lui. Creştinismul nu poate fi cunoscut cum trebuie decât în chip lucrător; numai prin mijlocirea acestei lucrări se descoperă percepţiei noastre toate tainele purtării creştine, altfel spus tot tărâmul lucrurilor duhovniceşti, deşi grija adevăratului creştin nu este deloc pentru purtare, ci pentru viaţă, iar purtarea vine ca un adaos.

Viaţa creştină seamănă cu suişul la deal. Cel ce suie se osteneşte pentru suiş, dar pe măsură ce suie i se descoperă tot mai multe lucruri, pentru că orizontul lui devine tot mai larg. Aşa şi în creştinism: cu cât sporeşte cineva mai mult în viaţa creştină, cu atât devine mai largă sfera lucrurilor duhovniceşti care este accesibilă minţii şi percepţiei sale.

Adevărat înţelept este numai cel care este desăvârşit în viaţa creştină; fără să trăieşti creştineşte nu vei înţelege nimic din creştinism. Ceea ce se cunoaşte despre creştinism cu mintea, fără viaţa creştină, nu seamănă deloc cu realitatea. Oricât de amănunţit şi de elocvent ai povesti, de exemplu, ce fel de gust are ananasul, nu poţi să-ţi dai seama cu adevărat până ce nu-l guşti; aşa şi cu învăţătura creştină - cât timp n-o aplici în viaţa ta, nicidecum n-ai să te ridici până la gustul ei.

Bucuriile şi necazurile merg mână în mână

În prima sa Epistolă către Tesaloniceni, apostolul Pavel spune: primind cuvântul întru necaz mult cu bucuria Duhului Sfânt (I Tes. 1. 6).

Cum este cu putinţă să primeşti cuvântul cu bucurie, înconjurat fiind de necazuri? Când la propovăduirea Evangheliei inima va simţi adevărul şi va dori mântuirea cu nădejdea de a o primi, ea nu are cum să nu simtă bucurie, ca şi cum ar fi găsit o comoară. Aşa se întâmplă după rânduiala obişnuită.

Însă când strâmtorarea dinafară împiedică până şi formarea convingerii, nu numai înălţarea nădejdii mântuirii şi a bucuriei născute din această nădejde şi totuşi în atare împrejurări se arată credinţa vieţii, credinţa tare, însoţită de bucurie, acesta este semnul limpede că aici este amestecată o lucrare aparte de Sus.

Duhul lui Dumnezeu i-a dat omului să guste bunătatea mântuirii şi umplând cu prisosinţă inima de bucurie, nu a îngăduit ca ea să fie strâmtorată de necazuri şi a rânduit în aşa fel ca ea să fie deschisă pentru primirea adevărului şi închisă pentru simţirea necazului. Astfel, primirea cuvântului în vreme de necaz este mijlocită de bucuria de la Duhul Sfânt. Iată indiciul palpabil al bunăvoinţei de Sus, iar totodată al caracterului dumnezeiesc şi mântuitor al credinţei!

“Dacă deja este mare lucru să rabzi necazurile oricum ai face-o”, zice Sfântul Ioan Gură de Aur “ a le răbda cu bucurie este o însuşire a celor ce s-au ridicat mai pre-sus de firea omenească, al căror trup parcă ar fi nepătimitor.

Cu bucuria Duhului Sfânt, spune apostolul. Ca nimeni să nu zică: “Ce tot vorbeşti de necaz şi totodată de bucurie? Cum se împacă astea două?”, el a adăugat: cu bucuria Duhului Sfânt. Necaz este în ei întrucât sunt în trup, iar bucurie - întrucât sunt duhovniceşti.

“Cum aşa?” Împrejurările sunt mâhnicioase, dar rodul lor nu este aşa, pentru că Duhul nu îngăduie. “V-au necăjit şi v-au prigonit”, zice apostolul “ însă Duhul nu v-a părăsit nici atunci şi precum cei trei tineri au fost înrouraţi în văpaia cuptorului, aşa şi voi în necazuri. Precum acolo înrourarea era lucrare nu a firii focului, ci a Duhului răcoritor, nici aici nu pricinuieşte bucurie firea necazului, ci Duhul, care înrourează şi prin cuptorul ispitelor duce la răcoare şi la odihnă”.

Lucrătorii vieţii lăuntrice

Lucrarea credinţei hotărniceşte relaţia cu Dumnezeu, osteneala dragostei - relaţia cu fraţii creştini, răbdarea nădejdii trasează împărtăşirea personală a fiecărui credincios de viaţă pământească, cu o întrezărire a vieţii viitoare.

Lucrarea credinţei umple de viaţă, de puteri şi îl face pe om gata de acţiune; osteneala dragostei deschide arena pentru o lucrare vie şi mult roditoare; răbdarea nădejdii împlineşte şi încununează ostenelile şi este ceva mai înalt şi mai desprins de cele lumeşti. Răbdarea cea plăcută lui Dumnezeu e mai ostenicioasă decât lucrarea cea plăcută lui Dumnezeu; în schimb, prin încercarea finală ea îl aduce pe om pe urmele Domnului, la desăvârşirea şi proslăvirea finală. (vezi I Pt.4, 14)

În acestea trei se arată rădăcina, tulpina şi spicul vieţii cele noi în Domnul Iisus Hristos. Credinţa primeşte har şi este însămânţarea vieţii creştine, resădirea prin Hristos Mântuitorul în Dumnezeu, altoirea în El. De aici vine dragostea cu răsfrângere a dragostei lui Dumnezeu în inima omului, astfel spus ca răspuns al inimii la dragostea pe care o simte venind din partea lui Dumneze, a fiecărui creştin în parte şi a întregului trup al Bisericii lui Hristos.

Nădejdea ştie că viitorul este al Domnului Hristos şi al Sfintei lui Biserici. Într-un fel, ea se mută deja dincolo şi trăieşte acolo nu numai cu ochii gândului, ci şi cu simţirea, fiind încredinţată de faptul că acea prea slăvită viaţa duhovnicească venind de la Domnul Cel proslăvit, domneşte acum în mădularele Lui numai lăuntric, la vremea potrivită se va descoperi în chip prea slăvit şi în afară şi va pătrunde în toate; iar potrivnicii ei de acum - trupul, lumea şi diavolul - vor fi înlăturaţi de pe scena vieţii prin noua arătare a Domnului, când tot ce este se va curăţi prin foc.

Iată cum sunt “agenţii" vieţii lăuntrice ai vieţii în Hristos.

Chipul şi asemănarea lui Dumnezeu

Chipul şi asemănarea lui Dumnezeu privesc nu trupul, ci sufletul. Chipul lui Dumnezeu constă în firea sufletului, iar asemănarea - în însuşirile asemănătoare cu cele dumnezeieşti pe care sufletul le dobândeşte prin libera sa alegere. Faptul că sufletul nostru este imaterial, simplu, duhovnicesc, nemuritor şi raţional liber priveşte chipul lui Dumnezeu, iar atunci când el prin cuvenita întrebuinţare a raţiunii şi libertăţii cunoaşte adevărul şi începe a-l păzi cu sinceritate, împodobind inima cu virtuţile de tot felul, cum ar fi blândeţea, milostivirea, înfrânarea, iubirea de pace, răbdarea şi cele asemănătoare, aceste calităţi alcătuiesc în el asemănarea cu Dumnezeu. ***Asemănarea întipărită de har pe chip cuprinde toate cele lăuntrice ale noastre, şi gândurile, şi dispoziţiile sufleteşti, şi simţămintele, şi face asemănătoare cu Dumnezeu şi mintea, şi voinţa, şi inima.***

Mintea este asemănătoare cu Dumnezeu atunci când ştie limpede Simbolul de credinţă şi păzeşte fără făţărnicie tot ce este cuprins în el. Apostolul Pavel spune despre sine şi despre toţi apostolii: ***noi mintea lui Hristos avem (1 Cor. 2, 16).*** Ei n-au ţinut doar pentru sine această minte a lui Hristos, ci au dat-o mai departe Bisericii şi credincioşilor, prin viul grai şi prin Scriptură, iar Sfânta Biserică a adunat-o pe toată laolaltă şi a înfăţişat-o pe scurt în Simbolul de credinţă. Aşadar, cine crede fără făţărnicie, cine ţine cu tărie toate învăţăturile din Simbolul de credinţa acela are mintea lui Hristos, altfel spus mintea aceluia este asemănătoare cu mintea lui Hristos, asemănătoare cu Dumnezeu.

Puterea lucrătoare a omului este asemănătoare cu Dumnezeu atunci când ea se împodobeşte cu toate virtuţile pe care le-a arătat Domnul în învăţătura despre fericiri. Că aşa stau lucrurile, ne dă mărturie Sfântul apostol Pavel. După ce spune că avem nevoie să ne îmbrăcăm în omul cel nou, înnoit după chipul Ziditorului, el lămureşte după aceea în care chip trebuie să ne îmbrăcăm: îmbrăcaţi-vă, zice, întru milostivirile îndurării, întru bunătate, întru smerită cugetare, întru blândeţe, întru îndelungă răbdare (Colos. 3, 12); îmbrăcaţi-vă întru iertarea supărărilor ce le aveţi unul pe altul, ca să înstăpâniţi în voi pacea şi să faceţi totul din imbold curat, în numele Domnului Iisus şi întru slava lui Dumnezeu.

Iar asta alcătuieşte tocmai cuprinsul învăţăturii despre fericiri. Inima devine asemănătoare cu Dumnezeu când se desface de toate împătimirile pământeşti şi se lipeşte de lucrurile duhovniceşti şi cereşti. Cu privire la această desfacere, apostolul porunceşte astfel: trebuie, spune el, să trăim în aşa fel ca ce au soţii să fie ca şi cum n-ar avea; cei ce plâng, ca şi cum n-ar plânge; cei ce se bucură, ca şi cum nu s-ar bucura; cei ce cumpără, ca şi cum nu ar stăpâni (1 Cor. 7. 29-30). Adică

trebuie să ne rostuim în aşa fel ca tot ce este în lume să ne fie străin, să treacă pe lângă noi şi în jurul nostru, fără să ne tulbure şi să se atingă de lăuntrul nostru.

Iar despre lipirea de lucrurile duhovniceşti şi dumnezeieşti, el vorbeşte precum urmează: cele de Sus căutaţi, cele de Sus gândiţi, iar nu cele pământeşti; că aţi murit, şi viaţa voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu (Colos. 3, 1-3).

Iată ce înseamnă chipul lui Dumnezeu şi ce înseamnă asemănarea! Iată cum se refac ele în noi şi ce înseamnă ele în starea lor înnoită? Acum să se apuce fiecare să se cerceteze pe sine însuşi, să-şi cerceteze faptele şi însuşirile, şi să le pună faţă în faţă cu acel chip şi cu acea asemănare care trebuie şi fie întipărite în noi. Pentru ce ea este, mulţumiţi Domnului, şi străduiţi-vă să dobândiţi ceea ce lipseşte, cerând în acest scop ajutor de la Domnul.

Dacă chipul, refăcut prin Sfântul botez, este iarăşi întunecat şi vătămat prin păcate de moarte, el trebuie înnoit prin pocăinţă. Dacă chipul este întreg, vedeţi dacă este şi asemănarea. Citiţi Simbolul de credinţă şi socotiţi: ştiţi oare tot ce este acolo şi ştiţi toate lucrurile acelea aşa cum trebuie să le ştiţi? Dacă nu ştiţi totul, completaţi; dacă în vreo privinţă nu cugetaţi cum trebuie, alungaţi gândurile potrivnice lui Dumnezeu şi primiţi gânduri dumnezeieşti, luaţi apoi învăţătura despre Fericiri şi vedeţi dacă sunt în voi toate virtuţile care sunt poruncite acolo. Pe cele care sunt, păziţi-le şi întăriţile; străduiţi-vă să le câştigaţi pe cele care nu sunt.

Luaţi inima voastră şi vedeţi unde este comoara ei, unde trăieşte ea şi unde îşi pune bunurile. Dacă veţi vedea că pentru ea a trăi estr Hristos, iar a muri un câştig (Filip. 1, 21) daţi mulţumită Domnului, iar dacă veţi vedea că este încurcată cu totul în împătimirile pământeşti, începeţi s-o desfaceţi puţin câte puţin de ele, dar având grijă să nu vă apuce moartea, căci pentru cei legaţi de pământ moartea e tare grea.

Duminica lăsatului sec de brânză

Duminica de acum se cheamă „a lăsatului sec de brânză”; ea este închinată pomenirii căderii protopărinţilor noştri - şi ce tânguiri triste pune Sfânta Biserică în gurile strămoşilor izgoniţi din Rai, care şedeau drept în faţa lui şi se jeluiau! Atât de viu era atunci simţământul pierderii: Raiul era la vedere şi din el poate că venea mireasma florilor şi a pomilor, care aminteau de viaţa cea fericită pe care încă o gustau cu atât de puţină vreme în urmă, când erau încă nevinovaţi. Era cu neputinţă ca protopărinţii noştri să nu se tânguie!

Aceasta era însă nu numai tânguirea lui Adam şi a Evei: se tânguia firea căzută a oamenilor, plângeau toate puterile sufleteşti şi toate părţile trupului. Protopărinţii doar transmiteau prin cuvinte această tânguire zidirii care se tânguia împreună cu ei şi tuturor urmaşilor lor. Din clipa aceea, tânguirea, plânsul şi întristarea s-au înrudit cu firea omenească şi au început să alcătuiască fondul simţămintelor şi dispoziţiilor noastre sufleteşti. Şi cine dintre urmaşii celor întâi-zidiţi, dintre moştenitorii firii omeneşti căzute, nu va da mărturie din proprie experienţă despre adevărul acestor spuse?

Într-adevăr, ne place să ne veselim - dar ce să însemne faptul că după veselia cea mai deplină sufletul se cufundă în întristare, uitând de toate mângâierile care ceva mai înainte o făceau să uite de sine? Oare nu înseamnă că din adâncurile fiinţei noastre i se dă sufletului de ştire cât sunt de nimicnice toate veseliile acestea faţă de veselia pe care am pierdut-o odată cu pierderea Raiului? Suntem gata să ne bucurăm cu cei ce se bucură - dar oricât ar fi de felurite şi de însemnate obiectele bucuriilor omeneşti, ele nu lasă în noi o urmă adâncă, ci sunt uitate repede.

Dacă vedem însă o mamă care plânge deasupra fiului său mort care era singurul ei reazim, ori o soţie cu inima frântă deasupra mormântului soţului iubit, o adâncă amărăciune străpunge sufletul, cuvintele şi imaginea celor care se tânguiesc rămân neşterse în amintirea noastră. Asta nu înseamnă oare că necazul ne este mai apropiat decât bucuria?

Auziţi cântare, muzică: firește, şi melodiile vesele se răsfrâng în suflet în chip plăcut, însă ele doar alunecă la suprafaţa lui, fără să lase o urmă care să poată fi băgată de seamă, în timp ce melodiile triste fac sufletul să se adâncească în sine însuşi şi îi rămân multă vreme în amintire.

Întrebaţi un călător ce i-a lăsat o impresie mai adâncă, şi vă va răspunde că din multele lucruri pe care le-a văzut îşi aduce aminte mai ales de acele lucruri şi lo-

curi care l-au cufundat într-o meditaţie tristă.

S-ar părea că exemplele acestea sunt de ajuns pentru a lămuri ideea potrivit căreia simţământul de temelie al inimii noastre este tristeţea. Asta înseamnă că firea noastră plânge după Raiul pierdut şi că oricât am încerca să înăbuşim plânsul acesta el se aude în adâncul inimii în pofida tuturor veseliilor care ne ameţesc şi îi spune desluşit omului: " Încetează să te mai veseleşti uitând de tine însuţi; tu, cel căzut, ai pierdut foarte mult; mai bine caută şi vezi dacă nu cumva este undeva vreun mijloc de a recăpăta ceea ce ai pierdut."

Înmuierea inimii

Naturaliştii au un aparat care constă dintr-o farfurie mare concavă, care primind razele de căldură, le focalizează într-un punct şi astfel aprinde materia pusă acolo. Ceva asemănător se poate face şi cu inima. Să adunăm în oglinda minţii noastre toate adevărurile şocante pe care ni le înfăţişează Sfânta credinţă şi să le focalizăm în inimă. Strâmtorată şi pătrunsă din toate părţile de către ele, poate că ea va ceda în faţa puterii lor, se va înmuia, se va topi, va naşte aburi de suspine şi se va aprinde cu focul frângerii de inimă.

Adevărurile care pot înmuia inima sunt ştiute de toată lumea: ele trebuie numai amintite. Să le luăm pe primele care ne vin în minte: nemărginita dragoste a Făcătorului şi Purtătorului nostru de grijă a fost jignită de păcat, făgăduinţele de la botez au fost călcate, prin păcatele noastre ÎI răstignim din nou pe Domnul şi Mântuitorul nostru, Îl vindem ca Iuda, Îl pălmuim, ÎI scuipăm, Îl batjocorim; prin păcat pierdem toate înaltele întâietăţi creştineşti - şi nu numai creştineşti, ci şi omeneşti - şi ne asemănăm dobitoacelor. Pe deasupra, azi-mâine va veni moartea, iar dincolo ne aşteaptă hotărârea judecăţii dumnezeieşti, hotărâre pe care fără pocăinţă este cu neputinţă să o schimbăm.

Mai mult: poate că noi, ca smochinul neroditor, am fost lăsaţi numai pentru acest răstimp de pocăinţă, în aşteptarea că vom aduce roadă bună - iar dacă nu vom fi tăiaţi.

Adunaţi în suflet aceste gânduri şocante, focalizaţi-le şi loviţi-vă cu ele inima. Asta s-o faceţi mai ales în vremea rugăciunii. Un singur lucru să nu uitaţi: să nu credeţi inimii voastre. Ea este vicleană şi este prima care vă va trăda. Trebuie luată în mâini, strânsă şi bătută fără cruţare, cum se strâng şi se bat rufele la spălat; trebuie bătută pentru că ea, ca un burete lacom, a supt toate necurăţiile întâlnite, şi strânsă ca să dea afară din ea acele necurăţii.

Când inima se va înmuia, va fi uşor să ne descurcăm cu ea; atunci va fi gata de orice şi se va face mlădioasă precum mătasea: orice îi vei spune să facă, va face. Spune-i: „Plângi", va plânge; spune-i: „Mărturiseşte-ţi păcatele", le va mărturisi; spune-i: "Nu mai păcătui!", va răspunde: „Nu mai fac, nu mai fac".
Atunci va mai rămâne un singur lucru de făcut cu ea: trebuie să fie pusă în faţa oglinzii cuvântului lui Dumnezeu, altfel spus a poruncilor dumnezeieşti, şi silită să se privească în ea. Îndată se va răsfrânge în această oglindă cu toate petele, zbârciturile şi rănile sale, adică cu toate păcatele sale mari şi mici; acolo va vedea şi trufia, şi îngâmfarea, şi trufia, şi slava deşartă, şi iubirea de lux, şi iubirea de

plăceri, şi necăjirea altora, şi mânia, şi invidia: pe scurt, toate cele cu care a păcătuit faţă de Dumnezeu.

Atunci o veţi întreba: „Tu eşti aceasta" şi îndată vă va răspunde: „Da, eu sunt, ticăloasa de mine, pe când fără atare pregătire se va ascunde şi va arăta cu degetul spre altcineva.

Spuneţi-i: „Tu ai făcut aceasta? Tu eşti vinovată pentru toate acestea?" şi vă va răspunde: " Da, eu am făcut toate acestea şi încă de bunăvoie", pe când fără atare pregătire n-ai să auzi de la ea nici o mărturisire.

Spuneţi-i: "Ai vreo îndreptăţire?" - vă va zice: " Nici una" pe când fără atare pregătire vă va turna o grămadă de dezvinovăţire şi îndreptăţiri.

Adăugaţi-i la sfârşit: "Ascultă! Cazi la picioarele milostivirii lui Dumnezeu, roagă-l să te miluiască, plângi şi frânge-te, mărturiseşte-ţi toate păcatele şi ia hotărârea nestrămutată de a nu mai face pe placul patimilor tale, de a nu mai păcătui şi de a nu-L mai jigni pe Domnul tău!" - şi ea va împlini toate acestea ca un copil ascultător, pe când fără atare pregătire nici nu rabdă să-i pomeneşti de toate acestea.

Iată cât de mare preţ are înmuierea inimii! Ea poate înlocui de una singură toate regulile şi toate îndrumarele privitoare la lucrarea pocăinţei. Înmuiaţi-vă inima, frângeţi-o, şi atunci vă va învăţa singură toate câte trebuie să faceţi cu ea.

Nefericitul care a ajuns în închisoare devine foarte inventiv ca să îşi uşureze soarta ori să îşi capete libertatea prin rugăminţi: în aceeaşi situaţie se vede şi inima frântă, pentru că atunci va fi strâmtorată ca un criminal prins cu ocaua mică. Şi cum va începe atunci să se ostenească pentru a-şi uşura cumva soarta şi a scăpa de necazul care se înviforează asupra lui! Cu ce bucurie se va apuca de mijloacele cu care îl îmbie Biserica şi la care înainte vreme nici cu odgonul n-o puteai trage - şi se va apuca de ele cu atât mai mare bucurie cu cât ele nu-s complicate: trebuie să-ţi dai seama de toate faptele, cuvintele, gândurile, simţămintele şi dispoziţiile sufleteşti păcătoase, să mergi şi să le mărturiseşti părintelui tău duhovnicesc - şi vei fi fără de prihană, şi vei ieşi din baia pocăinţei curat ca lâna şi alb ca zăpada. Şi asta-i tot! Vedeţi ce puţin este de făcut şi ce rod este de aşteptat? Aşa un rod că nici nu poate fi descris, întrucât pe cel care va face aşa, Domnul nu-1 va mai socoti nevrednic de sălăşluirea Sa, ci, după făgăduinţa Sa, va veni la El şi îşi va face sălaş în El dimpreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh prin împărtăşirea Trupului şi Sângelui Său.

Iată-vă şi Împărăţia pentru care ne rugăm zi de zi! Iată tot ce căutăm atât de mult şi la care încercăm cu atâta osteneală să ajungem!

Copiii în biserică

Este greu de găsit o pricină cât de cât întemeiată care să îndreptăţească refuzul de a-i aduce pe copii la biserică.

Unii spun că înălţimea lucrărilor credinţei este mai presus de înţelegerea unui prunc - dar cine nu ştie că Tainele credinţei se primesc cu inima? Dacă copiii au inimă înseamnă că au cu ce primi credinţa. Şi încă ce inimă au! O inimă care nouă celor mari ne este dată ca exemplu: de nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra întru Împărăţia lui Dumnezeu, ne-a zis însuşi Mântuitorul.

Adăugaţi la asta că atmosfera bisericii, cu toate sfinţitele ei lucrări, în care se află simbolizată toată credinţa noastră, este curată, cerească, dumnezeiască. Şi cine este mai capabil să respire acest aer şi să prindă viaţă din el? Noi, cei sfărâmaţi de căderi, răniţi de patimi, întunecaţi de deşertăciune, ori sufletele acestea nevinovate? Deci, lăsaţii pe copii să intre în Biserică: ei se află acolo în sfera lor autentică.

Pe de altă parte, orice viaţă se iveşte, se dezvoltă şi se maturizează pe nevăzute, în chip ascuns, pe neobservate şi viaţa duhovnicească se zămisleşte şi se maturizează pe căi de taină, mai adânc decât putem noi percepe.

În sămânţa aruncată în sânurile pământului doarme mlădiţa. Spuneţi-mi, cum se trezeşte ea la viaţă? Arătaţi-rni cine o deşteaptă pe ascuns şi căile pe care pătrund aceşti „deşteptători" la inima seminţei. Aici iau parte şi soarele cu căldura sa şi pământul cu umezeala sa dar dacă ei sunt factorii principali sau numai vectorii altor factori, nimeni nu poate spune limpede. Şi noi respirăm, şi prin respiraţie în dependenţă şi de alte condiţii, întreţinem în noi focul vieţii: s-ar părea că aici nu este nimic aparte, afară de mişcarea mecanică a pieptului, de intrarea şi de ieşirea aerului - şi totuşi, sub acest aspect văzut se ascunde intrarea nevăzută pentru noi, a elementelor vitale din atmosfera care ajungând la izvoarele vieţii noastre, o împrospătează, o hrănesc şi o întăresc.
Prin pogorâri la fel de nevăzute se trezeşte, se dezvoltă şi se maturizează în noi viaţa duhovnicească. Împărăţia lui Dumnezeu spune Domnul, nu vine cu pândire (Lc. 17, 20). Fără să ştim cum sufletul ba este cuprins de suflarea iubirii lui Dumnezeu, ba e împrospătat de suflarea evlavioasei temeri de Dumnezeu ca de suflarea răcorii de primăvară, ba e înviorat de mişcarea căldurii inimii - şi numai sub aceste lucrări trăim duhovniceşte. Aşadar, degeaba vor unii ca şi în această privinţă să mărginească totul la cele conştientizate. Nu! Pentru formarea şi întărirea vieţii duhovniceşti există o singură condiţie: ea trebuie ţinută neîncetat sub înrâurirea lucrărilor în care sunt ascunse puteri dumnezeieşti. pentru a ne folosi de

curgerea şi de pogorârea lor la noi. Unde sunt toate acestea? În Biserică. Deci, nu le interziceţi copiilor să meargă la biserică.

Înţelegerea Sfintei credinţe şi a lucrărilor ei trebuie să vină ulterior, aşa cum floarea ia naştere după formarea tulpinii, ca să aducă apoi roada matură a evlaviei conştiente.

Însă concepţiile clare despre obiectele credinţei sunt binefăcătoare numai atunci când după formarea lor în suflet ele află în practică o viaţă evlavioasă deja formată, fiindcă atunci ele o luminează cu lumina conştientizării, făcând-o mai trainică, nezdruncinată. Dar ce folos de concepţiile acestea atunci, când ele află o viaţă deja formată şi întărită în obiceiuri cu totul potrivnice lor! Acea viaţă va fi o floare stearpă, care nu poate să dea rod. Când concepţiile sunt învrăjbite cu simţămintele, ele sunt întâmpinate de neîncredere, clătinate de îndoială şi alungate de tăgăduire.

Asta vreţi de la copiii voştri? Dacă nu, ***atunci duceţi-i la Biserică, unde pământul inimii este înmuiat în chip atât de haric pentru a primi toate, care sunt cinstite, care sunt de laudă.*** Credeţi voi că trebuinţa cucerniciei este vie şi puternică la copii, deşi nu este raţionalizată şi turnată în forme? Dacă credeţi asta, nu înăbuşiţi această mlădiţă a vieţii duhovnicesc- mântuitoare îngăduindu-le sau instituindu-le copiilor o rânduială a vieţii şi a îndeletnicirilor care să-i depărteze de Biserică şi să-i înstrăineze de ea. Dacă veţi îngădui acest lucru, le veţi omorî sufletul înainte ca el să atingă vârstra la care poate să nu se teamă pentru sine şi să nu se înfricoşeze de cel ce omoară trupul.

Cum se stă în biserică

Putem merge la Biserică totdeauna, dar asta să ne fie nu spre laudă, ci spre osândă: putem merge la biserică zi de zi fără a primi din asta nici un folos duhovnicesc. Şi atunci, ce trebuie să facem pentru a nu păţi una ca aceasta? Tot ce priveşte această problemă se poate rezuma prin următoarele reguli.

La primul sunet al clopotului trebuie să lăsăm deoparte orice treabă şi să ne pregătim sufletul pentru rugăciunea bisericească spunând rugăciunea Împărate Ceresc sau Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te sau Tatăl nostru sau altă rugăciune. Apropiindu-ne de biserică, trebuie să lăsăm în pragul ei toate grijile lumeşti de orice fel, ca să intrăm cu gând netulburat.

Intrând în biserică, trebuie să ne îmbrăcăm în cucernicie ca într-o haină, amintindune la Cine venim şi cu Cine avem de gând să stăm de vorbă prin rugăciune.

În biserică, odată ce ne-am găsit un loc nu trebuie să-l schimbăm fără să fie neapărată nevoie, ci trebuie ca adunându-ne gândurile, să stăm cu mintea înaintea feţei Domnu-lui, Care e pretutindeni, aducându-I închinare cu trupul şi cu duhul în inimă înfrântă şi smerită; după aceea, trebuie să urmărim cu gând neimprăştiat tot ce se lucrează de către sfinţiţii slujitori, tot ce se cântă şi se citeşte în biserică, şi asta până la sfârşitul slujbei.

Făcând astfel, nu ne vom plictisi în biserică, nu ne vom uita încoace şi încolo, nu vom intra în vorbă cu unul şi cu altul şi nu vom dori ca slujba să se trmine mai repede, fiindcă atunci, trecând de la o simţire şi cugetare plină de duhul rugăciunii la alta de acelaşi fel, vom semăna cu cei ce într-o grădină bine înmiresmată trec de la un strat de flori la altul. Ca urmare, căldura duhovnicească, rodul rugăciunii făcute cu luare aminte, va umple inima noastră de o dulceaţă nepovestită care nu ne va lăsa să băgăm de seamă osteneala trupească a statului în picioare şi va face să ni se pară scurtă orice slujbă, cât ar fi ea de lungă.

Iar cel ce nu va lua aminte la cele ce se săvârşesc la biserică şi visează la deşertăciuni ori la lucruri lumeşti nu va dobândi astfel spor la cele lumeşti, va cheltui în zadar vremea rugăciunii, pe sine însuşi se va arunca în neorânduială şi de rodul rugăciunii - care să zicem aşa, le pică singur în gură - se lipeşte de bunăvoie.

Pofta

Trebuie să deosebim acele semne care dau în vileag pofta nelegiuită. Mişcările trupeşti sunt fireşti în trup şi nu este păcat în ele. Păcat este atunci când omul se raportează la el în chip greşit cu libertatea şi cu conştiinţa sa.

Cine se îndulceşte de aceste mişcări le stârneşte de bunăvoie şi este gata să le satisfacă, acela pofteşte. Cel ce prin deasa satisfacere a acestei pofte formează în sine însuşi aplecarea către plăcerile ei, acela boleşte de pofta pătimaşă, care îl apasă, îl frământă şi-l chinuie în chip tiranic.

În starea aceasta, ea pune stăpânire pe întregul om şi acesta începe să-şi ducă viaţa doar înconjurat de rânduielile care pot să-i hrănească şi să-i gâdile pofta. Datorită plăcerii pe care o aduce satisfacerea acestei patimi, ea se numeşte “patima dulceţii".

Potrivit lucrării sale ruinătoare asupra sufletului şi a trupului, la apostol se numeşte pofta cea rea (Colos. 3, 5) iar potrivit înjosirii pe care o aduce fiinţei înţelegătoare - patimă de ocară (Rom. 1, 26).

Bucuria duhovnicească

Cine a gustat bunătăţile aduse pe pământ de Domnul - lumina cunoştinţei, slobozirea din lanţurile păcatului şi puterea de a face binele, tămăduirea rănilor inimii şi înfierea de către Dumnezeu - acela petrece necontenit în bucurie cerească, neprefăcută.

Această bucurie nu este o atracţie de o clipă, întâmplătoare silită a inimii, ci este răsfrângerea stării pururea bucuroase a întregii fiinţe, care vine mai ales din legătura cu Dumnezeu şi din primirea de la El a sus pomenitelor bunătăţi.

Omul poate să-şi încordeze inima cu de-a sila ca să se bucure, însă acea bucurie va fi lepădată din el îndată, ca un băţ aruncat vertical în apă.

Ne putem amăgi inima pentru o clipă înfăţişându-i bunătăţi închipuite, dar aceasta va fi nu bucurie, ci beţie, care de obicei se sfârşeşte cu o şi mai mare întristare. Să privegheaţi şi să nu vă amăgiţi.

Putem întâlni multe lumini - lumini ale "înţelepciunii" celei deşarte, care nu sunt lumini ale cunoaşterii, ci mici văpăi rătăcitoare, asemenea celor ce aproape totdeauna se învârt deasupra unui cadavru. Luaţi seama, şi să nu va amăgiţi.

Sunt oameni care cred că nepunând hotar poftelor lărgesc cercul propriei libertăţi: aceştia seamănă de fapt cu nişte maimuţe care cu bună ştiinţă se încurcă în plasele vânătorilor. Nu vă lăsaţi atraşi de exemplul lor.

Cu multe mângâieri ne îmbie lumea, dându-le drept leacuri pentru rănile inimii - însă aceste părute leacuri ard şi mai mult rănile cu pricina, ca nişte miraje de izvoare în pustie sau ca apa sărată ce întărâtă setea. Înstrăinaţi-vă de ele.

Şi stăpânitorul acestei lumi, care suflă răutate asupra noastră, întotdeauna vine la noi cu vorbe dulci, care par părinteşti, îmbiindu-ne până una alta cu îndestulare şi cu odihnă. Alungaţi farmecele acestui înşelător, ce caută să vă vrăjească. Nu este altă bucurie pe lumea asta, afară de bucuria în Domnul nostru Iisus Hristos!

Citirea Evangheliei în primele trei zile ale Săptămânii Patimilor

Ce să însemne citirea tuturor Evangheliilor în primele trei zile ale Săptămânii Patimilor? Înseamnă repetarea diatei date nouă de către Domnul nostru Iisus Hristos. Murind pentru noi, El le-a lăsat diată tuturor celor ce avea să creadă într-Însul - diată scrisă şi semnata cu sângele Său. Oricine vine la Domnul, intră cu El în legământ prin credinţă şi se îndatorează să împlinească diata lăsată de către El şi zugrăvită în Evanghelii.

Joia se săvârşesc “patimile"; vinerea ni se înfăţişează spre cinstire imaginea Domnului după pogorârea Lui de pe cruce.

Cel dintâi gând al oricărui om ce vine să sărute epitaful trebuie să fie gândul la legământul ce a fost întărit prin moartea Domnului. Prin înfăţişarea Sa istovită ş prin rănile Sale, El aduce aminte fiecăruia dintre noi: “Oare vă amintiţi şi împliniţi diata Mea, pe care v-aţi îndatorat să o împliniţi când aţi intrat în legământ cu Mine?” Tocmai pentru a înnoi în amintirea fiecăruia dintre noi imaginea îndatoririlor pe care ni le-a lăsat cu limbă de moarte Domnul, ca să dea fiecărui creştin putinţa de a răspunde sincer înaintea epitafului:” Da, Doamne îmi amintesc legământul Tău şi ştiu diata Ta”.

Sfânta Biserică a rânduit să se citească înaintea pătimirilor Domnului toate Evangheliile.

Dar ce folos că ne aducem aminte şi ştim? Asta nu face decât să ne dea în vileag. Să ne silim sufletul puţintel, doar-doar se va aprinde în el râvna de a aplica în practică ceea ce se ştie. Nu avem timp? Ba avem. Ne ajunge o clipă ca să îndreptăm totul. Iată ce avem de făcut: să ne verificam viaţa după schema propusă şi să spălăm cu lacrimi de pocăinţă tot ce vom găsi strâmb, luând hotărârea nestrămutată de a ne îndrepta în acele privinţe în care până atunci am fost neîndreptaţi. Domnul Care a pătimit pentru noi pe cruce, va primi hotărârea ca şi cum ar primi fapta, numai să fie sinceră şi să o însoţească hotărârea de a rămâne statornici în ea până la sfârşitul vieţii. Să-L bucurăm măcar cu aceasta pe Domnul în zilele pomenirii pătimirilor Lui.

În Vechiul Testament a fost o vreme când în auzul a tot poporul sc citeau cărţile Legii cu blesteme asupra celor nesupuşi şi binecuvântări asupra celor supuşi şi tot poporul răspundea: toate câte a zis Domnul, vom face şi vom asculta.

Că Domnul, de pe cruce, ne repetă chiar El legământul Său: să deschidem urechile

inimii, să ne alcătuim după dreptarul Scripturii simţămintele şi dispoziţiile sufleteşti, şi să zicem: „Vom păzi, Doamne, vom păzi tot ce ai poruncit, chiar dacă pentru asta vom fi batjocoriţi şi chiar osândiţi la moarte!..”

Întrebare şi răspuns

Cândva, un cărturar L-a întrebat pe Domnul: ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică? (Lc. 10, 25) - şi întreba de parcă L-ar fi ispitit, de parcă ar fi fost numai curios ce va spune Învăţătorul, fiindcă ştia şi el care este răspunsul.

Se poate însă întreba despre mântuire nu numai din curiozitate deşartă, ci din dorinţa sinceră de a primi răspunsul neştiut sau uitat - se poate întreba dintr-o nevoie arzătoare, pentru că sufletul ne doare şi inima este chinuită de nedumerirea: ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?

Această nedumerire chinuitoare este cu atât mai firească cu cât este mai tulbure acea sferă de gânduri care îi înconjoară pe cei ce întreabă şi cu cât sunt mai mari contradicţiile de idei pe care le întâlnesc în scrierile şi în discursurile omeneşti Oare nu într-o asemenea situaţie ne aflăm noi acum? Uitaţi- vă în jur şi veţi vedea că şi cei care sunt de la noi nu spun unul şi acelaşi lucru. Unul, de pildă, zice: "Roagă-te şi Domnul te va mântui"; altul „Plângi, frânge-ţi inima, şi Dumnezeu te va milui"; un al treilea: "Fă milostenie, şi ea va acoperi mulţime dc păcate"; cutare:" Posteşte şi mergi mai des la Biserică"; celălalt: "Lasă toate şi fugi în pustie". Iată câte răspunsuri diferite de la cei care sunt de la noi şi de-ai noştri! Şi toate acestea încă sunt adevăruri, toate sunt reguli mântuitoare, cu care te vei întâlni negreşit pe calea mântuirii, măcar că ele nu o cuprind pe de-a-ntregul.
În ce-i priveşte pe cei ce cu toate că se socot a fi de-ai noştri, au încetat a mai fi de-ai noştri, care s-au lăsat atraşi de duhul veacului şi de filozofarea deşartă care însuşindu-şi câteva concepţii sănătoase împrumutate din creştinism şi nutrind despre ei înşişi visuri măreţe, ne-au părăsit şi s-au despărţit cu inima de Hristos, măcar că încă îl mărturisesc cu limba, între ei este o şi mai tristă, şi mai bolnă-vicioasă mulţime de idei diferite care s-au abătut de la calea adevărului şi rătăcesc pe la răspântiile minciunii.

Să ascultaţi ori să citiţi cum filosofează unii despre acea ordine a lucrurilor care, după părerea lor ar trebui să fie în locul celei care este acum. De mântuirea sufletului nici pomeneală la ei: fericirea veşnică, chiar şi atunci când este admisă, este socotită a fi deja în posesia noastră, potrivit nu ştiu căror drepturi ale omenirii, şi toată grija respectivilor este îndreptată spre a îndulci, ca bonus şi viaţa pămân-teasca prefăcând-o din amară în paradisiacă.

În acest duh, unul proclamă: "Nu crede în nimic, în afară de mintea proprie: urmează înclinărilor naturii tale, fii independent, trăieşte după bunul plac, nu îngădui unei mâini străine să dispună de tine - şi vei fi fericit". Altul

propovăduieşte: „Unde nu se înmulţesc distracţiile publice - teatrele, concertele şi aşa mai departe - viaţa nu este viaţă. Într-o parte se aude: “Nu se poate merge pe calea dreaptă, trebuie să ştii să trăieşti, să ştii să învârţi lucrurile în aşa fel ca să nu scapi din vedere propriile interese şi să nu-i laşi pe ceilalţi să-ţi bage de seamă planurile, intenţiile şi sentimentele" - asta se numeşte la ei „chibzuinţă . Dincolo se trâmbiţează că dacă nu îţi aperi cinstea şi onoarea vei pieri.

Băgaţi de seamă ce gândire întunecată? Şi totuşi, aceasta alcătuieşte, putem spune, temelia obiceiurilor lumii; ea poate fi văzută hălăduind după bunul plac şi în simplele convorbiri şi în adunările mari şi în cărţile tipărite.

Închipuiţi-vă acum ce trebuie să aibă loc în mintea şi în inima cunoscutului dumneavoastră - iar uneori în mintea şi în inima fiicei sau fiului dumneavoastră - Atunci când într-un loc, în două, în trei aud discursuri de acest fel, când într-o carte citesc idei de acest fel, iar într-o a doua şi într-o a treia unele şi mai rele - şi asta nu o singură zi sau lună, ci ani întregi când pe deasupra văd cum în inima lor ispitită de sminteli apar gânduri pofticioase, care clatină dispoziţia cea bună; închipuiţi-vă că toate aceste impresii de tot felul se adună şi îşi unesc forţele într-un suflet tânăr (de altfel nu trebuie neapărat ca acel suflet să fie tânăr).

Ce trebuie să simtă inima care încă nu L-a uitat pe Domnul şi preţuieşte cuvântul adevărului, care a ieşit din gura lui Dumnezeu? Nu se va tângui ea asemenea apostolului Petru când era gata să se înece: “ Doamne scapă-mă, că pier! Doamne, ce să fac ca să mă mântuiesc?” Taţi şi mame! Auziţi oare tânguirea aceasta?...

Da! Mai ales acum este firesc să întrebe oameni despre calea spre mântuire. Dacă acum ar apărea printre noi Domnul, toţi cei ce caută adevăratul bine şi văd că duhul de acum, învăţăturile de acum, rânduielile de acum se bat cap în cap, ar striga într-un glas către El: “ Doamne, ce să facem ca să moştenim viaţa veşnică? Ce să facem ca să ne mântuim?”

Domnul i-a poruncit atunci iudeului să caute răspuns la întrebarea sa în Lege ce este scris în Lege, a zis El, cum citeşti? (Lc. 10, 26). Acum El, fără îndoială, ar porunci să cercetăm Evanghelia, învăţătura nou-testamentară sau Biserica Sa şi l-ar întreba pe oricine I s-ar adresa: “Cum înţelegi cele cuprinse aici?” este limpede că întorcându-I iudeului luarea aminte spre Lege, Domnul a vrut să-I dea de înţeles: “N-ai de ce să Mă întrebi pe Mine, calea mântuirii este înscrisă în Lege; fă aşa si te vei mântui”.

Întocmai la fel ar trebui să li se spună şi creştinilor clătinaţi de nedumeririle năpustite lor: “N-aveţi de ce să întrebaţi? Singura cale spre mântuire e creştinismul. Fiţi cresştini adevăraţi şi vă veţi mântui. De asta există Sfânta Biserică, de asta există şi dogmele şi poruncile şi Sfintele Taine, posturile, privegherile, rugăciunile, sfinţirile - toate acestea, toate cele ce sunt cuprinse şi insuflate de Biserică, sunt singura cale adevărată spre mântuire”.

Şi atunci ce trebuie să facem? Trebuie să cinstim cu sfinţenie toate învăţăturile, aşezămintele şi rânduielile Bisericii şi să umblam în ele fără abatere, neascultând de nici o cugetare a filozofei de modă nouă, care năzuieşte să strice toate fără să zidească nimic.

Lepădarea de credinţă din zilele de pe urmă ale lumii

Nimeni să nu vă amăgească cineva pe voi în nici un chip, le scrie tesalonicenilor sfântul apostol Pavel, căci ziua Domnului nu va sosi până mai întâi nu va veni lepădarea de credinţă (2 Tes. 2. 3).

Despre care „lepădare de credinţă" vorbeşte sfântul apostol, prevenindu-i în persoana tesalonicenilor, pe toţi credincioşii? Toţi exegeţii din vechime cred că spusa lepădare de credinţă este aici în loc de cel ce s-a lepădat de credinţă, adică însuşi antihrist. De această părere erau Sfântul Ioan Gură de Aur, Theodorit şi mulţi alţii, iar Ecumenie adaugă doar sub forma de ipoteză: „ori poate că lepădare de credinţă numeşte depărtarea de Dumnezeu, faptul în sine, nu faţa (persoana) săvârşitoare".

Exegeţii eterodocşi apuseni văd aici nu o persoană, ci un fenomen aparte din viaţa omenirii, însă nu cad de acord între ei cu privire la natura acestuia. Bineînţeles, mai aproape de adevăr sunt cei care, asemenea lui Ecumenie, înţeleg prin lepădarea de credinţă depărtarea de Dumnezeu, de credinţă şi de adevăr, de care se aminteşte şi în alte locuri ale Scripturii. Întrucât acest cuvânt nu este lămurit prin nici un termen adăugat, înţelesul trebuie definit cu ajutorul contextului. Cuvintele care îi urmează: omul nelegiuirii, fiul pierzării, care se va înălţa mai presus de tot ce se numeşte Dumnezeu şi aşa mai departe dau de înţeles că şi lepădarea de credinţă va fi de acelaşi fel, adică se va săvârşi în domeniul religios-moral.

Prin urmare, a vedea în această lepădare de credinţă ceva politic înseamnă a ne abate de la ceea ce a vrut să spună sfântul apostol Pavel.

Deşi s-au săvârşit în domeniul religios, lepădarea de credinţă a papei şi a următorilor lui şi căderea lor din Biserica cea adevărată, iar apoi căderea şi mai adâncă a lui Luther şi a lui Calvin, săvârşită prin căderea din biserica cea căzută a papei, totuşi, întrucât la apostol lepădarea de credinţă e strâns legată de arătarea lui antihrist, iar antihrist încă nu a venit, nu trebuie să vedem realizarea ei în aceste evenimente.

Evident, apostolul vorbeşte despre acea lepădare de credinţă ce se va săvârşi în zilele de pe urmă, înaintea celei de-a doua veniri a Domnului. El pomeneşte de aceasta şi în alte Epistole.

În prima Epistolă către Timotei scrie: iar Duhul arătat grăieşte că în vremurile de

apoi se vor depărta unii de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile cele drăceşti (1 Tim. 4, 1; vezi şi 2 Tim. 3, 1-9; 2 Pt. 3, 3-4).

Sfântul Iuda dă mărturie că toţi apostolii vorbeau deopotrivă despre aceasta: aduceţi-vă aminte de cuvintele care s-au zis mai înainte de către apostolii Domnului nostru Iisus Hristos, căci au zis vouă că în vremea de apoi vor fi batjocoritori, care vor umbla după poftele lor cele necurate. Aceştia sunt cei care se osebesc de unirea credinţei (care se despart de unitatea credinţei). Domnul însuşi a prezis că spre sfârşitul lumii mulţi proroci mincinoşi se vor scula şi vor înşela pe mulţi şi că din pricina înmulţirii fărădelegii, dragostea multora se va răci (Mt. 24, 11-12) aşa încât atunci când va veni El oare va afla credinţa pe pământ? (Lc. 18,8)

Aceste încredinţări ne zugrăvesc un tablou cu totul nemângâietor al stării moral-religioase din vremea de apoi. Evanghelia va fi cunoscută de către toţi, dar o parte nu va crede în ea, alta - cea mai mare - va fi eretică, nu urmând învăţăturii predanisite de Dumnezeu, ci construindu-şi singura credinţă din propiile născociri care iau ca pretext cuvintele Scripturii. Aceste credinţe născocite de către oameni se vor înmulţi la nesfârşit.

Începutul lor a fost pus de papă, Luther şi Calvin au continuat lucrarea acestuia, iar înţelegerea individuală a credinţei pornind de la un singur izvor şi anume Scriptura, înţelegere pe care aceştia au socotit-o a fi de temelie în creştinism, a dat un puternic avânt născocirii de noi credinţe. Acestea deja se înmulţesc: vor fi şi mai multe. Fiecare împărăţie cu mărturisirea sa de credinţă, iar în ea fiecare judeţ, pe urmă fiecare oraş, iar în cele din urmă poate că fiecare cap va avea mărturisirea sa de credinţă. Acolo unde oamenii nu primesc credinţa predanisită de Dumnezeu, ci îşi fac singuri una, nici nu poate astfel. Şi toţi aceştia îşi vor da numele de creştini.

Vor fi şi unii care vor ţine credinţa cea adevărată aşa cum a fost predanisită ea de către Sfinţii apostolii şi cum se păstrează în Biserica ortodoxă, dar şi dintre aceştia nu puţini vor fi numai cu numele ortodocşi, dar în inima lor nu vor avea rânduiala pe care o cere credinţa căci vor iubi veacul de acum.

Iată ce cuprinzătoare este lepădarea de credinţă pe care o aşteptăm! Deşi se va auzi peste tot numele de creştin şi peste tot se vor vedea Biserici şi cinuri bisericeşti, acestea vor fi numai aparenţe, iar înăuntru va fi deplină lepădare de credinţă. Tocmai pe acest teren se va naşte antihrist şi va creşte în acelaşi duh de aparenţă, lipsit de esenţa lucrului. După aceea, dându-se satanei, el se va lepăda de credinţă în chip vădit şi înarmat cu cursele lui cele amăgitoare, îi va atrage la lepădare vădită de Hristos Domnul pe toţi cei ce nu ţin creştinismul întru adevăr, făcându-i

să-l cinstească pe el în locul lui Dumnezeu. Cei aleşi nu se vor lăsa amăgiţi, dar el va încerca să-i înşele şi pe aceştia, dacă va fi cu putinţă - iar ca aceasta să nu se întâmple, se vor scurta acele zile rele. Se va arăta Domnul, nimicindu-l pe antihrist şi toată lucrarea lui prin arătarea venirii Sale.

Treptele de căpetenie ale suişului minţii spre Dumnezeu

Pnma treaptă a suişului minţii spre Dumnezeu este întoarcerea de la păcat spre virtute. Omul păcătos nu-şi aminteşte de Dumnezeu şi de mântuirea sufletului său nu se îngrijeşte, ci trăieşte cum îi vine, satisficându-şi patimile şi înclinările fără nici o măsură în afară de grija de a nu strica prea mult relaţiile cu ceilalţi. Este limpede unde poate să-l ducă pe om o atare cale.

Păcătosul, în nepăsarea sa, nu vede acest lucru, dar Domnul veghează asupra lui - şi se întâmplă ca fie îngerul păzitor în inimă, fie cuvântul lui Dumnezeu prin auz să descopere ochilor lor prăpastia spre care năzuieşte. Când păcătosul va simţi primejdia stării sale şi va dori să se izbăvească de pierzarea ce i se pregăteşte, va pune în inima sa hotărârea nestrămutată de a părăsi lucrurile şi obiceiurile rele de mai înainte şi de a începe să trăiască după poruncile lui Dumnezeu. Tocmai această schimbare în bine a vieţii, astfel spus întoarcere de la păcat la virtute, este prima treaptă a suişului către Dumnezeu.

Pe cel ce a păşit pe aceasta treaptă îl veţi vedea îndeletnicindu-se cu încordarea puterilor sale doar spre a săvârşi cele bune. Nu-l veţi vedea nici la chefuri, nici la teatru, nici la baluri - în nici un loc unde sunt dezmierdate patimile şi se slujeşte nu lui Dumnezeu, ci altcuiva. El este întotdeauna la treabă: fie la serviciu, fie în ostenelile casnice, fie în lucrările bunei credinţe şi facerii de bine, merge la biserică îndată ce are putinţa şi păzeşte toate rânduielile Bisericii, ajută în fel şi chip celor nevoiaşi, îşi face treburile conştiincios, când trebuie să rabde rabdă şi pentru sine, şi pentru alţii, cu toţi este împăcat, ba şi pe alţii îi împacă, se deosebeşte prin statornicie şi seriozitate, nu flecăreşte aiurea, nu se ceartă, doarme puţin, mănâncă puţin şi aşa mai departe. Aceasta e prima treaptă.

Cea de-a doua este întoarcerea de la facerea de bine exterioară la trezirea şi păzirea simţămintelor şi dispoziţi ilor sufleteşti bune. Aceste simţăminte nu sunt întotdea-una aşa cum trebuie, chiar şi când din afară par cum trebuie, şi de aceea duc de râpă cea mai mare parte a faptelor noastre bune.

De pildă, a merge la Biserică este un lucru plăcut lui Dumnezeu, dar aici se poate strecura slava deşartă, făcându-l neplăcut lui Dumnezeu. Putem sta cu plăcere în biserică, dar asta pentru a trage cu ochiul la una sau la alta ori pentru a ne gâdila auzul, cum spune apostolul.

Acelaşi lucru se poate întâmpla cu orice faptă bună. Putem da milostenie şi putem posti ca să fim văzuţi; ne putem osteni mult pentru ceilalţi, dar asta din interes sau

pentru a plăcea oamenilor; ne putem însingura sau putem răbda, dar din dispreţ faţă de oameni: „nu vreau să ştiu de nimeni!” Putem fi foarte harnici, dar din invidie; putem fi silitori la serviciu, dar din imbolduri necurate. Aşa încât dacă vom trage linie şi vom verifica suma faptelor noastre bune şi vom judeca cu asprime simţămintele cu care au fost făcute, s-ar putea să iasă la iveală că ele sunt de nimic, fiindcă sunt nimicite de răutatea simţămintelor ascunse îndărătul lor. Şi e păcat de ele... Aşa că trebuie să luăm seama că nici un fel de simţăminte şi dispoziţii sufleteşti rele să nu spurce faptele noastre bune.

La început, când omul de abia s-a întors de la păcat către virtute, se poate spune că încă n-are când să se ocupe de cele lăuntrice ale sale: toată grija lui se îndreaptă spre dezobişnuirea de faptele cele rele şi de obişnuirea cu cele bune.

De pildă nu mergea la biserică, ci îşi petrecea în plăceri răstimpul menit pentru aceasta: trebuie să se dezobişnuiască de acest năravrău şi să se înveţe cu biserica; milostenie nu dădea, ci cheltuia bani pe cine ştie ce prostii: trebuie să se dez-obişnuiască de asta şi să se înveţe cu milostivirea; nu ţinea posturile şi mânca mult, rafinat şi de dulce: trebuie să se dezobişnuiască de asta şi să se înveţe altfel. Şi aşa în toate privinţele.

Astfel, repet, când cel ce s-a întors de la păcat de abia se dezobişnuieşte de faptele şi de năravurile păcătoase şi se obişnuieşte cu facerea de bine n-are când să-şi urmărească simţămintele. Atunci, lupta lui cu sine însuşi dă mare preţ oricărei fapte a lui, chiar dacă s-ar strecura acolo şi vreun simţământ râu. Dar după aceea, când s-a obişnuit deja cu facerea de bine şi se statorniceşte în rânduiala vieţii îmbunătăţite şi cucernice, este dator neapărat să intre înlăuntrul inimii sale şi să-şi urmărească simţămintele cu stricteţe.

Înainte, când năravurile păcătoase erau încă puternice, vrăjmaşul îl trăgea departe de faptele cele bune; acum, când s-a dezobişnuit de acele năravuri şi s-a statornicit în bine, vrăjmaşul va începe să nimicească bunătatea faptelor lui prin simţăminte greşite. Tocmai de aceea trebuie ca omul să se întoarcă înlăuntru şi să-şi urmă-rească simţămintele. Aceasta se cheamă luare aminte a minţii, trezvie, deosebire a gândurilor şi curăţire a inimii. Aici, totul este să alungăm simţămintele cele rele şi să le atragem, să le stârnim şi să le întărim pe cele bune.

Începând de dimineaţa, zice Sfântul Diadoh, stai la intrarea inimii şi taie capetele gândurilor rele care ies de acolo, pentru că orice lucru am avea de făcut, îndată iese din inimă un gând rău ca să îl spurce.

Datoria noastră este să alungăm gândul cel rău, născând în locul lui un gând bun, şi să săvârşim lucrul bun cu gândul cel bun. Cu cât veţi priveghea mai cu luare-aminte asupra propriei inimi şi cu cât veţi tăia mai nemilos gândurile şi simţămintele cele rele ce ies din ea, cu atât mai repede veţi slăbi, veţi istovi şi veţi nimici aceste gânduri pătimaşe. Ele se vor arăta din ce în ce mai puţin, iar în cele din urmă se vor potoli de tot şi vor înceta să mai pricinuiască tulburare, iar în locul lor vor prinde rădăcină simţăminte bune şi sfinte.

În inimă se vor încetăţeni atunci pacea şi odihna netulburată, ca şi cum un pahar cu apă tulbure ar fi pus în aşa fel ca să nu se clatine: atunci necurăţia începe să se sedimenteze, şi cu cât se sedimentează mai mult, cu atât mai curată se face apa, iar până la urmă se curăţă de tot.

Aşadar, această curăţire şi curăţie a inimii prin lupta cu gândurile şi cu patimile este cea de-a doua treaptă a suişului minţii spre Dumnezeu.

Cea de-a treia treaptă este întoarcerea de la sine spre Dumnezeu. Primele două trepte sunt numai pregătirea pentru aceasta, dar a treia fără acestea nu poate fi atinsă, după cum nici ele fără cea de-a treia n-au nici un rost.

Începutul acestei trepte este întărirea în gândul că Dumnezeu este de faţă. Oriunde ai fi, orice ai face, să îţi dai seama că ochiul atotvăzător al lui Dumnezeu s-a întărit deasupra inimii tale şi o pătrunde. Această aşezare sufletească vine în noi de la sine după împăcarea gândurilor şi curăţirea inimii, ce au loc pe a doua treaptă.

Fericiţi cei curaţi cu inima, zice Domnul, că aceia vor vedea pre Dumnezeu (Mt. 5, 8). Dar nu numai în vedere, nu numai în starea „rece" înaintea lui Dumnezeu, constă esenţa acestei stări. Aceasta e numai „anticamera"; treapta a treia, ca atare, înseamnă să năzuim cu inima către Dumnezeu, uitând de tot ce este în noi şi în jurul nostru, să fim răpiţi la El.

Sfinţii Părinţi numesc această "uimire", adică ieşire din perioada obişnuită a vieţii şi cufundare în Dumnezeu pe greceşte ekstasis.

Despre un bătrân duhovnicesc se spunea că era conştient de sine doar până la prima "slavă", preţ de trei psalmi, după care se cufunda în vederea de Dumnezeu şi astfel se ruga lui Dumnezeu fără cuvinte, stând nemişcat.

Iar alt bătrân duhovnicesc se scula seara la rugăciune, întorcându-se cu faţa către răsărit, îşi ridica mâinile şi era răpit la Dumnezeu şi rămânea aşa până când soarele răsărind îl cobora de la înălţimea cea fericită prin loviturile razelor sale.

Dar asta este deja starea cea mai înaltă; manifestarea obişnuită a treptei acesteia, la începuturile sale este arderea inimii, astfel spus aprinderea simţirilor în timpul citirii, rugăciunii, facerii de bine, acasă şi în biserică, la lucru şi pe drum. Rodul acesteia este rugăciunea. Simţirea cade asupra inimii, omul intră cu cugetul înlăuntru şi deja nu mai poate avea în gând altceva, fără numai pe Dumnezeu.

Dacă el se roagă în starea aceasta nu cunoaşte saţ în metanii şi în rugăciunile cu suspinuri către Dumnezeu. Arderea inimii îl face atât de fericit că potrivit încredinţării Sfântului Macarie, egipteanul ar vrea să rămână pentru totdeauna în starea aceasta, de ar fi cu putinţă.

Cine a început să ajungă în starea aceasta a păşit pe a treia treaptă, adică a început să suie de la sine spre Dumnezeu. Aceasta este marginea suişurilor, însă ea nu are sfârşit, fiindcă Dumnezeu este nesfârşit.

Împreună-glăsuirea celor dinafară cu cele lăuntrice

În lucrurile bunei credinţe şi în ostenelile plăcute lui Dumnezeu trebuie ca şi cele lăuntrice să împreună glăsuiască cu cele din afară. Cele din afară sunt cele ce se săvârşesc în văzul tuturor; cele lăuntrice sunt dispoziţia minţii şi a inimii, felul de gândire, de aşezare sufletească şi de simţire pe care nu le văd ceilalţi oameni, dar pe care conştiinţa le cunoaşte şi Cel Atoatevăzător le zăreşte.

Când cele din afară sunt singure, sunt ca frunzele fără roadă; când cele din afară sunt singure, dacă e cu putinţă aşa ceva, se aseamănă aburilor care nu sunt ţinuţi laolaltă de nimic, şi ca atare se împrăştie în văzduh. Împreună însă ele alcătuiesc un arbore cu frunziş care dă umbră bună, plin cu sevă dătătoare de viaţă şi îmbelşugat în roade.

Astfel, nu numai prin tăcere să mărturiseşti neîmpotrivirea ta faţă de credinţă, ci nici în gând să nu ţii ceva potrivnic ei. Pentru aceasta, trebuie să pui ca lege supunerea minţii faţă de hotarele statornicite prin dogme, supunerea inimii faţă de nădejdile nepământeşti şi de aşteptarea bunătăţilor viitoare.

De multe sminteli are parte mintea din partea deosebirilor de părere care ne înconjoară şi din partea robiei de obşte faţă de lume; de multe sminteli are parte voinţa din partea multelor pilde de viaţă necreştinească pe care le vedem la creştinii din jurul nostru; de multe sminteli are parte inima din partea plăcerilor lumeşti, cu care vrăjmaşul încearcă să întunece în ea amintirea fericirii pe care o aşteptăm în veşnicie şi să o lege de pământ.

Este nevoie să ne luptăm cu toate acestea mai ales acum, când deşarta cugetare a minţii sporeşte, când obiceiurile rele capătă răspândire. Să nu spuneţi: “Este greu să ne călcăm pe inimă şi să rezistăm ispitei venite din partea celorlalţi”! nu suntem singuri, aproape este Domnul, care a zis: Îndrăzniţi, că Eu am biruit lumea. (În. 16,33)

Bucuria creştinului

Bucuraţi-vă pururea (1 Tes. 5, 16), zice Sfântul apostol Pavel cu bucuria cea în Domnul şi în Duhul Sfânt (Rom. 14, 17). Această bucurie se înstăpâneşte în inimă sub înrâurirea credinţei vii, a iubirii fierbinţi şi a nădejdii tari, şi este atât de adâncă încât nici un fel de necazuri din afară nu o pot tulbura.

În creştinism, ea este tot atât de firească pe cât este de firească bucuria fiului care este primit iarăşi în braţele iubitoare ale tatălui pe care îl mâniase, ori a robului ferecat în lanţuri care aştepta moartea şi care a primit în schimb libertatea, ori a datornicului căruia i s-au iertat datoriile, şi îndeobşte, ca a omului care se afla într-o situaţie limită şi deodată, pe neaşteptate, capătă fericirea cea mai deplină.

La creştin se săvârşeşte în duh, în înţelesul cel mai înalt, ceea ce la aceia se săvârşeşte pe din afară. Omul este zidit pentru bucurie, pentru viaţa Raiului, pe care a pierdut-o prin cădere: acum, în Domnul Iisus Hristos, prin harul Sfântului Duh, el e reaşezat în cinul său cel dintâi. Deşi pe din afară el încă nu este în Rai pe dinlăuntru primeşte deja rânduiala Raiului, drept care se şi bucură.

În viaţa de zi cu zi, oamenii se află într-o dispoziţie veselă a duhului atunci când nu-i apasă nevoile, când au pace cu ceilalţi, când treburile merg bine şi când nici un necaz nu-i ameninţă.

Creştinii de ce se bucură? Fiindcă păcatele le sunt iertate, puterile morale - refăcute prin har, pacea cu Dumnezeu este înstăpânită în ei, conştiinţa li se păstrează curată faţă de toţi şi toate, au neclintită încredinţarea că Domnul o păzeşte şi o va păzi neprihănită până la capăt, nădejdea fericirii vieţii veşnice este adâncă: trăind într-o asemenea atmosferă de bucurie, el nu are cum să nu fie într-o stare totdeauna bucuroasă a duhului.

Temeiul de căpetenie al bucuriei creştinului este întâi înnoirea firii căzute. La naşterea cea de-a doua, prin botez, se aruncă sămânţa vieţii veşnice, după chipul Domnului înviat. Începând din acea clipă să umble întru viaţa cea înnoită, creştinul se eliberează tot mai mult din lanţurile stricăciunii, ce vine prin păcat, şi se umple cu prisosinţă de simţământul sănătăţii duhovniceşti. Acest simţământ de sănătate este aproape acelaşi lucru ca simţământul învierii; de aici bucuria neîncetată a vieţii în Domnul.

Tocmai de aceea ne şi porunceşte apostolul să fim bucuroşi - ne porunceşte, adică, să ne păstrăm într-o stare duhovnicească ce aduce bucurie neîncetată, să ne înconjurăm de convingeri care adie bucurie în suflet, să nu ne lipsim de gustarea bunătăţilor duhovniceşti cu care sunt îmbiaţi toţi în Domnul şi care nu au cum să nu veselească inima, să nu ne înstrăinăm niciodată de osteneli şi de nevoinţe, care ne duc pe o cale strâmtă, însă la viaţa veşnică.

Apostolul nu vrea ca creştinul să dezvolte în sine bucuria prin nu ştiu ce visări, ci să păşească cu fapta pe tărâmul veseliilor al luminii şi al vieţii. Şi pe cât este de sigur că pe acest tărâm ajunge orice creştin adevărat, pe atât este de nedespărţită bucuria de creştinul adevărat; tocmai de aceea cuvântul lui Dumnezeu ne porunceşte în multe rânduri să ne bucurăm (Filip. 3, 1; 4, 4; Rom. 12, 12; 14,17; Iac. 1,2).

Când înlăuntru este pace şi bucurie, nevoile şi necazurile din afară nu au înrâurire asupra creştinului aşa încât doar ceilalţi îl pot socoti necăjit, în vreme ce el însuşi se bucură pururea înlăuntrul său (2 Cor. 6, 10).

Pogorârea Sfântului Duh

Pogorârea Sfântului Duh este primul moment când omenirea respiră Duhul Dumnezeiesc. Amintiţi-vă de prorocia lui Iezechiil despre câmpul plin de oase omeneşti. Amintiţi-vă cum la cuvântul lui s-au adunat iarăşi oasele, cum s-au acoperit apoi cu vine, cu carne şi cu piele, dar duh încă nu se afla în ele. Şi i s-a zis proroculuI: “proroceşte despre Duh" şi am prorocit (Iez. 37, 9-10) - şi totul a înviat. Acel câmp de oase preînchipuie omenirea căzută, care în depărtarea sa de Dumnezeu nu avea în sine viaţă şi era lipsită de duh, precum spune apostolul. Domnul însă n-a părăsit-o, ci a pregătit-o în vederea primirii învierii prin felurite lucrări ale purtării Sale de grijă.

Se poate spune că la vremea arătării Mântuitorului Hristos ea era gata pe deplin să primească o viaţă nouă: semăna cu un hoit întreg, în care oasele erau unite prin încheieturi şi acoperite de vine, de trup şi piele, şi numai duhul lipsea din ea.

În Evanghelie se spune limpede că vremea învierii ei sosise deja; rămăsese puţin de făcut: nu era încă Duh Sfânt - de ce? - pentru că Iisus încă nu Se proslăvise (În. 7. 39). Dar iată că Domnul a înviat, S-a înălţat la cer întru slavă. Duhul Dumnezeiesc S-a pogorât şi omenirea a înviat, respirându-L.

Aerul tras în piept prin respiraţie trece în mod normal în plămâni, din canalul mare care este traheea în canale tot mai mici, până ce ajunge la capăt: în alveole. Astfel, receptorii elementelor vitale ale aerului sunt plămânii, iar mijlocul de împărtăşire a puterii lui de viaţă dătătoare este însăşi acţiunea respiraţiei, astfel spus inspirul şi expirul. Aşa şi în ce-L priveşte pe Duhul Sfânt: după ce a tras o dată în piept Duhul Dumnezeiesc, neamul omenesc îl respiră neîncetat începând de atunci. Plămânii în care se săvârşeşte aceasta sunt Sfânta Biserică; canalele din plămâni sunt dumnezeieştile Taine şi celelalte lucrări sfinţitoare; ciclul respirator este ciclul liturgic annual - de pildă, Postul mare cu toată rânduiala sa, apoi praznicele legate de Cincizecime, după aceea iar post, iarăşi zile luminate şi aşa mai departe.

Aşa respiră Biserica lui Hristos, astfel spus toţi creştinii credincioşii de pretutindeni. Iar întrucât creştinismul este în omenire, toată omenirea respiră prin el, deşi nu toţi se fac părtaşi lucrărilor de viaţă făcătoare ale acestei respiraţii dumnezeieşti. Pricină este faptul că într-o parte a omenirii sunt vătămate organelle respiratorii, iar alta - cea mai mare că număr - nu se supune înrâuririi acestei respiraţii binefăcătoare - căci după cum pentru ca acţiunea respiraţiei asupra corpului să fie deplină este neapărată nevoie să nu fie vătămate şi astupate canalele din plămâni şi pentru ca Duhul Dumnezeiesc să lucreze pe deplin este neapărată

nevoie ca organele pe care El Însuşi le-a rânduit pentru a Se împărtăşi să fie întregi, astfel spus că toate dumnezeieştile Taine şi celelalte lucrări sfinţite să se păstreze aşa cum au fost ele rânduite de către Sfinţii apostoli la insuflarea Duhului Dumnezeiesc. Acolo unde aceste aşezăminte sunt vătămate, Duhul Dumnezeiesc nu poate fi respirat pe deplin şi prin urmare, nu are lucrare deplină.

Astfel, la papistaşi toate tainele sunt vătămate şi multe sfinţite lucrări mântuitoare au fost strâmbate, papismul este un plămân plin de puroi. Luteranii au lepădat cea mai mare parte a tainelor, iar pe cele rămase le-au strâmbat atât ca formă, cât şi ca fond. Apropiaţi de ei, dar şi mai vătămaţi, sunt sectanţii noştri. Toţi aceştia şi cei asemeni lor nu respiră sau respiră incomplet, şi ca atare sunt hoituri care putrezesc ori sunt ofticoşi, aşa cum este ofticos cel bolnav de piept.

Totuşi, să nu ne amăgim pe temeiul faptului că avem sănătoase organele de respirat Duhul Dumnezeiesc, adică adevărate sfinte Taine şi întocmire autentică a Bisericii. Fără a respira Duhul Dumnezeiesc nu putem trăi. Biserica respiră Duhul Acesta, şi noi suntem datori cu toţii să-L respirăm. Nările prin care se primeşte Duhul Dumnezeiesc, adică deschiderea inimii pentru a-L primi, sunt credinţa vie: contactul cu El este participarea la tainele şi sfinţitele lucrări săvârşite după rânduiala Sfintei Biserici; însuşirea Lui este a lucra după insuflarea Lui, care se exprimă prin cerinţele conştiinţei şi prin poruncile evanghelice. Cine trăieşte astfel, acela respiră Duhul şi primeşte de la El viaţă. Iar mărturia vrednică de crezare a acestei înduhovniciri este rugăciunea, care pe bună dreptate este numită "răsuflarea Duhului". Cine se roagă bine, adunat şi cu căldură în biserică şi acasă, acela respiră Duhul.

Sfârşitul lumii

Când Evanghelia va fi trecut la toate neamurile care locuiesc pe pământ şi va fi ales dintre ei pe cei în stare să o primească, iar în urma primiri, ei să se lumineze şi să se nască iarăşi prin harul Duhului Celui Sfânt, atunci nu va mai fi nici un temei să mai dăinuiască rânduiala de acum a lucrurilor: va veni sfârşitul lumii, altfel spus zilele de apoi, în care Domnul a rânduit să vină iarăşi pentru a face judecată asupra tuturor celor ce vieţuiesc pe pământ, ca pe unii să-i bage în Împărăţia Slavei Sale, iar pe ceilalţi să-i dea soartei amare pe care au ales-o.

Astfel, după ce - sau în vreme ce - neamul omenesc îi va da pe toţi ceia ce sunt ai lui Dumnezeu şi nu va mai fi pricină să-i aşteptăm, iar cei ce nu sunt ai lui Dumnezeu îşi vor da arama pe faţă, secerişul va fi gata: Domnul va trimite secerători, după care va urma sfârşitul a toate.

Recolta se pârguieşte la un soroc anume: şi aceste fenomene din vremea de apoi vor avea un soroc anume, rânduit de Dumnezeu. Atât binele cât şi răul sunt semănate deja, se dezvoltă, cresc, dar amândouă se vor pârgui la vremea lor. Asta nu se poate întâmpla mai înainte de acel soroc. Astfel, precum la întrebarea: "De ce nu apar secerătorii în ţărână?" răspunsul nemijlocit este că nu a venit încă vremea, deopotrivă şi la întrebarea: "De ce nu apar evenimentele de anvergură mondială pe care le aşteptăm?" răspunsul nemijlocit este: "Încă n-a venit vremea rânduită de Dumnezeu ca ele să se arate '. Tot aici intră şi arătarea antihristului.

A plăcut înaintea lui Dumnezeu să ne descopere prin cuvântul Său unele dintre scopurile cârmuirii lumii de către El. Privitor la ceea ce ne interesează acum, putem vedea şi în ele puterea ce îl opreşte pe antihrist (2 Tes. 2. 6). Lumea dăinuie pentru că puterea de mântuire, pe care Domnul a pus-o în neamul omenesc, să înfăptuiască lucrarea sa. Puterea de mântuire stă în cuvântul şi harul lui Dumnezeu, primite cu credinţă şi înfăptuite în viaţă prin râvna de a plăcea lui Dumnezeu şi lepădarea de sine.

Cuvântul lui Dumnezeu umblă pe pământ, îi trezeşte pe cei adormiţi şi îi duce la izvoarele harului, renăscându-se, aceştia devin lucrători ai mântuirii lor, întru slava Domnului, Care ne-a rânduit tuturor mântuirea.

Aşa ceva se întâmplă peste tot: şi printre necredincioşi, şi printre rătăciţi şi printre drept-credincioşi pentru că cei chemaţi nu sunt toţi aleşi, după cum nu sunt buni de mâncat toţi peştii care ajung în năvod. Numai celor născuţi de Sus, nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut,

li s-a dat stăpânire să se facă fii ai lui Dumnezeu (În. 1. 12-13). Anume din aceştia clădeşte Domnul împărăţia Sa cea Cerească. Ei sunt materialul pe care îl pregătesc pe pământ pentru cer cuvântul şi harul lui Dumnezeu când sunt primite de liberă alegere a voinţei omului. Când puterile acestea vor fi ales de pe pământ tot materialul bun de ceva şi împărăţia lui Dumnezeu va fi pe deplin clădită, mântuirea Domnului îşi va fi săvârşit lucrarea sa şi rânduiala de acum a lucrurilor nu va mai avea nici un rost pentru care să dăinuie.

Lumea dăinuie pentru că nu au intrat încă în Împărăţia lui Hristos toţi cei potriviţi pentru ea. Şi alte oi am, zice Domnul, care nu sunt din staulul acesta şi pe acelea Mi se cade a le aduce şi vor fi o turmă şi un Păstor (În. 10,16). Când acesta se va săvârşi, va veni şi sfârşitul va avea loc şi arătarea antihristului. Ca atare, şi pricina care opreşte arătarea lui va consta în faptul că puterea mântuirii încă nu şi-a săvârşit pe deplin lucrarea. Când această putere va înceta să lucreze, antichrist va ieşi pe scenă.

Vechii exegeţi ai Sfintei Scripturi socoteau, printre altele şi Imperiul Roman ca fiind puterea ce îl opreşte pe antichrist: întrucât Imperiul Roman încă exista, interpretau astfel pasajul întemeindu-se pe prorocia lui Daniil.

În vremea noastră nu putem fi de acord cu o asemenea idee decât în sensul în care Imperiul Roman reprezintă puterea imperial în general. Deţinând puterea de a ţine în frâu mişcările populare, puterea imperială care a adoptat principiile creştine nu va îngădui poporului să se abată de la ele. Iar întrucât lucrarea de căpetenie a lui antihrist va fi să-i depărteze pe toţi de Hristos, el nu se va arăta cât timp va fi în putere stăpânirea împărătească. Aceasta nu-i lasă spaţiu de acţiune şi îl împiedică să lucreze în duhul care îi este propriu. Tocmai aceasta este puterea care îl opreşte pe antihrist. Iar când puterea împărătească şi poporul vor introduce peste tot autonomie - republici, democraţie, comunism - antihristului i se va deschide spaţiu de acţiune. După care se arată experienţa revoluţiilor franceze din veacul trecut din veacul nostru, pentru satana nu va fi greu să pregătească glasuri în favoarea lepădării de Hristos. Nu va avea cine să spună cu autoritate: „Veto”, iar smerita mărturisire a credinţei nici nu va fi ascultată. Tocmai când se vor introduce peste tot asemenea rânduieli, care favorizează tendinţele antihristice, se va arăta şi antichrist. Iar până atunci va aştepta, va fi oprit.

Aceasta este idea la care ne conduc cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, care la vremea sa vedea stăpânirea împărătească întruchipată în statul roman. „Când va înceta să mai fiinţeze împărăţia romanilor (adică stăpânirea împărătească)”, spune el, „atunci va veni antihristul - iar până atunci, cât timp el va avea să se teamă de

această împărăţie (adică de stăpânirea împărătească), nimeni nu i se va supune cu uşurinţă. Dar după ce stăpânirea aceasta va fi surpată şi se va înstăpâni lipsa de stăpânire (anarhia), antihristul va tinde să răpească şi stăpânirea dumnezeiască, şi pe cea omenească”.

S-ar putea împotrivi cineva zicând că poporul însuşi va păzi credinţa. Dar este greu de admis că odată cu scurgerea timpului credinţa va creşte de la sine din ce în ce mai mult.

Este plăcut să întâlnim la unii scriitori descrieri luminoase ale creştinismului viitorului, însă descrierile acestea nu au nici o îndreptăţire. Mai exact, harica împărăţie a lui Hristos se lărgeşte, creşte şi se împlineşte, însă nu pe pământ, în chip văzut, ci în cer, în chip nevăzut, cu persoanele pe care aici, în împărăţiile pământeşti, puterea mântuitoare a lui Hristos le pregăteşte să ajungă acolo.

Iar cât priveşte pământul, însuşi Mântuitorul a prezis că pe el vor ajunge să domnească răul şi necredinţa: acestea se şi răspândesc văzând cu ochii, şi când vor precumpăni cu totul, va mai trebui doar o iniţiativă: numai să dea cineva un exemplu influent ori să ridice un glas puternic, şi lepădarea de credinţă va începe.

Această iniţiativă îi va aparţine tocmai antihristului. De aici se poate trage concluzia că puterea ce opreşte arătarea lui stă şi în faptul că nu există încă pregătirea potrivită pentru primirea lui, încă nu precumpănesc păgânătatea şi necredinţa, încă mai este multă credinţă şi bunătate în neamul omenesc.

Vedenia bătrânului

Un bătrân duhovnicesc ajuns la o vârstă foarte înaintată, care trăia într-o pustie, departe de lume. a căzut trândăvire (achedie). ispitit fiind de nedumerirea: „Oare săvârşesc aşa cum trebuie alergarea acestei vieţi? Oare pot să nădăjduiesc că ostenelile mele vor fi încununate de reuşită?" Bătrânul şedea cu capul plecat; inima îl durea însă nici nu putea să plângă.
În clipa aceea i s-a înfăţişat îngerul Domnului şi a zis: "Pentru ce te tulburi şi pentru ce intră în inima ta asemenea gânduri? Nu eşti tu primul şi nici ultimul care mergi pe această cale. Mulţi au străbătut-o, mulţi merg pe ea şi mulţi o vor mai străbate, ajungând în luminatele locaşuri ale Raiului. Să mergem: o să-ţi arăt feluritele căi pe care umblă fiii oamenilor, o să-ţi arăt şi unde duc aceste căi."

Bătrânul s-a sculat şi a mers în urma îngerului, însă de abia a făcut câţiva paşi că o vedenie minunată s-a descoperit ochilor minţii lui.

A văzut de-a stânga sa o beznă deasă, ca un perete de nepătruns, din care se auzea zgomot, zarvăşi tulburare. Privind cu luare aminte în acea beznă, a văzut un râu larg, pe care valurile mergeau înapoi şi înainte, la dreapta şi la stânga şi de fiecare dată când trecea prin faţa lui un val, cineva spunea limpede: "Acesta este valul nemilostivirii, desfrâului, luării de mită; acesta este valul răsfăţului, plăcerilor deşarte, zavistiei, dezbinării, iar acesta - al beţiei, necurăţiei, leneviei, necredinţei faţă de soţ ori soţie " şi aşa mai departe - şi fiecare val învârtea pe creasta sa o mulţime nenumărată de oameni, pe care îi ridica din râu şi iarăşi îi cufunda în adâncul lui.

Cuprins de groază, bătrânul a strigat: „Doamne! Nu cumva toţi aceştia vor pieri, şi n-au nădejde de mântuire?"

Îngerul i-a grăit: „Mai uită-te, şi vei vedea milostivirea şi dreptatea lui Dumnezeu".

Bătrânul s-a uitat iar la râu, şi l-a văzut acoperit de-a lungul şi de-a latul său de bărcuţe în care şedeau tineri luminoşi cu tot felul de unelte potrivite pentru scăparea celor ce se îneacă.

Tinerii aceştia îi chemau pe toţi la ei: unora le dădeau mâna, altora le întindeau toiege şi scânduri, le aruncau frânghii, iar câteodată cufundau până în adânc prăjini cu cârlige, doar-doar se va apuca cineva de ele.

Ce credeţi că se întâmpla? Rareori răspundea cineva la glasul poftirii lor: încă şi mai puţini erau cei care foloseau precum se cuvine uneltele de mântuire care li se dădeau: cei mai mulţi le respingeau cu dispreţ şi se cufundau cu o plăcere sălbatică în acel râu din care ieşeau aburi, putoare şi miros de ars.

Bătrânul şi-a aruncat privirea de-a lungul râului, şi la capătul lui a văzut o prăpastie, în care râul se aruncă. Numeroşi tineri pluteau acolo în bărcuţe încoace şi încolo chiar şi pe marginea prăpastiei dând cu grijă ajutor orişicui voia să-l primească - însă în ciuda acestui fapt, pe fiece clipă mii de oameni cădeau împreună cu apele râului în prăpastie, de unde se auzeau numai gemete deznădăj-duite şi scrâşnire a dinţilor.

Bătrânul şi-a ascuns faţa în palme şi a început să plângă cu amar...

Şi s-a făcut către el glas din cer: „Trist, dar cine e vinovat? Spune, ce-aş fi putut să fac pentru mântuirea lor şi nu am făcut? Singuri leapădă cu înverşunare orice ajutor li se dă. M-ar lepăda şi pe Mine, dacă M-aş pogorî să le dau ajutor în locurile cele mai lipsite de bucurie ale pătimirilor lor."

Bătrânul şi-a întors ochii spre dreapta, spre răsăritul cel luminos şi a văzut o arătare veselitoare. Cei care, luând aminte la chemarea tinerilor luminoşi, le dădeau mâna ori se apucau de vreo unealtă mântuitoare, erau scoşi de aceştia pe malul drept. Acolo îi luau în primire alţii, îi duceau în nişte clădiri mici şi frumoase, răspândite în mare număr pe toată întinderea malului, unde îi spălau cu apă curată, îi îmbrăcau în haine curate, îi încingeau, îi încălţau, le dădeau toiag şi întărindu-i cu hrană, îi trimitea la drum, mai departe spre răsărit, poruncindu-le să nu privească înapoi, să meargă fără oprire, să se uite cu luare-aminte pe unde merg şi să nu treacă pe lângă vreo clădire de felul acela fără să intre şi să se întărească luând hrană şi sfat de la cei în a căror grijă au fost date clădirile cu pricina, ca şi de la cei ce vor fi intrând în ele.

Bătrânul şi-a plimbat privirile peste mal şi a văzut că pe toată întinderea lui se pregătesc de drum acei izbăviţi. Pe feţele lor erau întipărite bucuria şi însufleţirea. Se vedea că toţi simt o uşurinţă şi o putere deosebită şi că năzuiesc cu un anumit nesaţ să pornească pe acea cale, a cărui început era semănat cu flori plăcute la arătare.

Bătrânul s-a uitat şi mai departe spre răsărit, şi iată ce s-a descoperit. Poiana cea plăcută se termina nu departe de mal; în continuare începeau munţi ale căror creste erau îndreptate în toate părţile. Aceşti munţi - ba golaşi şi stâncoşi, ba acoperiţi cu

păduri şi tufişuri - se înălţau tot mai mult spre zare, fiind întretăiaţi de prăpăstii, peste tot se vedeau călători ostenitori. Unii se căţărau pe râpe, alţii şedeau osteniţi ori îngânduraţi, alţii se luptau cu fiarele sau cu şerpii, alţii mergeau spre răsărit de-a dreptul, alţii pe ocolite, alţii pieziş - însă toţi se osteneau, se luptau şi îşi încordau puterile sufleteşti şi trupeşti. Rar vedea cineva din ei drumul întotdeauna: deseori, acesta se pierdea de tot ori se împrăştia în răspântii; uneori îl acopereau ceaţa şi întunericul, alteori îl întretăia o prăpastie ori o stâncă greu de trecut, iar câteodată stăteau la pândă pe el fiarele pădurii sau târâtoarele din văile munţilor, iată însă ce era uimitor: prin munţi erau împrăştiate peste tot clădiri frumoase, asemănătoare celor în care erau primiţi pentru prima dată cei mântuiţi din râu.

Îndată ce călătorul intra într-una din ele, ieşea vioi şi plin de puteri, oricât de obosit ar fi fost. Fiarele şi lighioanele nu-i puteau îndura atunci nici măcar privirea şi fugeau de el; nu-1 puteau opri nici un fel de piedici; urmând sfaturilor primite în clădirile acelea, găsea cu uşurinţă şi repeziciune calea până atunci ascunsă, şi de fiecare dată când cineva trecea de o piedică sau biruia un vrăjmaş devenea mai puternic, mai înalt şi mai arătos, şi cu cât urca mai mult, cu atât se lumina şi întinerea. La vârful muntelui, locurile deveneau iarăşi netede şi înflorite, însă cei ce păşeau pe el intrau degrabă într-un nor luminos, din care nu se mai arătau.

Bătrânul şi-a ridicat privirile deasupra acestui nor, şi îndărătul lui sau îndărătul acelor munţi a văzut o lumină minunată, din care veneau spre el sunetele pline de dulceaţă: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaoth". Umilindu-se, bătrânul a căzut cu faţa la pământ, şi deasupra lui a răsunat limpede cuvântul Domnului: aşa să alergaţi, încât să ajungeţi!

Ridicându-se în picioare, bătrânul a văzut că de pe feluritele culmi ale munţilor nu puţini călători alergau cu repeziciune înapoi la râu - unii în tăcere, alţii cu strigăte şi cu vorbe de hulă.

Către fiecare din ei se striga de sus şi din lături: „Opreşte-te, opreşte-te!" - însă ei, goniţi de nişte arapi scunzi, nu ascultau preîntâmpinările şi se cufundau iarăşi în răul cel împuţit.

"Doamne! Ce este asta? – a strigat uluit bătrânul şi a auzit răspunsul:" Rodul nesupunerii faţă de rânduiala dată de Dumnezeu."

Cu aceasta, vedenia s-a încheiat. Îngerul care i-a arătase bătrânului l-a întrebat: "Te-ai mângâiat oare?" şi bătrânul i s-a închinat până la pământ.

Iată înţelesul acestei vedenii. Râul este lumea, oamenii cufundaţi în el sunt cei ce trăiesc după duhul acestei lumi, în patimi şi în păcate. Tinerii luminoşi din bărci sunt îngerii şi îndeobşte, harul ce cheamă la mântuire; prăpastia în care se arunca râul împreună cu oamenii este pierzarea cea veşnică; clădirea cea prea frumoasă de pe malul drept este Biserica dimpreună cu tainele sale; suişul pe munte cu feluritele piedici din calea lui înseamnă feluritele osteneli pentru curăţirea inimii de patimi; fiarele şi târâtoarele sunt vrăjmaşii mântuirii; locul neted de la vârf e împăcarea inimii; norul luminos ce îi ascunde pe călători este moartea paşnică; lumina din spatele muntelui este Raiul cel fericit.

Cine intră în clădirile împrăştiate pe drum şi pe munte, adică cine primeşte tainele şi ia parte la sfinţitele lucrări şi rugăciuni ale Bisericii, cine se foloseşte de sfatul şi îndrumarea păstorilor ei , acela biruie uşor toate piedicile şi ajunge la desăvârşire degrabă, iar cine leapădă toate acestea nădăjduind în sine, nesupunându-se sfatului păstorilor Bisericii, acela cade repede şi duhul lumii îi mână iarăşi.

Credinţa şi aşezămintele credinţei

Credinţa nu este numai modul cunoaşterii lui Dumnezeu şi al relaţiilor noastre cu El; ea cuprinde în acelaşi timp toate aşezămintele mântuitoare pe care le-a dat Dumnezeu.Aşezămintele mântuitoare alcătuiesc credinţa cea lucrătoare.

„Deştepţii" noştri poate că n-ar fi împotriva învăţăturii creştine, dar cel mai mult au silă faţă de aşezămintele creştineşti. Iar întrucât aceste aşezăminte nu sunt altceva decât credinţa în lucrare şi în mişcare, principalul lor păcat este acela că nu vor să lucreze în duhul credinţei. Este de mirare stăruinţa cu care aceşti oameni vorbesc de fapte şi osteneli în vreme ce în domeniul Sfintei credinţe se înstrăinează cel mai mult tocmai de activitate! Ceva nu este în regulă, pentru că ei ştiu regulile după care se direcţionează în mod corect fluxul gândirii.

Dacă o asemenea strâmbătate este admisă aici, este de presupus că aici ei nu sunt activi, ci pasivi, sunt instrumente ale unei gândiri străine, şi încă ale unei gândiri care este ea însăşi străină de adevăr.

Purtarea crucii proprii

Fiecare dintre noi are crucea sa. Aceasta este alcătuită din tot ce nelinişteşte şi apasă duhul nostru, din tot ce sfâşie inima noastră pe drumul nostru drept către Dumnezeu, în toate zilele vieţii noastre.

Primul capăt al acestei cruci este alcătuit din neputinţele firii noastre şi din reaua orientare a puterilor ei, cum ar fi:

- ⇒ *miopia minţii şi imaturitatea concepţiilor,*
- ⇒ *lipsa energiei volitive şi nemişcarea voinţei către faptele datoriei,*
- ⇒ *moleşeala simţurilor şi înclinarea lor către cele necuvenite,*
- ⇒ *iar mai ales odraslele cumplite ale egoismului nostru, armatele patimilor şi poftele de tot felul ale trupului.*

Cel de al doilea capăt al crucii noastre este alcătuit din toate ostenelile şi neplăcerile vieţii. Noi căutăm îndestulare, relaţii bune cu toţi şi un curs favorabil al treburilor noastre, dar în toate aceste laturi ale vieţii noastre se pot petrece mereu câte o neorânduială supărătoare, iar câteodată chiar aducătoare de mari necazuri.

Dorind să scăpăm neplăceri, ne luptăm cu potrivniciile şi ne târâm viaţa aşa cum merge cineva prin mărăciniş: căpătând tot timpul zgârieturi. Aceasta este crucea vieţii.
Cel de-al treilea fel de cruce este alcătuit din osteneli purtate în vederea împlinirii îndatoririlor noastre; fiecare între noi îşi are îndatoririle proprii, fiecare îndatorire îşi are propria sferă de îndeletniciri, fiecare treabă cere osteneală şi răbdare pentru a o duce la capăt în acel duh, în acea rânduială şi plinătate care alcătuiesc esenţa ei, biruind toate piedicile care sunt inevitabil legate de ea.

Aşadar, orice treabă pe care suntem datori s-o facem este o povară, iar toate treburile împreună, jugul deloc uşor al datoriei, pe care îl purtăm şi suntem datori să îl purtăm până la mormânt. Aceasta este crucea slujirii Domnului, societăţii, şi aproapelui.

Nu este nimeni pe lumea asta care să nu ducă povara acestor cruci, altfel spus a crucii sale cu întreită alcătuire - însă unii duc această cruce spre propria mântuire, alţii spre propria pierzare.

Punând asupra noastră această cruce, Domnul vrea ca noi să ne lucrăm prin ea mântuirea - şi dacă cineva, străduindu-se să dea jos de pe sine această cruce, se

răneşte cu ea de moarte, vinovat este chiar el, prin nepăsarea şi neluarea sa aminte faţă de îndrumările grijulii pe care i le dă harul mântuitor al lui Dumnezeu.

Iată, Domnul vrea ca luptându-ne cu noi înşine să dobândim experienţă în ce priveşte deosebirea binelui de rău şi să ne curăţim, ca punând cu răbdare povara acestei vieţi să-L înduplecăm pe Dumnezeu spre milostivire prin răbdarea noastră, ca împlinindu-ne datoria şi biruind toate piedicile să dobândim cu vrednicie cununa dreptăţii.

Astfel, atunci când intrând în aceste planuri bune ale lui Dumnezeu, rămânem în acest fel de legături cu crucea proprie, o purtăm în chip mântuitor; altminteri, crucea noastră ne este nu spre mântuire, ci spre pierzare.

A face milostenie înseamnă a semăna

Despre îndatorirea de a ajuta nevoiaşilor ce ar mai fi de spus? Toţi o conştientizează şi fiecare poartă în sine un mijlocitor pentru nevoiaşi - împreună pătimirea faţă de amărâţi, ce stă în firea omului.

Şi nevoiaşii au ştiinţă de această datorie, de această cerinţă a inimii tuturor şi fiecăruia: tocmai de aceea cer cu îndrăzneală de la toată lumea, având deplină încredinţare că cei îndestulaţi nu vor refuza să îi ajute din prisosul lor.

Dar ce lipseşte adeseori? Lipsesc ori nu sunt îndeajuns dispoziţiile sufleteşti bune, care trebuie să înconjure şi să păzească milostenia. Oamenii dau, însă nu dau cât ar trebui: dau, însă uneori fără nici o plăcere şi cu strângere de inimă, fără dărnicie, fără bucurie.

Dar de ce se „scurtează" mâna şi de ce se strânge inima? De la gândurile nedrepte, care abat de pe calea dreaptă inima noastră în clipa când dăm milostenie. Inima năzuieşte să ajute aproapelui, dar îndată se apucă să cumpănească dinainte măsura şi mijlocul facerii de bine. Totodată se apropie vrăjmaşul, seamănă gânduri rele şi strică toată treaba: “Ai şi tu o grămadă de nevoi şi pe deasupra ce ştii dacă o să fie de folos milostenia ta?” Inima se strânge şi mâna care dă se “scurtează”.

Pentru a îndrepta inima noastră la cele cuvenite şi a ne da puterea de a face faţă năvălirii gândurilor rele atunci când avem de dat milostenie, apostolul ne porunceşte să privim milostenia ca pe o semănătură: cel ce seamănă cu zgârcenie, spune el cu zgârcenie va şi secera; iar cel ce seamănă întru blagoslovenii, întru blagoslovenii va şi secera (2 Cor. 9, 6).

Cheltuind seminţele, semănătorul nu se gândeşte nicidecum că prin asta îşi strică bunăstarea şi se lipseşte de putinţa satisfacerii propriilor nevoi. Dimpotrivă: semănând, se aşteaptă să se îmbogăţească, să-şi sporească mijloacele şi să alunge nevoile. Aşa şi tu: să semeni milostenia fără să primeşti gândurile potrivit cărora dând un ban sau un lucru rămâi lipsit de ceva. Nu pierzi, ci agoniseşti: nu împuţinezi, ci înmulţeşti; nu dai, ci primeşti.

Atunci când aruncă seminţele în pământ, semănătorului nici nu-i trece prin cap că le aruncă în zadar, degeaba, în van; dimpotrivă, el e încredinţat că pământul nu numai că o să păzească seminţele încredinţate lui, ci va şi adduce roadă de la ele de treizeci de ori sau chiar de o sută de ori mai mult. Aşa şi tu: să semeni milostenia cu dărnicie, având credinţă că mâinile nevoiaşilor sunt cei mai credincioşi paznici

ai prisoaselor tale, cele mai grase şi roditoare ţarini, unde şi mica semănătură a facerii tale de bine va aduce roadă îmbelşugată la vremea sa.

Oricât ar semăna, semănătorul nu se necăjeşte şi nu se întristează; dimpotrivă, cu cât seamănă mai mult, cu atât e mai vesel şi are nădejde mai bună. Aşa şi tu: cu cât dai milostenie mai din belşug, cu cât este mai cuprinzătoare întinderea facerilor tale de bine, cu atât să te bucuri şi să te veseleşti mai mult.

Va veni vremea când Dătătorul răsplăţilor te va scoate în ţarina îngrăşată, semănată şi sporită în rodnicie a vieţii tale, şi va veseli inima ta arătându-i grânele înmulţite de o sută de ori ale dreptăţii tale.

Atunci când străbătând un loc pustiu, întâlneşti un copac sau vreo altă plantă pe terenul nisipos sau pietros, îţi pare rău de ea chiar fără să vrei. Stă acolo trist, îl istoveşte lipsa elementelor nutritive din aer şi din pământ; se vede limpede că se ofileşte şi se usucă şi s-ar părea că prin starea şi înfăţişarea sa îi spune limpede fiecărui trecător: "Mi-e rău aici, luaţi-mă şi răsădiţi-mă în alt loc."

Cu totul alte simţăminte insuflă un copac ce creşte lângă ape, pe pământ gras şi umde. El este plin de viaţă şi bucurându-se de îndestulare deplină, pare să cânte cu toate părticelele finite sale o cântare de recunoştinţă Celui ce a sădit toate făpturile, pentru putinţa de a bea cu toate gurile sale sucuri hrănitoare din tot ce este în juru-i.

Oare nu se afla şi sufletele omeneşti în împrejurări asemănătoare? Da, adeseori şi ele pier de foame şi se chinuie ca într-o închisoare întunecoasă din pricină că nu au îndeajuns ceea ce le poate hrăni şi sătura - şi adeseori starea şi poziţia lor exterioară sunt cu totul pe dos faţă de această stare a lor lăuntrică. Iată de ce se întâmplă una ca asta.

Avându-şi obârşia în pământ, planta îşi primeşte hrana tot din pământ şi din ceea ce este în jurul său. Sufletul, fiind zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu nu se poate hrăni decât cu elementele cereşti, care vin de la Dumnezeu şi sunt îndreptate către el. Planta are nevoie de lumină, fără lumina se ofileşte. Sufletul are nevoie de lumină cerească, iar această lumină este adevărul lui Dumnezeu.

Cu acest adevăr sunt îmbiaţi din belşug în Biserica lui Dumnezeu toţi, cei ce doresc să ia aminte la el: sunt îmbiaţi şi prin citirea cuvântului lui Dumnezeu, şi prin predici şi prin cântările bisericeşti, şi prin toată rânduiala şi slujbele Bisericii, şi prin scrierile Părinţilor şi prin foarte numeroasele cărţi mântuitoare de suflet.

Doritorii primesc din belşug aici lumina adevărului dumnezeiesc şi se veselesc sub sttralucirea ei - însă nu toţi fac aşa şi adevărul lui Dumnezeu nu încape în toţi cei în care pare a încăpea.

Sunt unii oameni care studiază zi şi noapte una din ştiinţe - matematică, fizică, astronomie, istorie şi aşa mai departe - crezând că îşi hrănesc sufletul cu adevărul, în vreme ce sufletul lor se ofileşte şi se chinuie - de ce? Deoarece adevărul nu e acolo unde îl caută ei. Nu vorbesc aşa fiindcă în ştiinţă nu este loc pentru adevăruri, ci pentru că acum ştiinţa adevărată e izgonită şi înlocuită fie cu închipuiri, fie cu presupuneri care deseori sunt chiar potrivnice adevărului.

Dar sufletul nu îl poţi păcăli, cum nu îl poţi păcăli pe cel flămând dându-i o piatră în loc de pâine. Şi aşa, sufletul se chinuie. Dar studiul ştiinţelor tot mai este o indeltnicire cât de cât practică pe când de cei care citesc cu atâta lăcomie literatura noastră gazetărească ce să mai zici? Uitaţi-vă câtă silinţă îşi dau tinerii (ba uneori şi cei mai în vârstă) ca să primească numărul lunar sau săptămânal sau zilnic al revistei sau ziarului preferat şi cu câtă lăcomie neînfrânată se aruncă să devoreze prada primită? Nici la mâncare nu se mai gândesc, nici să doarmă nu mai au când. Iar roada care este? Două-trei fraze nimerite, două-trei fantezii plăcute, două-trei presupuneri amăgitoare - şi gata, restul nu e bun de nimic. Şi sufletul este nemulţumit, ia omul o carte, ia încă una - acelaşi lcru. Sufletul e bolnav… se poartă discuţii - acelaşi lucru, fiindcă atât obiectele discuţiilor, cât şi felul în care sunt purtate ele, sunt luate din aceleaşi cărţi. Adăugaţi la asta meschinăria îndeletnicirilor şi legăturilor omeneşti de zi cu zi şi veţi pricepe că dacă ar fi să vi se deschidă acel auz cu care se poate auzi glasul sufletului, l-aţi auzi plângând cu amar: “Scoateţi-mă din puşcăria asta, mă înăbuş aici! Lăsaţi-mă să privesc lumina lui Dumnezeu!” dar cine îl ascultă pe bietul suflet?

Vedeţi că acum nu este la modă să hrăneşti sufletul cu adevărul lui Dumnezeu, ci să-l torturezi. Şi măcar dacă ar trebui căutat departe adevărul acesta! Dar el este chiar aici, însă oamenii nu vor să-şi deschidă ochii ca să primească lumina lui.

Intră în biserică, ascultă cu luare aminte ce se cântă, ce se citeşte şi ce se lucrează acolo şi vei vedea lumina adevărului lui Dumnezeu. Deschide Evanghelia sau măcar ţine în mâini această carte dumnezeiască şi sufletul tău va fi mai bucuros. Şi ce, puţine sunt acum scrierile Părinţilor în traduceri accesibile pentru toţi? Dar noi nu ştim toate aceste comori ale adevărului dumnezeiesc, nici măcar nu am auzit de numele lor. Şi atunci, ce fel de creştini suntem noi, de vreme ce nici nu luăm în mână cărţile în care este explicat creştinismul, ci citim te miri ce şi ne chinuim

sufletul - noi, fiii lumini şi ai zilei, cum ne-a numit sfântul apostol - într-un întuneric înăbuşitor?....

Ca să trăiască şi să crească, planta are nevoie de aer - fără aer ea se usucă. Şi sufletul are nevoie de aerul ceresc. Aerul ceresc este îmbisericirea, astfel spus toate sfinţitele lucrări cu dumnezeiasca cuviinţă ale Bisericii. Numai acolo petrece sufletul ca într-o atmosferă ce-i este propie, iar în afara acestei atmosfere se înăbuşă. Precum se usucă pământul atins de tuberculoză, aşa se usucă sufletul în afara Bisericii, în obiceiurile lumeşti, ce par a oferi lărgime.
Şi iată de ce: sufletul celui ce nu ştie decât de baluri şi de teatre, de chefuri şi de concerte şi de cele asemenea suferă şi se chinuie atunci când rămâne singur cu sine Însuşi. El îi spune în aceste clipe grele: „Mă înăbuş; ia-mă de aici şi du-mă acolo unde aerul e întotdeauna curat şi cerul e pururea luminos". Planta are nevoie de umezeală, de sucuri pe care să le bea cu rădăcinile şi, trecându-le în tulpină, să trăiască şi să crească prin decantarea şi prelucrarea lor, şi sufletul are nevoie să decanteze şi să prelucreze sucuri duhovniceşti.

Asta se săvârşeşte prin faceri de bine zilnice, altfel spus prin împlinirea poruncilor, şi prilejul de a o face ne este dat de-a lungul întregii curgeri de zi cu zi a vieţii noastre. Sucurile în plantă, ca şi hrana în trupul nostru, rămânând neprelucrate nu fac decât să împovăreze fără să aducă folos: deopotrivă, toate elementele duhovniceşti primite de către suflet - adevărul lui Dumnezeu, tainele şi sfinţitele lucrări - nu vor face decât să-l împovăreze şi aici - prin judecata conştiinţei - şi dincolo - prin judecata lui Dumnezeu - dacă nu va prelucra toate acestea şi nu le va transforma în sânge al său prin facerea de bine duhovnicească.

Iată de ce sunt bolnave, necăjite şi abătute sufletele oamenilor cufundaţi numai în griji lumeşti, sau numai în treburile care ţin de serviciu, sau - şi mai rău - numai în lucruri pătimaşe. Aceştia nu îngăduie să intre în sufletul lor nici o particulă hrănitoare - şi se usucă, se usucă sărmanul suflet.

Nu vreau să spun că problemele de serviciu şi treburile acestei vieţi, grijile familiei, negoţul, feluritele întreprinderi lumeşti sunt pierzătoare pentru suflet - nu, ele nu-s pierzătoare; pierzător este faptul că oamenii se ocupă numai cu ele, fără să se îngrijească de faptele cele bune, sau chiar dacă le săvârşesc şi pe acestea, o fac nu întru slava lui Dumnezeu, ci pentru oarecare scopuri egoiste.

În corpul nostru, sucurile se transformă în sânge viu prin unirea lor cu oxigenul din aer: în chip asemănător, toate treburile - atât de la serviciu, cât şi de acasă –-se pot transforma într-un element hrănitor pentru suflet dacă le vom închina pe de-a-

ntregul lui Dumnezeu. Iar dacă asta nu se întâmplă, nici fapte bune n-au cum să fie: şi atunci cu ce să se hrănească sufletul? Aşa că el se chinuie şi se plânge omului:” Răsădeşte-mă din acest pământ uscat sau putred în ogorul lui Dumnezeu, în ogorul faptelor bune, pe care le cer poruncile lui Hristos!” De ce îţi tiranizezi sufletul, omule, dăruindu-te cu nechibzuinţă şi cu orbire neorânduielii vieţii lumeşti?

Mici modele de satanism din minte

Dumnezeu spune despre Sine că este întreit în Persoane - Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh: aşa mărturiseşte şi raţiunea supusă lui Dumnezeu, şi apără adevărul acesta.

Raţiunea luptătoare împotriva lui Dumnezeu se împotriveşte şi învaţă fie că nu există Dumnezeu, fie că şi dacă există, El este unitar, nu treimic, şi trăieşte în Sine, fără să se ocupe de lume. Aşa propovăduieşte raţiunea unora, strâmbând după propriul plac lucrurile - şi din această pricină este satană (potrivnic).

Dumnezeu spune că lumea a fost zidită prin cuvântul Lui din nimic: aşa mărturiseşte şi raţiunea supusă lui Dumnezeu şi apără adevărul acesta, în vreme ce raţiunea luptătoare împotriva lui Dumnezeu afirmă că lumea s-a făcut şi s-a întocmit singură, şi vrea să strâmbe lucrurile după propriul plac. O astfel de raţiune este satană.

Dumnezeu spune că El Se îngrijeşte de toate până în cel mai mic amănunt şi că face în lume ceea ce vrea; aşa mărturiseşte şi raţiunea supusă lui Dumnezeu, şi apără acest adevăr.

În vreme ce raţiunea luptătoare împotriva lui Dumnezeu se străduie să arate că nu există purtare de grijă dumnezeiască şi că toate se reglează singure, după legi puse nu se ştie de către cine în firea lucrurilor, legi pe care nici Dumnezeu însuşi nu le poate birui. Aşa învaţă raţiunea luptătoare împotriva lui Dumnezeu şi vrea să fie lucrurile după propriul plac, drept care este satanăş.

Dumnezeu spune că omul a căzut şi că după cădere a fost refăcut de Mântuitorul nostru, Domnul Iisus Hristos în sfânta sa Biserică; aşa mărturiseşte şi raţiunea supusă lui Dumnezeu şi apără adevărul acesta, în vreme ce raţiunea luptătoare împotriva lui Dumnezeu, nu vrea să recunoască nimic de acest fel, nu crede nici în cădere, nici în întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, nici în răscumpărare, nici în Sfânta Biserică, nici în Taine, în nimic sfânt, nici măcar în viaţa şi răsplătirea ce au să fie: nu crede, şi pe ceilalţi se străduie să-i atragă în necredinţă şi în împotrivirea faţă de Dumnezeu. După toate acestea, ce altceva este, dacă nu satană?...

Aducerea-aminte de judecata lui Dumnezeu

Dacă s-ar putea întipări cumva în sufletul oamenilor imaginea judecăţii lui Dumnezeu, nu încape îndoială că toţi s-ar face în cel mai scurt timp râvnitori neabătuţi ai faptelor celor bune.

Închipuiţi-vă că a venit din cer ştire sigură că mâine-poimâine o să vină Domnul să judece vii şi morţii: s-ar mai deda cineva atunci plăcerilor şi distracţiilor? Ar mai fi cineva indulgent cu propriile patimi, ar mai păcătui? Ar mai amâna pocăinţa şi îndreptarea? Doar un nebun şi-ar mai permite să facă aşa ceva; toţi oamenii care nu şi-au pierdut mintea s-ar repezi să facă tot ce se mai poate face într-un răstimp atât de scurt.

Când vin examenele, elevii nu se gândesc decât cum să se pregătească pentru ele; unii îşi pierd chiar somnul şi pofta de mâncare, iar de jocuri şi ştrengării nu le mai arde în nici un caz. Aşa şi cu noi: dacă aducerea-aminte de judecata lui Dumnezeu nu ne-ar ieşi din cap, singura noastră grijă ar fi să împlinim fără abatere tot ce cere de la noi Domnul şi să ne arătăm astfel bineplăcuţi Lui în ceasul judecăţii.

Nenorocirea noastră este tocmai că ne-am obişnuit să depărtăm de cugetul nostru ceasul acesta - ne-am obişnuit sau ne-am dat singuri dreptul de a o face. Fiecare se gândeşte: „De câtă vreme trăiesc pe pământul ăsta, tot aud: “ vine judecata, vine judecata”, dar până acum - nici urmă de judecată! în zadar au aşteptat părinţii, bunicii şi străbunicii noştri judecata şi nici noi, nepoţii şi strănepoţii lor n-o s-o apucăm.” Aşa este, s-ar mai putea adăuga şi că sunt deja optsprezece veacuri de când a vorbit Domnul de judecată şi oamenii tot o aşteaptă, însă ea nu vine.

Ce reiese de aici? Da, până acum judecata n-a avut loc, dar poate că nici nu veţi reuşi să citiţi ceea ce scriu eu, că Domnul va şi veni, deoarece nu încape îndoială că El va veni (doar vorbesc cu oameni credincioşi) deşi nimeni nu poate spune clar când se va întâmpla asta.

Noe le-a tot spus celor din vremea sa: “încetaţi cu păcatele, încetaţi cu păcatele, astfel Domnul o să trimită peste voi potopul şi o să vă înece”: poate că la începutul propovăduirii s-au mai făcut oameni de treabă unii, dar pe măsură ce treceau anii - zece, doisprezece, o sută şi mai mult - şi-au dat dreptul să nu mai creadă în ameninţarea care nu se mai împlinea. Şi totuşi, această necredinţă a lor n-a înlăturat cele ce aveau să se întâmple: a venit potopul şi a luat totul… poate că Noe şi-a repetat propovăduirea până în ultima clipă şi râdeau de el, dar tot s-a întâmplat

ceea ce Domnul a rânduit; poate că pe unii potopul i-a găsit când încă îşi băteau joc de Noe.

Şi printre noi sunt mulţi oameni care depărtează de cugetul lor ceasul judecăţii, sunt şi destui care nu cred deloc în ea: aceasta nu va înlătura însă Judecata şi va veni clipa când se va împlini rânduiala Domnului, iar asta se va întâmpla când ne vom aştepta mai puţin.

În zilele lui Noe, zice Domnul, oamenii mâncau, beau, se însurau, construiau şi făceau comerţ, nimeni nici nu se gândea la potop, dar a venit potopul şi a dstrus totul.

Iată că şi noi mâncăm, bem, ne distrăm şi ducem grijă a tot felul de lucruri, iar la judecata lui Dumnezeu nici nu ne gândim - şi totuşi, poate că ea va veni chiar acum şi ne va găsi aşa.

Arătându-se la un capăt al cerului, zice Domnul Însuşi, fulgerul ajunge într-o clipă la celălalt şi cuprinde tot orizontul: la fel de neaşteptată şi de fulgerătoare va fi şi venirea Fiului Omului. De multă vreme se îngroaşă şi se apropie de noi norul…

Şiretenia celui viclean

Amintiţi-vă predica de pe munte a Mântuitorului, în care El învăţa cum trebuie să fie cei care Îl urmează. După ce explică dispoziţiile creştineşti ale sufletului, El arată acele lucrări şi osteneli creştineşti care sunt văzute de către toţi: rugăciunea, milostenia şi postul.

Orice creştin ce are râvnă să-şi îndrepteze viaţa umblă negreşit întru ele, şi cu cât are cineva mai multă experienţă şi obişnuinţă cu ele, cu atât este mai aproape de desăvârşirea creştină, cu atât este mai aproape de cer şi cerul este mai aproape de el.

Şi prin ce au fost mai puternici creştinii în toate timpurile, prin ce au fost de temut lumii şi stăpânitorului ei? Prin rugăciune, prin milostenie şi prin post.

În veacul nostru, duhul lumii se străduie să precumpănească asupra duhului lui Hristos, dar ia uitaţi-vă: prin ce vrea el să atingă scopul acesta? Prigoane nu porneşte - dar ce face? Vrea să ne lipsească de arme: de rugăciune, de post şi de milostenie.

Şi iată că şi în presă, şi discursuri, şi în glumă, şi în serios, peste tot întâlniţi la iubitorii acestei lumii atacuri ba asupra rânduielilor bisericeşti şi asupra împărţirii de milostenie, ba asupra postului, asupra oricărei asceze şi asprimi a omului faţă de sine însuşi.

Ştie, şmecherul, că dacă va reuşi să ne lipsească de aceste arme ale vieţii creştineşti, biruinţa va fi partea lui fără cine ştie ce luptă crâncenă, pentru că fără ele, la fel ca ostaşul neînarmat, lepădarea de ele este deja robie şi moarte.

Răstignirea duhovnicească

Păcatul, spune Sfântul Avvă Dorothei, are două laturi: una este alcătuită de faptele păcătoase, cealaltă - de patima păcătoasă. Patima slujeşte drept izvor şi pricină a faptelor păcătoase, iar faptele sunt odraslă a patimii, prin care aceasta se vădeşte. Când cineva se lasă de faptele păcătoase şi pătimaşe, păcatul - altfel spus lumea - se răstigneşte faţă de el, iar când cineva stinge şi dezrădăcinează în sine însăşi patima păcătoasă, şi el se răstigneşte faţă de păcat, altfel spus faţă de lume.

Astfel, de pildă, când cineva se lasă de baluri, de chefuri, de teatre, aşa încât nimeni nu îl vede vreodată făcând vreun lucru necuviincios ori în vreun loc necuviincios, când toţi îl află totdeauna serios şi fără lipsuri din punct de vedere moral, atunci păcatul - altfel spus lumea - a murit pentru el - altfel spus s-a răstignit faţă de el - cu această parte a sa.

Dar totodată încă nu se poate spune că şi el s-a răstignit faţă de lume - altfel spus faţă de păcat - pentru că deşi cu trupul nu face acele fapte şi nu este în acele locuri, poate fi acolo cu mintea şi cu inima.

Dc pildă, nu este la teatru cu trupul, dar se poate gândi la el. Şi poate spune cu părere de rău: „ce bine ar fi să fiu acolo!" Nu este la chefuri, dar gândul lui poate găsi plăcere în ele şi le poate dori. În toate aceste cazuri şi în cele asemenea lor, deşi păcatul şi lumea s-au răstignit faţă de el, el încă nu s-a răstignit faţă de păcat şi faţă de lume, ci încă le iubeşte, încă le doreşte şi se îndulceşte de ele. Iar dacă se înfrânează de la faptele păcătoase, face asta fie pentru că n-are bani, fie pentru că se teme de cineva, iar nu pentru că n-ar iubi păcatul şi lumea. Aşadar, este iubitor de lume şi iubitor de păcat, pentru că Dumnezeu se uită nu doar la fapte, ci şi la inimă.

Aşadar, trebuie nu numai să ne lăsăm de faptele pătimaşe şi păcătoase, ci şi să biruim şi să stingem înseşi patimile, încât să nu ne mai gândim la nici un fel de lucruri şi de fapte pătimaşe şi să nu ne mai îndulcim de ele. Când va ajunge omul la starea aceasta, atunci va putea spune despre sine că s-a răstignit faţă de lume. Astfel, când vă veţi lăsa de toate faptele păcătoase, asta va însemna că lumea s-a răstignit faţă de voi, iar când veţi stinge până şi patimile asta înseamnă că şi voi v-aţi răstignit faţă de lume.

Tocmai de aceea se şi face deosebire între două întoarceri către Dumnezeu: una atunci când cineva se lasă de faptele pătimaşe, păcătoase şi lumeşti şi începe să se ostenească pentru a dobândi deprinderea faptelor celor bune, iar a doua când

cineva se întoarce de la faptele cele văzute către mişcările inimii şi de la sine către Dumnezeu când el, făcând să se sălăşluiască în sineşi cu asprime şi taie fără milă orice gând şi simţământ nedrept, fie că acesta însoţeşte faptele, fie că le premerge, fie că le urmează şi astfel curăţeşte fiece faptă şi o înfăţişează lui Dumnezeu ca pe o jertfă neprihănită şi ca o ardere de tot grasă.

Mângâiere în necazuri

Pe toate căile vieţii noastre sunt răspândite la tot pasul cruci cât se poate de complicate şi felurite, care se întâlnesc aproape la orice pas: necazuri, nevoi, nenorociri, boli, pierderi ale celor apropiaţi, nereuşite la serviciu, lipsuri şi pagube de tot felul, neplăceri în familie, potrivnicii în relaţiile exterioare, jigniri, supărări, învinuiri mincinoase şi îndeobşte, soarta pământească a fiecăruia este mai mult sau mai puţin grea. Cine n-are parte de aşa ceva?! Nu izbăvesc de aceste cruci nici rangul, nici bogăţia, nici puterea şi nici o mărire pământească. Ele s-au întrepătruns cu viaţa pământească din clipa când s-a închis raiul pământesc, şi vor rămâne cu ea până când se va deschide Raiul ceresc.

„Însă de ce", vei spune, „eu am mai multe supărări, iar alţii au mai puţine? De ce pe mine mă apasă nevoile, iar alţii au spor aproape în toate? Eu ajung la deznădejde de atâtea necazuri, în timp ce alţii se bucură? Dacă asta e soarta obştească a tuturor, ar trebui împărţită tuturor la fel". Dar uită-te bine, şi vei vedea că aşa şi e împărţită. Astăzi îţi este greu ţie, altuia i-a fost ieri sau îi va fi mâine. De ce să te uiţi doar la unele zile şi ceasuri? Uită-te la toată viaţa, de la început până la sfârşit, şi vei vedea că tuturor le este greu, şi încă foarte greu. Găseşte-mi tu pe cineva care să salte de bucurie viaţa întreagă. Până şi împăraţii au parte deseori de nopţi nedormite din pricina mâhnirii inimii.

Acum ţi-e greu, dar înainte n-ai văzut şi zile vesele? Bineînţeles că da. Va da Dumnezeu şi o să mai vezi. Aşadar rabdă, şi cerul de deasupra ta se va limpezi.
În viaţă este ca în natură: când zile luminoase, când zile întunecate. Cele întunecate îţi spun că eşti surghiunit şi sub mânia lui Dumnezeu, iar cele luminoase îţi insuflă gândul că nu eşti cu totul părăsit, că Dumnezeu vrea să Se îndure de tine şi să te miluiască. Adu-ţi aminte de aceasta şi rabdă, întărindu-te cu nădejdea.

Îţi este greu, dar treci prin asta întâmplător? Există Domnul, Care te priveşte şi poartă grijă de tine părinteşte. El ţi-a trimis necazul, iar împrejurările - ce, când şi cum - sunt toate spre folosul tău. Deci, ia seama, şi poate că vei vedea planurile cele bune pe care le are Dumnezeu cu tine în necazul ce te-a ajuns: Domnul vrea ori să te curăţească de vreun păcat, ori să te ferească de vreo faptă păcătoasă, ori să îţi dea prilejul de a-ţi arăta răbdarea şi credincioşia faţă de El, ori vrea El însuşi să facă minunată după aceea asupra ta mărirea milostivirii Sale. Dintre acestea toate, ceva vine către tine fără îndoială: pune această mângâiere pe rana ta, şi arsura ei se va micşora.

Iar dacă nu vei vedea ce anume vrea să-ţi dăruiască Dumnezeu prin necazul tău, dă imbold în inima ta, fără a mai analiza, credinţei de ordin general că toate sunt de la Dumnezeu şi că tot ce vine de la El este spre binele nostru şi lămureşte-ţi sufletul tulburat: „aşa a plăcut lui Dumnezeu; rabdă şi crezi că cel pe care îl pedepseşte este înaintea Lui ca un fiu - şi pe deasupra, cine se poate împotrivi voii Lui?"

"Mai spune-mi, tu, omule necăjit: eşti păcătos sau nu? Bineînţeles că eşti păcătos. Iar dacă eşti păcătos, bucură-te că a venit focul necazului, care arde păcatul tău.

Tu te tot uiţi la necazul de acum: mai bine mută-te cu gândul în cealaltă viaţă, pune-te înaintea judecăţii lui Dumnezeu şi de acolo să te uiţi la necazul tău. Dacă simţi că negreşit vei fi osândit, gândeşte-te: ce înseamnă, pe lângă urmările osândei acesteia, toate necazurile şi nenorocirile de acum? Deci spune: „pentru păcatele mele am parte de toate acestea şi mulţumesc Domnului Dumnezeu pentru faptul că bunătatea Lui mă călăuzeşte la pocăinţă".

Dacă vei dobândi această dispoziţie sufletească, nu vei fi apăsat de amărăciune, ci vei spune: „ehe, încă-i bine, după păcatele mele aş merita şi mai mult".

Astfel, fie că duci povara sorţii amare obşteşti, fie că încerci amărăciuni şi necazuri aparte, rabdă cu seninătate şi primeşte-le cu recunoştinţă din mâna Domnului, ca pe o doctorie care vindecă de păcate, ca pe o cheie intrarea în Împărăţia Cerurilor.

Omorârea de sine

Om în adevăratul înţeles al cuvântului este în noi ceea ce este împodobit cu desă-vârşirile cele după asemănarea lui Dumnezeu, iar toate adaosurile străine de aceasta nu sunt om, ci doar arată o nălucă de om şi nu trăiesc, ci doar arată o nălucă de viaţă, însă de fapt sunt moarte sau mai bine zis, omorâtoare faţă de omul cel adevărat. S-ar părea că în ce ne priveşte ar trebui să fim de partea omului celui drept, aşa cum a fost el zidit întru început - dar este de neînţeles ce s-a întâmplat cu noi, ne-am lepădat de el şi am trecut de partea omului venetic, pătimaş, într-aşa măsură că numai pe acesta îl socotim ca fiind noi înşine, tocmai de aici urmează că de orice patimă ar fi biruit omul, o apără ca pe sine însuşi; nici prin gând nu-i trece că în această problemă nu este activ, ci pasiv.

Astfel, de pildă, când se supără zice că se apără; când pofteşte zice că „natura cere asta" - şi totuşi, nici mânia, nici pofta, nici vreo altă patimă nu sunt noi şi nu ţin de firea noastră: sunt lucruri venetice, străine, vrăjmaşe nouă, care ne aduc pierzării.

Avem o singură conştiinţă. Ea alcătuieşte în noi ceea ne face persoana şi tine de duhul nostru, care este după chipul lui Dumnezeu. Când cineva ne spune ceva, conştiinţei noastre se adresează şi când cere ceva, de la conştiinţa noastră cere - însă, pe cât se vede, conştiinţa a trecut de partea omului pătimaş şi a început a socoti că aceasta este chiar ea, deşi ea nu este omul pătimaş, ci este şi trebuie să fie una cu omul aşa cum a ieşit el din mâinile Făcătorului.

Porunca Mântuitorului Hristos de a omorî sufletul, astfel spus de a ne răstigni pe noi înşine, trebuie înţeleasă ca privind persoana noastră aşa cum se prezintă ea după căderе, când se identifică pe sine însăşi cu omul cel pătimaş. Aşadar, când ni se porunceşte să ne omorâm sufletul, ni se porunceşte de fapt să omorâm şi să dăm pierzării omul pătimaş din noi, care a luat chip în noi în urma căderii şi pe care, din amăgire, îl socotim ca fiind noi înşine.

Dacă vom face aşa, omul adevărat din noi se va elibera de sub jugul omului străin şi va începe a trăi viaţa care i se cuvine - cea după asemănarea lui Dumnezeu; iar cel străin şi venetic, care trăieşte ca o nălucă, va pieri în noi, şi în toată fiinţa noastră se va sălăşlui astfel viaţa adevărată, al cărei început vine din omorârea de sine astfel înţeleasă.

Suişul duhovnicesc

După ce urcă cineva pe o scară, cum coboară înapoi? Ţinându-se cu mâinile, păşind pe rând cu picorul drept şi piciorul stâng şi încordându-şi toate mădularele trupului. Şi cel ce s-a pocăit şi a luat hotărârea cea bună de a plăcea lui Dumnezeu purcede îndată la o osteneală care cere încordare atât a puterilor sufleteşti, cât şi a celor trupeşti, şi istovire necruţătoare a lor - şi asta pentru că are neapărată nevoie să se împotrivească sieşi în cele rele, să se silească la bine, să ia aminte la sine şi la tot ce întâlneşte, din cele multe peste care dă să le aleagă pe cele bune, să nu rămână în urmă, să nu o ia înainte, să nu îngăduie ce nu se cuvine, să îndepărteze piedicile, să discearnă mijloacele, să cerceteze vrăjmaşii şi să fie pregătit pentru lupta cu ei, să nu lase deoparte armele. Toate acestea şi cele asemănătoare alcătuiesc osteneala luptei cu patimile şi a sporirii în virtuţi, osteneală prin care, la drept vorbind, se şi defineşte reuşita suişului către desăvârşirea duhovnicească - fiindcă ce este desăvârşirea, dacă nu dezrădăcinarea patimilor şi înrădăcinarea dispoziţiilor sufleteşti bune în locul lor? Şi multe trepte are de păşit până ce osteneala aceasta se va sfârşi: nu vei putea dezrădăcina toate patimile deodată, nu vei putea sădi deodată toate virtuţile; atât o lucrare, cât şi cealaltă se săvârşesc treptat.

Se spune că pe măsură ce te depărtezi de pământ atracţia gravitaţională e tot mai mică şi prin urmare, cel ce urcă se luptă tot mai uşor cu propria sa greutate; se spune că există şi o limită dincolo de care corpurile încetează cu totul să mai graviteze către pământ, adică devin cu totul lipsite de greutate, imponderabile.

Aşa e şi cu treptele desăvârşirii duhovniceşti; cu cât urcă cineva mai sus pe ele, cu atât îl împovărează mai puţin cele pământeşti, altfel spus cu cât se întăreşte în virtuţi, cu atât îl luptă mai puţin păcatele şi patimile; există şi o culme a desăvârşirii, unde patimile mor aproape cu totul şi sufletul se îndulceşte de odihna rămânerii în bine, pe care el lucrează deja fără împiedicare în chip liber, nesilit, firesc, aşa cum au loc, de pildă, respiraţia şi circulaţia sângelui. Însă această treaptă se atinge de abia atunci când în suflet se înrădăcinează desăvârşit fiecare virtute şi răsare nepătimirea şi curăţia. Tocmai acesta este cerul duhovnicesc, capătul de sus al scării duhovniceşti.

Celor ce au ajuns la această limită le aparţin toate fericirile de care vorbeşte Domnul, a căror culme este casa lui Dumnezeu, pe care a văzut-o Iacov în vârful scării.

Avertisment

Să ne aducem aminte de istoria judecătorilor lui Israil. De-a lungul a patru sute de ani s-a repetat la ei următorul curs al evenimentelor: cum se abăteau de la regulile de viaţă poruncite lor de către Dumnezeu prin Moise şi împrumutau unele noi de la vecini, îndată erau daţi în robie chiar acestor învăţători, iar când se pocăiau şi se întorceau la obiceiurile dinainte, Dumnezeu le trimitea izbăvitor şi îi slobozea de sub jugul celor de alt neam. Dacă se abăteau din nou, iarăşi cădeau sub jugul robiei, iar când se îndreptau erau sloboziţi din nou. Aşa s-a întâmplat de douăsprezece ori, parcă într-adins pentru ca ei - iar prin ei toţi oamenii - să bage bine la cap această lecţie: că de la regulile de viaţă predanisite de Dumnezeu nu te poţi abate nepedepsit, şi că cine face aşa atrage asupră-şi mânia lui Dumnezeu şi subminează bunăstarea şi independenţa statului.

De orice fel ar fi această apostazie, ea, ca lucru potrivnic lui Dumnezeu, nu e lipsită de primejdii.

De pildă, la noi se întâmplă pe alocuri ca oamenii să nu ţină Sfintele posturi, să nu socoată Sfântă cununia şi să calce fără păs legile ei, să nu sfinţească ziua Domnului, să nu recunoască Sfintele sărbători, prefăcându-le în chefuri, în desfătări de ruşine şi în alte lucruri de acest fel. Toate acestea nu sunt rânduieli şi obiceiuri ale noastre, ci sunt împrumutate de la vecini şi, bineînţeles, vom avea de tras ponoase dacă nu ne vom lăsa de ele şi le vom lăsa să se răspândească printre noi. Să ne păzim, deci, ca să nu se mânie pe noi Domnul şi să nu ne dea în mâinile învăţătorilor noştri fără de rânduială şi cu năravuri rele, precum ne-a şi ameninţat nu demult …

Rânduiala dumnezeiască cere ca noi să ne ostenim orânduindu-se traiul şi mersul prielnic al treburilor noastre, iar reuşită să aşteptăm numai de la binecuvântarea lui Dumnezeu. Dumnezeu nu ne va ajuta dacă nu ne vom osteni - însă nici osteneala noastră, în sine, nu duce la sfârşitul cel dorit dacă nu se va pogorî la ea ajutorul cel prea înalt şi mai ales dacă osteneala aceasta nu va fi după Dumnezeu.

Ca atare, după legea vieţii dumnezeieşti orice lucrare începe prin cerere şi se încheie prin aducere de mulţumită lui Dumnezeu - şi toată viaţa oamenilor care păzesc rânduiala aceasta în toate intrările şi îeşirile ei este prea plină de rugăciuni şi rânduieli bisericeşti. Aşa au trăit strămoşii noştri, aşa, în cea mai mare parte, trăiesc până în ziua de astăzi oamenii aşezaţi.

Şi totuşi, nu avem cum să nu vedem că rugăciunea şi îmbisericirea au început deja să fie alungate din sfera vieţii noastre. Mulţi trăiesc şi acţionează de parcă pentru ei n-ar exista nici Domnul, nici Biserica Lui cea Sfântă, veriga aceea care presupune să ne întoarcem către Dumnezeu şi să ne căutăm ocrotire şi ajutor în rugăciunile Bisericii a căzut din lanţul gândurilor şi calculelor lor. Pe aceştia îi deranjează că una sau alta dintre faptele lor pot veni în contradicţie cu regulile bunei credinţe creştineşti. De aceea se duc la teatru când ar trebui să meargă la biserică. De aceea fac chefuri cu zarvă şi muzică în timpul Sfintelor slujbe şi chiar în apropierea bisericilor, de aceea stabilesc zile de târg duminicile şi sărbătorile, bântuind prin iarmaroace când ar trebui să-şi dăruiască timpul rugăciunii şi celorlalte îndeletniciri placute lui Dumnezeu, de aceea trec pe lângă biserică fără să-şi facă cruce, de acea intră în casă fără să se întoarcă spre icoane (ba chiar şi le-au scos din case, de parcă ar fi sectari); sunt chiar şi unii care socot că nu este de datoria lor să-şi boteze copiii.

De altfel, relele pe care le-am împrumutat de la vecini sunt nenumărate. Sunt de ajuns şi cele pe care le-am arătat pentru a ne încredinţa că au început să se strecoare şi la noi obiceiuri care dau în vileag la cei care le-au primit uitarea de Dumnezeu şi acea jalnică dispoziţie a minţii şi a inimii care îl face pe om să dorească îndepărtarea propriei fericiri şi bunăstări.

Vom plăti, vom plăti pentru asta dacă nu ne vom veni în fire, ci vom îngădui trufiei noastre să se întindă tot mai mult!...

Fiecare dintre noi are o cruce proprie

Domnul Dumnezeu a pus asupra fiecăruia dintre noi o cruce aparte, cu scopul ca noi, luptându-ne cu poftele cu patimile prin nevoinţele dinlăuntru şi dinafară şi răbdând cu seninătate strâmtorarea acestei vieţi, să rămânem cu răbdarea în împlinirea datoriei noastre, fiecare în sfera sa, şi astfel să ne facem vrednici a intra în odihna veşnică.

Dacă ne ducem crucea în acest fel, ea ne este înălţată; de nu, se tăvăleşte la picioarele noastre. Şi totuşi, această din urmă variantă este cu neputinţă. Crucea noastră s-a lipit de noi la fel de strâns cum este lipită pielea de trup: vrei, nu vrei, crucea tot este pe tine şi tu tot sub cruce. De noi depinde doar să ne mântuim cu această cruce ori să pierim sub ea. Să facem, deci, alegerea cea bună şi, luându-ne crucea, să mergem cu linişte sufletească în urma Domnului, dându-I mulţumită pentru marea milostivire pe care a arătat-o faţă de noi punând crucea asupra noastră.

Ca pansamentul pe rană, ca mâncarea pentru flămând, ca cheia pentru cel închis în temniţă: aşa este pentru noi crucea, şi anume acea cruce care este pusă asupra noastră.

Fiecare dintre noi are crucea sa, şi pentru fiecare este mântuitoare doar crucea sa. Nu-l invidia pe altul, socotind că crucea lui este mai uşoară: greutatea crucii nimeni n-o poate şti. Neîndoielnic este faptul că orice cruce ţi-ai lua, nici una, afară de a ta, nu ţi se potriveşte.

Se povesteşte că un oarecare purtător de cruce Îl tot agasa pe Domnul rugându-L să-I schimbe crucea, care i se părea grea. Arătându-i-Se în vis, Domnul i-a înfăţişat o mulţime de cruci, îngăduindu-I să şi-o aleagă pe care vrea. Nici una nu I s-a potrivit însă, afară de cea din urmă - iar aceasta era chiar crucea pe care Domnul o pusese asupra lui. Purtătorul de cruce s-a liniştit, nu s-a mai tulburat şi a început să-şi ducă crucea cu seninătate.

Şi pentru noi, toţi ceilalţi, este mai bine să ne supunem rânduielii Iui Dumnezeu. Nu crucea trebuie să ne-o alegem, ci felul în care ne folosim de ea.

Ia crucea pusă asupra ta şi poart-o aşa cum îţi arată Dumnezeu. Domnul ştie mai bine decât noi cât de cuprinzătoare trebuie să fie datoria pe care ne-o hotărăşte, cât de mare trebuie să fie greutatea vieţii pe care o pune asupra noastră şi prin ce ispite trebuie să ne treacă. Aşadar, să ne supunem şi să mergem fără cârtire, fiecare sub

curcea sa, îngrijindu-ne doar că felul în care ne purtăm crucea să fie spre slava lui Dumnezeu şi spre mântuirea noastră.

Robia păcatului

Să între fiecare în sine însuşi şi să cerceteze mai cu luare aminte ce lucrează în el, ce îi dă imbold să acţioneze, care este în el principalul resort care îi mişcă gândurile, simţămintele şi faptele.

Dacă vei vedea că lucrezi ba în folosul trupului şi al senzualităţii, ba cu gândul de a face impresie şi de a creşte în ochii celorlalţi - pe scurt, doar în folosul propriilor patimi, fără a te împotrivi lor în nici o privinţă şi supunându-te fără cârtire oricărei porniri pătimaşe, ce se iveşte - să ştii că eşti rob păcatului şi al morţii; altfel spus, eşti, după expresia sfântului apostol, mort cu păcatele, pentru că faci voia trupului şi a propriilor gânduri.

A face voia trupului şi a gândurilor înseamnă a face ce-ţi trece prin cap, a tinde îndată către cele de care ţi s-a făcut chef.

A venit mânia - te cerţi; a venit pofta - o satisfaci; s-a ivit prilejul de a căpăta câştig nedrept - te foloseşti îndată de el; ţi s-a făcut poftă să te ridici pe scara socială - foloseşti toate căile strâmbe în acest scop. Cine este aşa, acela seamănă foarte mult cu un dobitoc de povară. Pe măgar oamenii pun samarul, îl duc unde vor şi îl mai şi bat; şi pe om, punând asupră-i povara patimilor, vrăjmaşul îl leagă cu ele şi îl duce unde voieşte, tiranizandu-l şi batjocorindu-1. Apostolul spune că necredincioşii se duc către idolii cei fără de glas ca şi cum ar fi traşi (I Cor. 12, 2), adică sunt târâţi, ca şi cum ar fi legaţi, pe calea patimilor şi a poftelor.

Dar ce fel de viaţa este aceasta? Ce este omenesc în ea? Acolo a murit tot ce e omenesc şi lucrează doar ceea ce este egoist, pătimaş, satanic, aducând rodul morţii, nu al vieţii.Şi atunci, ce se va întâmpla? Dacă nu-ţi place să te întorci către Dumnezeu şi să ceri de la El harul, care îl dezleagă pe om de lagaturile morţii, aşa o să şi rămâi: măgar sub jug.

Şi totuşi, omului îi este greu să rămână în această robie şi se înăbuşă în ea. Deşi unii par mulţumiţi de faptul că îşi satisfac patimile, ei nu au bucurie şi veselie lăuntrică. Rugina roade fierul, viermele roade pomul şi înlăuntrul lui boldul morţii îi roade fiinţa vie şi omul se tot chinuie în agonia aceasta.

Dacă dă Dumnezeu, omul îşi vine în fire şi privind în jur, îşi dă seama cât de grea e starea în care se află şi zice: „Dar, până la urma urmei, de ce slujesc eu acestor patimi scârbavnice? Tot ce fac, fac în folosul lor, dar tihnă nu am, ci doar îl mânii pe Dumnezeu. Nu vreau să mă mai supun lor; voi lepăda toate poftele şi voi începe

să slujesc Domnului Dumnezeu, Mântuitorului meu". Când păcătosul va spune acestea în inima sa şi chiar se va întoarce spre Dumnezeu cu inimă înfrântă şi cu mărturisire, atunci i se dă prin Sfintele taine puterea harului şi puterea de a rezista în hotărârea sa şi de a birui patimile cu care s-a obişnuit, oricât de crâncen ar năvăli acestea asupra lui. Venind, harul îi învie sufletul, iar acesta, recăpătându-şi drepturile, va începe să tot năzuiască spre Dumnezeu şi, când întâmpină în cale piedici din partea patimilor, să le biruie, să le alunge şi să le dezrădăcineze. De atunci începe războiul pe viaţă şi pe moarte, şi cu cât se împotriveşte cineva mai hotărât patimilor, cu atât iese mai repede din tărâmul morţii şi intră pe tărâmul vieţii.

Aşadar, dacă vreţi să arătaţi în voi înşivă adevărata înviere întru Hristos Iisus, ţineţi piept în lupta cu patimile şi pofetele şi de fiecare dată când veţi simţi că vă năvălesc asupra voastră împotriviţi-vă lor şi puneţi-le pe fugă.

Să zicem de pildă,

- ⇒ *că cineva v-a zis ori v-a făcut ceva supărător, încât v-aţi mâniat şi vreţi să-i plătiţi pentru asta: nu ascultaţi imboldurile acestea, alungaţi mânia şi preschimbati-v-o în blândeţe.*
- ⇒ *Apare prilejul să vă distraţi, îşi ia avânt senzualitatea şi începe să manifeste pretenţii? Înăbuşiţi-o şi refaceţi în voi înşivă trezvia şi curăţia.*
- ⇒ *Se iveşte prilejul să dobândiţi vreun câştig ori să vă ridicaţi pe scara socială făcând un lucru nedrept? Nu ascultaţi de glasul păcatului, biruiţi-vă pornirea şi faceţi-i împotrivă, aşa cum cer dreptatea şi conştiinţa. Tocmai asta va însemna că nu slujiţi păcatului şi morţii, ci trăiţi întru Domnul Iisus Hristos.*

Tăria împărăţiilor şi a tronurilor

Soarta persoanelor de rang împărătesc nu este ca soarta persoanelor particulare, şi rânduiala vieţii lor nu este ca rânduiala vieţii fiecăruia dintre noi. Persoanele particulare sunt singurele răspunzătoare pentru soarta lor, în vreme ce soarta persoanelor şi a tronurilor împărăteşti depinde nu numai de ele, ci şi de duhul, de rânduielile şi de năzuinţele poporului. Cât de des ia Domnul un împărat ales şi iubit de Dumnezeu de la un popor care se face nevrednic de el!

Tronul împărătesc va fi la noi neclintit în vecii vecilor dacă vom alcătui din noi înşine o temelie nu omenească temeinică, ci vrednică de o deosebită bunăvoinţă şi ocrotire dumnezeiască. Tăria trupului nostru depinde de nevătămarea părţilor lui: şi tăria statului depinde de dreapta lucrare a claselor poporului, care îl alcătuiesc.

Să-l luăm ca învăţător în această privinţă pe sfântul proroc Isaia şi să învăţăm de la el ce se cere de la noi pentru ca statul să fie trainic. Duhul lui Dumnezeu a dus duhul acestui proroc pe toate căile poporului oarecând ales al lui Dumnezeu şi a arătat proroceşte, însemnând judecăţile şi pedepsele, tot ce Îl întărâtă pe Dumnezeu şi atrage mânia Lui.

Boierii tăi - adică „mai-marii tăi", „conducătorii tăi" zice prorocul, nu ascultă, născocesc legi noi şi un nou fel de cârmuire. Pentru acestea, zice Domnul: "celor puternici din Israil! Nu se va potoli mânia mea spre cei vrăjmaşi, şi pe cei neascultători voi pierde (Is. 1, 23-24). Judecătorii tăi, continuă prorocul - toate autorităţile civile - judecă pe bani, iubesc darurile, nu fac dreptate săracilor şi la judecata văduvelor nu iau aminte.Pentru aceasta, aşa zice Domnul: "Aduce-voi mâna Mea peste voi, şi vă voi arde pe voi spre curăţire şi pe toţi cei neascultători voi da pierzării" (Is.1, 23-25). După aceea, prorocul s-a uitat cum îşi petrec timpul israilitenii, şi a văzut că aceştia, sculându-se dimineaţa târziu, aşteaptă seara spre a se veseli cu alăute şi cu harfe, cu tobe şi fluiere (Is. 5, 12), fără a se gândi la lucrurile Domnului şi la rânduielile binecredincioase ale vieţii - şi iată judecata lor: lărgeşte, iadule, sufletul tău şi cască gura ta, şi se vor pogorî în ea cei ce nebuneşte se veselesc.

S-a uitat prorocul la femei, şi iată ce a văzut: înălţatu-s-au fetele Sionului şi au umblat cu grumaz înalt şi întru clipelile ochilor şi cu mersul picioarelor împrejur, împreună târând pe jos hainele şi cu picioarele împreună jucând (iată şi baleturile noastre); pentru aceasta iată şi judecata lor: şi va smeri Domnul stăpânele, fetele Sionului, şi va descoperi ruşinea lor; şi locul mirosului frumos va fi putoare, şi în

loc de brâu cu funie se vor încinge, şi în locul podoabei de aur a capului pleşuvie avea, şi în locul veşmântului de porfiră se vor încinge cu sac (Is. 3, 15-23).

Când a terminat de cercetat tot poporul şi toate nedreptăţile lui, a strigat cu amărăciune: cu stricare se va strica pământul, şi cu răpire va fi răpit pământul, blestem va mânca pământul, că au păcătuit cei ce locuiesc peste el; pentru aceasta, săraci vor ficei ce locuiesc pe pământ, rămânea-vor oameni puţini (Is. 24, 3, 6).

Iată rânduiala vieţii potrivnice lui Dumnezeu a poporului, viaţa care atrage asupra sa judecata şi pedeapsa lui Dumnezeu! Pedepsele acestea îi lovesc pe păcătoşi aparte, pe fiecare după soiul său - însă atunci când răul, nefiind înfrânat cu nimic, cuprinde întreg poporul, toată ţara se pustieşte şi se face sălaş de bufniţe şi de lilieci (Is. 2, 20).

Vedeţi şi singuri dacă şi în ce măsură ni se potrivesc toate mustrările şi ameninţătoarele sentinţe ale proorocului…

Cuvânt de îndreptăţire (scrisoare către redactor)

Îmi scrieţi că unii dintre cunoscuţii dumneavoastră consideră că vederile mele sunt prea aspre şi presupun că în ziua de astăzi nu se poate gândi aşa, nu se poate trăi aşa, prin urmare oamenii nu pot fi învăţaţi aşa: vremurile nu se mai potrivesc, chipurile.

Cât m-am bucurat aflând de la dumneavoastră de acest lucru! Înseamnă că sunt citit, şi nu numai că sunt citit, dar oamenii sunt gata să şi împlinească ceea ce citesc. Ce ne-am putea dori mai mult noi, cei ce propovăduim ceea ce Dumnezeu a poruncit şi aşa cum El a poruncit?!

Cu toate acestea, nu mă pot învoi nicicum cu opinia cunoscuţilor dumneavoastră, şi socot că este de datoria mea să o corijez, cu atât mai mult cu cât ea, poate să fie împotriva dorinţei şi convingerii lor, ei pleacă de la principiul greşit potrivit căruia creştinismul poate fi modificat în dogmele, rânduielile şi lucrările sale sfinţitoare potrivit cu duhul vremii şi că el, adaptându-se la gusturile schimbătoare ale fiilor acestui veac, poate să adauge unele şi să înlăture altele. Nu, lucrurile nu stau aşa; creştinismul trebuie să rămână în veci neschimbat, nefiind nicidecum dependent şi controlat de duhul acestui veac; dimpotrivă, el este cel chemat să îl îndrepteze, altfel spus să îl cârmuiască, în toţi cei ce se supun îndrumării lui. Ca să vă convingeţi de aceasta, daţi-mi voie să vă prezint câteva idei.

Cunoscuţii cu pricina spun că învăţătura mea este aspră. Învăţătura mea nu este a mea, şi nici nu trebuie să fie a mea. Fie că vorbeşte din amvonul Bisericii, fie că discută cu cineva în particular, nici unul dintre noi nu trebuie şi nu are voie să-şi propovăduiască propria învăţătură, şi dacă eu sau altul din fraţii noştri ar îndrăzni aceasta - jos cu noi! ***Noi propovăduim şi trebuie să propovăduim învăţătura Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a sfinţilor Lui apostoli şi a Sfintei Bisericii care este călăuzită de către Duhul lui Dumnezeu, şi ne îngrijim şi suntem datori să ne îngrijim în tot chipul ca ea să se păstreze în inimi şi în minţi întreagă şi neatinsă, cu prevedere construind orice cugetare şi între-buinţând fiecare cuvânt în aşa fel ca să nu aruncăm cumva vreo umbră asupra acestei învăţături luminoase, dumnezeieşti.*** Nu este îngăduit să lucrăm altfel; Dumnezeu însuşi a pus legea aceasta şi pentru propovăduirea de la Biserică, şi pentru discuţiile duhovniceşti de acasă, încă de la începutul lumii, şi ea trebuie să rămână în vigoare până la sfârşitul lumii.

Înfăţişând poporului israilitean poruncile din partea lui Dumnezeu, sfântul proroc Moise încheie astfel: nu adăugaţi la cuvântul pe care eu îl poruncesc vouă, nici să

scoateţi din el (Deut. 4, 2), adică „să păziţi poruncile Domnului Dumnezeului nostru pe care vi le poruncesc şi aşa cum vi le poruncesc”. Această lege a neschimbării este atât de nestrămutată că însuşi Domnul şi Mântuitorul nostru, dând învăţătură pe munte poporului, a zis: să nu socotiţi că am venit să stric Legea sau prorocii; nu am venit să stric, ci să plinesc. Că amin zic vouă: până ce vor trece cerul şi pământul, o iotă sau o cirtă nu va trece din lege, până ce vor fi toate (Mt. 5, 17-18).

El a dat aceeaşi putere şi învăţăturii Sale după aceea, când, înainte de a tâlcui poruncile în duhul evanghelic, a adăugat: cela ce va strica una din aceste porunci mai mici şi va învăţa aşa pe oameni, mai mic se va chema întru Împărăţia Cerurilor (Mt. 5, 19), adică cine tâlcuieşte strâmb, cine micşorează puterea chiar şi a celei mai mici dintre porunci, acela va fi lepădat în viaţa cea viitoare. Aşa a zis şi la începutul propovăduiriii Sale; aşa i-a dat mărturie şi sfântului Ioan, văzătorului de taine, în Apocalipsă, unde zugrăvind ultimele destine ale lumii şi Bisericii, spune: mărturisesc la tot cel ce aude cuvintele proorociei cărţii acesteia: de va adauga cineva la acestea, va pune Domnul Dumnezeu peste el toate ranele cele scrise în cartea aceasta, şi de va scoate cineva din cuvintele cărţii proorociei acesteia, va scoate Dumnezeu partea lui din cartea vieţii şi din cetatea cea sfântă (Apoc. 22, 18-19).

Iar pentru tot răstimpul dintre prima Sa Arătare în lume până la cea de a doua Venire, iată ce lege le-a dat El sfinţilor apostoli şi urmaşilor acestora: mergând, învăţaţi toate neamurile, învăţându-le să păzească toate câte am poruncit vouă; „învăţaţi-le” adică, „nu ce vi se năzare vouă, ci ceea ce vi s-a poruncit, şi asta până la sfârşitul lumii”: Eu cu voi sunt până la sfârşitul veacului (Mt. 28, 19-20). Apostolii au primit această lege şi pentru împlinirea ei şi-au dat viaţa, răspunzându-le celor care cu frica chinurilor şi ameninţarea morţii voiau să-i silească a nu grăi ceea ce propovăduiau ei: de este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu, judecaţi; pentru că nu putem noi cele ce am văzut şi am auzit să nu le grăim (Fapte 4, 19-20).

Aceeaşi lege a fost dată apostolilor şi urmaşilor acestora, a fost primită de către ei, şi lucrează întotdeauna în Biserica lui Dumnezeu, şi o face stâlp şi întărire a adevărului.

Vedeţi acum şi singuri ce neclintire de neatins! ***Cine va cuteza după acestea să se atingă de ceva cu samavolnicie ori să clatine ceva din învăţătura şi din legile creştineşti?***

Dar ceea ce i s-a zis prorocului Iezechiil, vă aduceţi aminte? Şapte zile a fost răpit în rugăciune, şi după ce şapte zile a auzit de la Domnul său: fiul omului, strajă Te-am dat casei lui Israel, ca să auzi cuvântul din gura Mea şi să-i înfricoşezi pe ei din partea Mea. „Şi iată lege pentru tine: dacă vei vedea vreun nelegiuit că face fărădelege şi nu-i vei zice să se lase de fărădelegi şi să se întoarcă din calea sa şi nelegiuitul acela va muri în fărădelegea sa, voi cere sufletul lui din mâna ta. Iar dacă vei vesti nelegiuitului să se întoarcă din calea sa cea nelegiuită, iar el nu se va întoarce, atunci va muri în fărădelgea sa, iar tu vei mântui sufletul tău. Deopotrivă, de vei vedea un drept că începe să se clatine în dreptăţile sale, iar tu nu îl vei sprijini şi nu te vei îngriji să-i bagi minţile în cap, şi dreptul, după ce va fi păcătuit, va muri în păcatele sale, din mâna ta voi cere sufletul lui; iar dacă vei vesti dreptului să nu păcătuiască şi el nu va păcătui, şi dreptul cu viaţă va fi viu, şi tu vei mântui sufletul tău" (Iez. 33, 17-21),

Ce lege aspră! Iar ea se aude în conştiinţa fiecăruia dintre păstori atunci când este ales şi hirotonit, atunci când ia asupră-şi greaua povară de a paşte turma - mare sau mică, este totuna - a lui Hristos, şi nu numai să o pască, ci s-o şi păzească... Şi atunci, cum să cutezăm a strâmba ceva din legea lui Hristos, de vreme ce lucrul acesta este pierzare şi pentru noi, şi pentru toţi ceilalţi?

Dacă puterea mântuitoare a învăţăturii ar depinde de felul în care o vedem noi şi de acordul celor învăţaţi, ar mai avea noimă dacă cineva, din pogorământ faţă de neputinţele omeneşti sau din oarecare cerinţe ale veacului, s-ar gândi să reorganizeze creştinismul şi să îl adapteze la poftele inimii viclene: însă puterea mântuitoare a iconomiei creştineşti nu depinde deloc de noi, ci de voia lui Dumnezeu, de faptul că Dumnezeu Însuşi a întocmit tocmai o asemenea cale de mântuire şi încă în aşa fel că altă cale nu poate fi. Aşadar, a învăţa în orice alt fel înseamnă a-i abate pe oameni de la calea cea dreaptă şi de a fi pierzare atât sieşi, cât şi celorlalţi: ce noimă are asta?

Uitaţi-vă ce judecată aspră a fost rostită când s-a întâmplat ceva asemănător în poporul israilitean în vremurile tulburi ale robiei lui. Din milă faţă de cei tulburaţi şi suferinzi, unii proroci nu spuneau ce le poruncea Domnul, ci aşa cum îi trăgea inima - şi iată ce îi porunceşte Domnul cu privire la ei proroculi Iezechiil: fiul omului, întăreşte faţa ta asupra celor ce prorocesc de la inima lor, şi proroceşte asupra lor. Vai celor ce cos perine peste tot cotul mâinii şi fac acoperitori peste tot capul a toată vârsta ca să strice suflete! Adică “vai celor ce prescriu indulgenţă de tot felul şi propun rânduieli laxe, ca să nu aibă nimeni neplăceri nici de sus şi nici de jos, fără să ia aminte dacă lucrurile acestea sunt mântuitoare sau pierzătoare, dacă sunt sau nu plăcute lui Dumnezeu.

Iată ce grăieşte Domnul către aceştia? “Voi rupe pernele şi acoperitorile voastre, adică învăţăturile cele linguşitoare şi indulgente, cu care voi stricaţi sufletele şi sufletele stricate de aceste învăţături le voi risipi şi pe voi, stricătorilor, vă voi pierde” (13, 17-18) Iată folosul indulgenţei şi pogorămintelor, pe care cunoscuţii dumneavoastră poftesc să le audă de la mine!

Vă voi povesti o întâmplare la care am fost aproape martor nemijlocit în Orient, a păcătuit un oarecare creştin; vine la părintele duhovnicesc, se pocăieşte şi zice: „Fă cu mine cum porunceşte legea: eu îţi descopăr rana mea; doftoriceşte-o şi fără să mă cruţi, fă ceea ce se cuvine”. Văzând cât de sinceră este pocăinţa lui, duhovnicului i s-a făcut milă şi nu a pus pe rană pansamentul rânduit de către Biserică. Creştinul cu pricina a murit.

După un răstimp, se arătă în vis duhovnicului său şi zice: “Eu ţi-am descoperit rana mea şi am cerut pansament, iar tu nu mi l-ai dat - şi iată că din pricina asta nu primesc îndreptăţirea?”

La trezirea din somn, sufletul duhovnicului s-a umplut de mâhnire şi nu ştia ce să facă. Răposatul i s-a arătat iarăşi şi iarăşi, de multe ori, ba zilnic, ba din două în două zile, ba la o săptămână şi repeta aceleaşi cuvinte: “Am cerut pansament, iar tu nu mi l-ai dat şi acum sufăr din această pricină.”
Ajuns la capătul puterilor de frică şi de mâhnire, duhovnicul a plecat în Athos, la sfatul nevoitorilor de acolo a luat asupră-şi o aspră epitimie, a petrecut câţiva ani în post, în rugăciuni şi în osteneli, până când a primit vestire că pentru smerenia, frângerea de inimă şi osteneala sa au fost iertaţi şi el şi acel creştin pe care, făcând pogorământ mincinios, nu-l doftoricise duhovniceşte.

Iată unde duc indulgenţa şi pogorămintele făcute împotriva legii lui Hristos. Din pricina lor şi-a stricat credinţa şi viaţa tot Occidentul, iar acum piere în necredinţă şi în viaţa sa fără frâu, cu laxismele sale.

Papa a schimbat numeroase dogme, a stricat toate tainele, a slăbit rânduielile privitoare la cârmuirea bisericească şi la îndreptarea moravurilor şi totul a mers, împotriva planului Domnului, tot mai rău.

După aceea s-a ivit Luther, om deştept, dar anarchic: “Papa, zice el a schimbat tot ce a avut chef, de ce să nu schimb şi eu?” şi a început să răscroiască toate după placul inimii sale şi astfel a întemeiat o nouă credinţă, cea luterană, care nu

seamănă nici pe departe cu cea pe care ne-a poruncit-o Domnul şi ne-au predanisit-o sfinţii apostoli.

În urma lui Luther au ieşit la rampă filozofii: „Iată, zic ei, „Luther şi-a făcut o credinţă nouă, care deşi este chipurile după Evanghelie, de fapt e după mintea lui; şi atunci, noi de ce să nu încercăm să alcătuim o învăţătură paralelă cu Evanghelia, doar după mintea noastră?" Şi au început să îşi stoarcă creierii şi să-şi dea cu părerea despre Dumnezeu şi despre lume şi despre om, fiecare în felul său - şi au scremut din ei atâtea învăţături că ameţeşti fie şi numai enumerându-le. Iată ce rezultat le-a ieşit: "N-ai decât să crezi cum ştii, să trăieşti cum vrei; desfătează-te cu tot ce este pe placul inimii tale." Ei nu recunosc nici un fel de legi şi de limitări, în ochii lor cuvântul lui Dumnezeu nu înseamnă nimic. Trăiesc la lărgime, au spulberat toate îngrădirile - trai pe vătrai!

Tu însă, Doamne, izbăveşte-ne de asemenea lărgimi! Să iubim mai bine toată strâmtorarea poruncita nouă, spre mântuirea noastră, de către Domnul! Să iubim dogmele creştineşti şi să strâmtorăm cu ele mintea noastră, porucindu-i să gândească aşa, iar nu altminteri; să iubim regulile creştineşti de viaţă şi să îngrădim cu ele voia noastră, silind-o să poarte cu smerenie şi cu răbdare jugul acesta bun; să iubim toate rânduielile şi slujbele creştineşti călăuzitoare, îndreptătoare şi sfinţitoare şi să strâmtorăm cu ele inima noastră, îndatorând-o să mute gusturile sale de la cele pământeşti şi stricăcioase la cele cereşti şi nestricăcioase, chiar dacă este strâmt de nu te poţi abate nici la dreapta, nici la stânga, în schimb este neîndoielnic că pe această cale strâmtă vom intra în Împărăţia Cerurilor.

Împărăţia Cerurilor este Împărăţia Domnului şi calea către ea a fost croită de Domnul Însuşi: şi atunci, are noimă să dorim schimbări, de vreme ce prin schimbările acestea negreşit te vei abate de la cale şi vei pieri?

Întărindu-se în concepţiile acestea, cumoscuţii dumneavoastră să nu se întristeze dacă în învăţătura mea unele lucruri li se vor părea aspre; n-au decât să verifice dacă ele sunt sau nu de la Domnul şi când se vor încredinţa de lucrul acesta să le primească din tot sufletul oricât ar fi de aspre şi oricât de mult i-ar strâmtora. Iar indulgenţe şi laxisme în învăţătura şi în regulile de viaţă să nu-şi dorească; mai mult, să fugă de ele ca de focul cel veşnic; de care nu vor scăpa cei ce născocesc laxisme şi indulgenţe şi îi atrag în urma lor pe cei slabi la suflet.

Chinurile din iad

Sunt oameni care nu cred că vor fi: focul veşnic, viermele neadormit, scrâşnirea dinţilor şi celelalte chinuri trupeşti din iad, care îi aşteaptă pe păcătoşi. Bine, dar dacă vor fi? Cine crede că vor fi, oricum nu pierde nimic, chiar dacă dacă asemenea chinuri nici nu vor fi; în schimb, cine nu crede, acela va fi lovit de o amarnică, dar târzie, părere de rău când va ajunge să facă cunoştinţă pe pielea sa cu ceea ce a tăgăduit în chip atât de uşuratic pe pământ.

Bine, să zicem că asta nu se va întâmpla - dar totuşi nu se poate tăgădui faptul că după despărţirea de trup sufletul rămâne viu, simţitor, cu conştiinţă de sine, şi că patimile cărora le-a făcut aici cheful vor trece cu el în cealaltă viaţă. Dacă aşa stau lucrurile, asta e de ajuns ca să alcătuiască iadul cel mai chinuitor. Patimile cu care a trăit aici sufletul îl vor arde şi îl vor roade ca focul şi ca un vierme, şi îl vor sfâşia cu necontenite chinuri, de care nu mai poate scăpa.

Patimile nu sunt nişte gânduri sau dorinţe uşurele, care apar şi pe urmă pier fără să lase urmă; ele sunt năzuinţe puternice, dispoziţii foarte profunde ale inimii păcătoase. Ele intră adânc în firea sufletului; prin îndelungata stăpânire asupra noastră şi prin obişnuinţa satisfacerii lor se înrudesc cu el într-o asemenea măsură că în cele din urmă ajung să alcătuiască pentru el o a doua natură. Nu te poţi scutura de ele aşa de uşor cum arunci gunoiul sau cum te scuturi de praf - dar întrucât ele nu sunt fireşti pentru suflet, ci intră în el prin iubirea noastră de păcat, tocmai din pricina acestui caracter nefiresc ele vor chinui şi vor arde sufletul.

E ca şi cum cineva ar lua otravă. Otrava arde şi sfâşie trupul, fiindcă este potrivnică întocmirii lui. Alta comparaţie potrivită ar fi cineva care înghite un şarpe şi acesta, rămânând viu, îi roade măruntaiele.

Primite înlăuntrul sufletului, patimile, la fel ca otrava şi ca şarpele, îl vor roade şi îl vor sfâşia. Şi bucuros ar fi atunci sufletul să le arunce din sine, însă nu va putea, pentru că ele s-au înrudit, s-au întrepătruns cu el, iar mijloacele mântuitoare de tămăduire cu care ne îmbie aici Sfânta Biserică prin pocăinţă şi spovedanie nu vor mai fi la îndemâna atunci, ei, şi atunci, chinuie-te şi fii sfâşiat de ele neîncetat şi într-un fel cu neputinţă de neîndurat, purtând înlăuntrul tău focul iadului, care pururea arde şi niciodată nu se mai stinge.

Să folosim încă o comparaţie. Printre torturile folosite cândva se număra şi aceasta: dădeau cuiva mâncare foarte sărată, după care îl închideau fără să îi dea apă. Prin ce chinuri trecea nefericitul atunci! Dar cine îl ardea şi îl chinuia? Din afară,

nimeni. El purta în sine arderea cea chinuitoare: nu avea cu ce să îşi potolească setea, şi setea îl rodea. Aşa şi patimile, căci ele sunt însetări, aprinderi, pofte lăuntrice ale sufletului iubitor de păcat; dacă le satisfaci, ele amuţesc pentru o vreme, ca după aceea să ceară iarăşi satisfacţie, cu şi mai mare putere, şi nu îl lasă pe om în pace până ce n-o primesc. Pe lumea cealaltă, sufletul nu va avea cu ce să le satisfacă, pentru că toate obiectele patimilor sunt lucruri pământeşti - însă ele vor rămâne în suflet şi vor cere să fie satisfăcute. Sufletul neavând cu ce să le satisfacă, setea va fi tot mai puternică şi mai chinuitoare. Şi cu cât va trăi mai mult sufletul, cu atât va fi mai chinuit şi mai sfâşiat de patimile nesatisfăcute, acest chin necurmat va tot creşte, iar creşterea şi intensitatea lui nu se vor sfârşi. Poftim şi iadul!

Invidia e viermele, mânia este focul, ura este scrâşnirea dinţilor, pofta este întunericul dinafară. Iadul acesta începe încă de aici, pentru cine dintre oamenii pătimaşi are parte de dulceaţa odihnei? Numai că patimile nu dau în vileag aici cât sunt de chinuitoare pentru suflet: trupul şi vieţuirea în societatea oamenilor abat loviturile lor. Dincolo, aceasta nu se va întâmpla. Ele vor năvăli atunci cu toată încrâncenarea asupra sufletului.

„În acest trup", zice Avva Dorothei „sufletul capătă uşurare de patimile sale şi oarecare mângâiere, omul mănâncă, bea, doarme, stă de vorbă umblă cu prietenii săi iubiţi. Dar când sufletul va ieşi din trup va rămâne singur cu patimile sale şi ca atare va fi pururea chinuit de ele."

Cel ce suferă de fierbinţeală (febră) pătimeşte de arşiţă lăuntrică şi sufletul pătimaş va fi pururea chinuit, sărmanul, de obiceiul său cel rău.

De aceea, încheie cuviosul ***"vă şi spun mereu: străduiţi-vă să statorniciţi în voi aşezările sufleteşti bune, ca să le aflaţi dincolo, pentru că ceea ce omul are aici în suflet va pleca de aici împreună cu el şi asta va avea dincolo."***

Avem neapărată nevoie să deosebim duhurile

Suntem înconjuraţi de primejdii, suntem înconjuraţi de ispite şi de sminteli! Din toate părţile ne lovesc auzul strigătele şi chemările linguşitor-înşelătoare ale vrăjmaşilor mântuirii noastre.

Filosofarea deşartă spune: „Veniţi la mine, eu am lumina!” Însă ea nu are lumină, ci numai o nălucă de lumină, şi cei care o ascultă numesc lumina întuneric, iar întunericul - lumină.

Lumea cheamă: „Veniţi la mine, eu vă voi da pacea!” Însă nici ea nu are pacea, ci o nălucă de pace, şi cei atraşi de ea, cunoscând cu întârziere că mincinoase sunt făgăduinţele ei, spun cu dojană: „Pace, pace - dar unde e pacea asta?”

Stăpânitorul acestei lumi făgăduieşte lărgime şi viaţă, putere şi îndestulare. Însă el n-are nici putere, nici libertate, nici îndestulare, ci numai o nălucă a lor, şi cei amăgiţi de el doar îşi închipuie că trăiesc liberi şi îndestulaţi, iar de fapt robi mai mult morţi decât vii, pe care îi chinuie lipsurile de tot felul.

Să ne silim, aşadar, a dobândi deprinderea deosebirii tuturor acestora duhuri vrăjmaşe mântuirii noastre, să încetăm a ne lăsa atraşi de ceea ce este doar cu numele lumină, pace şi putere, însă de fapt nu este nici lumină, nici pace şi nici putere, şi să năzuim către Cel ce este calea, adevărul şi viaţa, dreptatea, sfinţirea şi izbăvirea.

Totul pentru Dumnezeu, nimic pentru noi înşine

Păcatul care trăieşte în noi sau mai bine zis, vrăjmaşul care lucrează prin el, este foarte şiret şi se pricepe să se ascundă sub cele mai respectabile aparenţe. Se ştie că fiecare dintre noi are o mulţime de dispoziţii şi înclinări condamnabile, dar totdeauna se află printre acestea una sau două care domnesc şi în jurul cărora se grupează toate celelalte.

Când se aprinde dorinţa mântuirii, conştiinţa cere dezrădăcinarea a tot ce este nedrept, fără să se cruţe pe sine însăşi şi neluând în seamă nici o durere a inimii. Omul cu conştiinţa sănătoasă va jertfi totul cu bucurie lui Dumnezeu, în timp ce sufletele care şchioapătă, după cuvântul proroculuI, de amândouă picioarele, care pătimesc de autocompătimire, deşi renunţă la multe lucruri pe care nu pun mare preţ, totdeauna îşi păstrează ceea ce le hrăneşte egoismul cu precădere - şi strică prin asta totul. Ei cred că au făcut mare lucru, însă de fapt n-au făcut nimic; ei cred că la asemnea lucruri nemaipomenite pe care le-au făcut ei are puţină însemnătate o trăsătură a iubirii de păcat sau a iubirii de lume - şi totuşi în acel puţin se află, pentru ei personal, totul: tot păcatul şi toată lumea.

Pomul căruia i s-au tăiat multe rădăcini, lăsându-i-se doar una, tot mai trăieşte şi înfloreşte şi chiar rodeşte; în chip asemănător, păcatul şi lumea trăiesc în noi, deşi s-ar părea că le slujim doar cu o mică parte. Iar de aici iată unde se ajunge: la copac, un firicel de iederă, crescând şi întinzându-se, cuprinde în strânsoarea sa tot copacul şi câteodată îl înăbuşă; şi păcatul, cu orice părticică a sa ar rămâne în noi, umple de duhul său toată viaţa noastră, spurcă toate faptele noastre şi le face netrebnice în ochii lui Dumnezeu. Şi aşa, ajungem rod frumos la vedere, însă pe dinlăuntru putred şi ros de viermi.

Mulţi sunt cei care iubesc fără mustrări de conştiinţă lumea. Frica de a pieri pe vecie îi împinge să facă unele lucruri potrivit poruncilor lui Dumnezeu, dar autocompătimirea îi ţine în slujba păcatului şi a lumii. Lor li se pare că sunt destul de corecţi, însă de fapt sunt cum spune Domnul: nu eşti nici cald, nici rece; te voi scuipa din gura Mea (Apoc. ,16)

Cei ce ascund într-un colţişor al inimii lor vreun idol mititel al iubirii de păcat şi al iubirii de lume cred că ceea ce au păstrat din împătimirile lumeşti şi din obiceiurile păcătoase este ceva atât de neînsemnat ca nici nu intră în discuţie - dar dacă se va pune fiecare în conştiinţa sa înaintea îui Dumnezeu şi va judeca fără tâlcuiri strâmbe şi fără ascunzişuri: de vreme ce nu vrem să ne refuzăm ceva de dragul Domnului, oare asta nu este deja ca şi cum i-am spune: „Asta e pentru Tine, asta e

pentru mine”? Dar cum putem face una ca asta, de vreme ce ştim foarte bine că Dumnezeu cere tocmai ceea ce păstrăm pentru noi înşine?

Oricât ar fi de neînsemnat lucrul lumesc pe care îl păstrăm în inima noastră, îndată ce intrăm în conflict cu Dumnezeu pentru lucrul acela neînsemnat, el nu mai este neînsemnat, şi dacă din pricina lui Îl contrazicem şi Îl înfruntăm, ce altceva suntem, dacă nu luptători în toată legea împotriva Lui? Mai mult: dacă Îi refuzăm lui Dumnezeu supunerea noastră din pricină că suntem împătimiţi de ceva, înseamnă că obiectul împătimirii noastre este pentru noi mai de preţ decât Dumnezeu - iar dacă este mai de preţ decât Dumnezeu, înseamnă că El nu ne este dumnezeu, pentru că inima are ca dumnezeu ceea ce iubeşte cel mai mult. Aşadar, dumnezeu ne este ceea ce nu este Dumnezeu; aşadar, suntem închinători la idoli.

După acestea nu este oare mai bine să încetăm a socoti neînsemnate împătimirile noastre iubitoare de lume, să ne trezim conştiinţa şi s-o silim să râvnească lepădarea definitivă de tot ce e păcătos? Liniştea noastră în această privinţă - dacă, din nefericire, suntem liniştiţi - este o linişte mincinoasă.

Domnul ne va pune în asemenea împrejurări că se va cutremura tot lăuntrul nostru şi vor fi date în vileag înaintea îngerilor şi a oamenilor înclinările inimii noastre… aşadar, nu este mai bine să preîntâmpinăm toate acestea şi prin schimbarea paşnică a dispoziţiilor noastre sufleteşti să ne ferim de chinurile care nu ne vor mai aduce nici un folos?

Iertarea aproapelui

Nimic nu are atâta putere înaintea Domnului ca iertarea aproapelui, pentru că ea înseamnă urmarea uneia din lucrările cele mai apropiate de noi ale milostivirii lui Dumnezeu, şi nimic nu ne ispiteşte atât de mult ca mânia şi dorinţa de a ne răzbuna cu vorbe, iar deseori chiar şi cu fapte pline de aprindere.

De ce oare nu iertăm totdeauna, ci în cele mai multe cazuri ne lăsăm pradă izbucnirilor de mânie, supărare şi nemulţumire? Cred că din pricina faptului că nu luăm aminte la preţul iertării. Ne scapă din vedere ceea ce câştigăm prin iertare, în vreme ce paguba adusă de jignire ni se pare peste măsură de evidentă.

Din inima iubitoare de sine iese gândul: „De ce să iert?" - şi nu iertăm. S-ar cuveni însă ca în clipa când ne simţim jigniţi să ne refacem în minte şi în inimă chipul celor ce ni s-au făgăduit în schimbul iertării, care sunt neasemuit mai preţioase decât cele mai mari pierderi pe care i le poate pricinui omului jignirea; atunci, de orice jignire am avea parte, din inimă va ieşi glasul dătător de îmbărbătare: „Ai de ce să ierţi, şi vom ierta.

Vom ierta, şi vom fi iertaţi; vom ierta iarăşi, şi iarăşi vom fi iertaţi - şi tot aşa, la nesfârşit. ***Cel ce iartă umblă el însuşi sub atotiertarea lui Dumnezeu, în braţele milostivirii şi iubirii Lui.***

Avem de ce căuta iertare? Şi încă cum. Să ne grăbim, deci, a ierta, ca să fim iertaţi - şi asta e cu atât mai lesne cu cât lucrurile pe care le iertăm noi sunt neînsemnate, iar cele pentru care vom fi iertaţi au atâta greutate că nici nu pot fi comparate cu ele.

În parabola evanghelică, păcatele noastre faţă de Dumnezeu sunt comparate cu zece mii de talanţi, iar păcatele celorlalţi împotriva noastră - cu o sută de dinari (Mt. 18, 23-35) ; în banii noştri, asta ar fi ca o mie de ruble faţă de o copeică. Să capeţi o mie de ruble pe o copeică? Vai de mine! Dacă în viaţa de zi cu zi s-ar deschide vreo posibilitate de a face un asemenea gheşef, s-ar bate lumea pe ea.

Însă nici un profit de pe pământ nu are cum să fie atât de sigur ca făgăduinţa Domnului, şi nici o evaluare a lucrurilor pământeşti nu poate fi atât de exactă ca această evaluare comparativă a păcatelor noastre faţă de jignirile şi necazurile care ne sunt pricinuite de către ceilalţi, pentru că ea este făcută de către însuşi Dumnezeul dreptăţii.

Aşadar, adu-ţi aminte de păcatele pentru care ai fost iertat sau pentru care cauţi iertare, şi - dacă nu din recunoştinţă pentru mila primită, atunci pentru nădejdea de a o primi - iartă, iartă şi iarăşi iartă cu inimă largă, deschisă şi nefăţarnică.

Bineînţeles, nu se poate dobândi deodată o pace atât de adâncă şi de îmbelşugată ca ea să poată înghiţi orice lovitură a jignirilor - dar începe cu treapta cea mai de jos, şi vei ajunge la cea mai de sus.

Cea dintâi treaptă a nemânierii şi, prin urmare, a iertării este tăcerea. De acolo să şi începi: când te jigneşte cineva, taci, urmând profetului David care spune despre sine: ***tulburatu-m-am şi n-am grăit (Ps. 76. 4).*** Fă aşa o dată: data următoare vei tăcea mai uşor şi cu cât vei tăcea mai des, cu atât vei întâmpina mai lipsit de tulburare jignirile. Întărindu-se, netulburarea aduce tihnă, iar tihna se preschimbă în pace; atunci vei fi în faţa jignirilor ca un zid tare în faţa loviturilor firelor de nisip învolburate de către vânt. Iar dacă nu te vei apuca să îţi calci pe inimă, vei deveni tot mai irascibil şi o să te scoată din fire orice nimic.

Deasa iertare a jignirilor nu numai că-i împărtăşeşte omului uşurinţa şi deprinderea de a ierta, ci dezvoltă chiar setea de a fi jignit pentru Domnul, care face pe cel lovit peste un obraz să-l întindă şi pe celălalt şi ca cel silit să meargă o stadie să meargă două.

Aceasta este o înălţime ce ni se pare de neatins, dar la care cel ce a început să ierte aşa cum trebuie urcă totuşi uşor, firesc, fără deosebite sforţări.

Iertarea jignirilor este virtutea cea mai atrăgătoare, care aduce îndată răsplata în inimă.

Lumina lui Hristos luminează tuturor

Sfântul apostol Petru le scria iudeilor: avem mai întărit cuvântul prorocesc, la care bine faceţi luând aminte ca la o lumină ce străluceşte în loc întunecos până ce ziua va lumina şi luceafărul va răsări în inimile voastre (2 Pt. 1, 19). El spune asta despre lumina proorocească şi dă încredinţare că în vremea sa ea era la iudei ba lumină în întuneric, ba răsărit al soarelui, ba zi deplină. Dar ceea ce era pentru iudei lumina proorocească este pentru noi lumina lui Hristos, astfel spus învăţătura lui Hristos. Şi pentru noi ea este ba lumină în întuneric, ba răsărit al soarelui, ba deplină lumină a zilei. Acestea sunt semnele care apar neapărat la suişul întru lumina lui Hristos şi cine nu a făcut cunoştinţă cu ele în calea sa, acela n-a văzut încă lumina Lui.

La apostolul Petru, punctul de plecare al mişcării către lumină este vederea luminii: la care luând aminte, cineva dintre cei înconjuraţi de întuneric vede lumina, merge după îndrumările ei şi ajunge întâi la o lumină care poate fi asemănată cu răsăritul soarelui, apoi la una ce se aseamănă deplin cu lumina zilei.

Păcătosul care slujeşte patimilor şi căruia nu-i pasă de mântuire petrece în beznă, în loc întunecos - dar dacă aude cuvântul sau îl citeşte sau îl vede sau dacă împrejurările vieţii lui îl fac să îşi vină în fire, începe să se îngrijoreze de primejdia care îl paşte din pricina stării sale şi ajunge să tragă încheierea că are neapărată nevoie să se îndeletnicească cu îndreptarea de sine. În sufletul lui, ca o lumină în loc întunecos, se aprinde atunci un asemenea gând - şi cu cât ia aminte mai mult la el, cu atât străluceşte mai puternic se aprinde în el nevoia, trebuinţa şi dorinţa de a se îndrepta. Dacă nu va pricinui ceva vreo împrăştiere, lucrarea luării aminte la lumina răsărită în inimă a harului se sfârşeşte prin hotărârea nestrămutată de a părăsi păcatul, patimile, nepăsarea şi toate faptele cele rele şi de a începe o viaţă dreaptă, după legea lui Hristos.

Acest răstimp - de la primul gând la îndreptare până la hotărârea nestrămutată a omului de a se îndrepta - este primul pas pe tărâmul luminii lui Hristos, foarte asemănător cu ceea ce se întâmplă atunci când cineva păşeşte către o luminiţă pe care o vede în întuneric.

Cel ce s-a pocăit începe apoi să trăiască aşa cum trebuie. Atunci înfruntă alt necaz: cum vrea să facă vreun lucru bun, apucăturile, înclinările şi patimile dinainte se răscoală să-l abată de la bine. Nedorind să li se supună, se luptă cu ele şi reuşeşte să facă binele doar prin această luptă, care este atât de inevitabilă că orice lucru bun ar plănui omul, îndată întâlneşte împotrivire fie în sine însuşi, fie din afară şi

trebuie neapărat să se lupte ca să reziste în bine, este greu, bineînţeles, însă aduce mângâiere faptul că pe măsură ce rezistă cineva mai mult în bine, cu atât lupta devine mai uşoară, patimile slăbesc, iar dispoziţiile bune precumpănesc.

În fine, acestea din urmă se întăresc atât de mult ca cele dintâi aproape că nu mai pot fi băgate de seamă; simţămintele şi dispoziţiile sfinte se sălăşluiesc atât de adânc în inimă că alcătuiesc starea ei de normalitate şi atunci omul se nevoieşte în bine la fel de neîmpiedicat ca şi atunci când respiră.

Această perioadă a luptei cu patimile şi poftele este ceea ce apostolul numeşte răsărit al soarelui: până ce ziua va lumina şi luceafărul va răsări în inimile voastre.

Patimile se aseamănă ceţurilor. În natură, cu cât soarele stă mai mult la orizont, cu atât devine mai rară ceaţa şi în cele din urmă soarele se arată în toată frumuseţea sa; şi la noi, cu cât ne ţinem mai mult, prin luptă cu patimile, înainte Soarelui Hristos, cu atât se răreşte mai mult ceaţa patimilor şi în cele din urmă piere şi în suflet se sălăşluieşte Hristos Domnul, Soarele deplin şi curat.

De atunci începe starea cea fericită a curăţiei în oamenii, Îl văd pe Dumnezeu: fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu (Mt. 5, 8). Dumnezeu Se răsfrânge în inimi curate ca soarele în apa curată sau oglinda curată. Iar întrucât această inimă este înzestrată cu înţelegere, Îl vede duhovniceşte pe Dumnezeu, Cel ce se răsfrânge în ea şi întrucât Dumnezeu este fericirea, inima este fericită în El.

“Cel ce s-a învrednicit de starea aceasta:, zice Sfântul Ioan Scărarul, “ însă fiind în trup Îl are cârmuitor în toate cuvintele, faptele şi gândurile sale pe Dumnezeu, care locuieşte în el, pentru că nu mai viază sieşi, că viază în el Hristos.”

Sfântul Ioan Teologul - învăţătorul credinţei şi al dragostei

Sfântul apostol şi evanghelist Ioan Teologul este cinstit ca pildă a dragostei şi propovăduitor al ei prin excelenţă. Evanghelia lui respiră dragoste, epistolele lui sunt pline de lecţii despre dragoste şi toată viaţa lui este o pildă uimitoare de dragoste. El a tâlcuit toate tainele dragostei - şi adevăratul ei început, şi mişcarea ei în fapte, şi sfârşitul ei - a arătat înălţimea la care îl ridică ea pe om.

Din această latură este şi cunoscut cu precădere Sfântul Ioan şi oricine s-ar apuca să cugete la dragoste îşi aminteşte îndată de el ca de o pildă a dragostei şi se întoarce către el ca şi către un învăţător al dragostei.

Dar ia uitaţi-vă cum au ajuns să întrebuinţeze lucrul acesta deştepţii din ziua de azi. Aceştia au un soi aparte de filosofie deşartă, numită indiferentism, care îi face să gândească şi să spună: „Nu ai decât să crezi cum vrei, este totuna; trebuie doar să iubeşti pe oameni ca pe nişte fraţi, să le faci bine şi să acţionezi asupra lor în mod binefăcător. Poftim", zic ei, „şi apostolul Ioan vorbeşte doar despre dragoste. În dragoste vede el lumina şi toată desăvârşirea. Iar cine nu iubeşte, acela, după spusele lui, umblă în întuneric, rămâne în moarte, este ucigaş de oameni.

Se ştie, de asemenea, că atunci când evanghelistul a îmbătrânit şi nu mai putea umbla pe picioarele sale, îl duceau la slujbă pe braţe şi el spunea cu tărie numai atât: “Fraţilor, să ne iubim unul pe altul!” iată cât de mult preţ punea el pe dragoste. Aşa trebuie, zic ei să facem şi noi: “să iubeşti şi atât, iar de crezut să crezi cum vrei.”

Să aducem, deci împotriva învăţăturii mincinoase a acestor ritori deşerţi adevărata învăţătură a Sfântului Ioan teologul şi să ne îngrădim astfel gândirea de clătinarea pricinuită principiilor gândirii creştineşti sănătoase de către filozofarea deşartă a indiferentismului.

Isteţii aceştia vor să-şi aranjeze singuri, fără Dumnezeu totul şi bunăstarea exterioară, şi moralitatea. Ca atare născocesc cu şiretenie un sistem de învăţătură în care nu este nici pomenire de Dumnezeu, şi bagă la înaintare dragostea. „între voi să vă iubiţi”, zic ei. „iar la Dumnezeu ce să vă mai gândiţi!”

Dar tocmai din această latură îi şi loveşte mai tare sfântul evanghelist. Într-adevăr, el vorbeşte mereu despre dragostea dintre oameni, dar pune această dragoste într-o asemenea legătură cu Dumnezeu, cu dragostea de El şi cu cunoaşterea Lui că nu este nici o posibilitate de a le separa. Ia uitaţi-vă unde vede apostolul obârşia

dragostei. Dumnezeu, zice el, ne-a iubit pe noi şi a trimis pe Fiul Său spre curăţire pentru păcatele noastre, după care adaugă: dacă Dumnezeu aşa ne-a iubit pe noi, şi noi datori suntem să ne iubim unul pe altul (1In. 4, 10-11). Aşadar, după învăţătura lui dragostea dintre noi trebuie să se zidească sub lucrarea credinţei în Domnul, Care a venit să ne mântuiască, şi, prin urmare, nu este totuna cum crezi.

După aceea zice: să ne iubim unul pe altul că dragostea de la Dumnezeu este ... De ne iubim unul pe altul, Dumnezeu întru noi petrece... Dumnezeu dragoste este şi cela ce petrece întru dragoste, întru Dumnezeu petrece şi Dumnezeu întru dânsul (1 În. 4, 7-16).

Vedeţi, el nu vorbeşte despre dragoste fără să vorbească despre Dumnezeul şi Mântuitorul nostru! Dragostea vine de la Dumnezeu şi duce la Dumnezeu, aşa încât dacă cineva spune că îşi iubeşte fratele, însă pe Dumnezeu şi Mântuitorul nostru nu-l cunoaşte şi nu-L iubeşte, acela minte şi adevăr nu este întru el (cf. 1 În. 2,4).

Ca atare, toată învăţătura despre dragoste a sfântului evanghelist poate fi condensată atfel: pentru a-l iubi pe fratele nostru trebuie să-L iubim pe Dumnezeu - dar pentru a-L iubi pe Dumnezeu trebuie, bineînţeles, să-L cunoaştem atât în Sine Însuşi cât şi în lucrările Sale mântuitoare asupra noastră; să-L cunoaştem presupune să credem.

Aşadar, în ce constă toată voia lui Dumnezeu cu privire la noi? În credinţă şi în dragoste. "Iată" zice el "poruncă pentru voi; să credeţi în Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos şi să vă iubiţi unul pe altul (I În. 3, 23). Aşadar, nu numai dragostea ne este poruncită, ci şi credinţa în Domnul şi încă la modul că izvorul dragostei este credinţa; aşa încât dacă ar fi să adunăm laolaltă doar locurile unde sfântul evanghelist Ioan, vorbeşte numai de dragoste, nici atunci nu s-ar putea întări nicidecum prin învăţătura lui minciuna deşartei filosofări potrivit căreia este nevoie numai de dragoste, iar de crezut omul poate să creadă aşa cum vrea.

La Sfântul Ioan, pe lângă învăţătura despre dragoste mai este însă, independent de legea dragostei, şi învăţătura despre credinţă - şi luaţi seama cât de hotărât îi respinge el pe cei ce zic: „Poţi să crezi cum vrei".

Despre ce propovăduieşte chiar de la primele versete ale epistolei sale? „Despre ceea ce am văzut", zice el, „despre ceea ce am auzit şi despre ceea ce mâinile noastre au pipăit - despre Cuvântul vieţii, despre faptul că Viaţa s-a arătat, acea Viaţă care era la Tatăl şi S-a arătat nouă; iar împărtăşirea noastră, adăugă el, este

cu Tatăl şi cu Fiul lui, Iisus Hristos (I În. 1, 1-3). Aşadar, la Sfântul Ioan, teologul, ca de astfel la toţi apostolii, propovăduirea cea mai însemnată priveşte împărtăşirea cu Dumnezeu prin Domnul Iisus Hristos, din care decurge apoi şi împărtăşirea unul cu altul a credincioşilor. Şi atunci, cum să ne oprim la cea din urmă fără să o avem pe cea dintâi?

În continuare, Sfântul Ioan îşi pune întrebarea: cine este cel mincinos? „Nimeni", răspunde el, numai cel ce tăgăduieşte că Iisus este Hristosul şi acesta este antihristul, care tăgăduieşte pe Tatăl şi pe Fiul. Tot cel ce tăgăduieşte pe Fiul, nu are pe Tatăl … Cel ce mărturiseşte că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu în el petrece, şi el în Dumnezeu (1 În. 2, 22-23; 4, 15).

Aşadar, cheia este mărturisirea că Domnul Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu: şi atunci, cum să mai zici: „Nu ai decât să crezi cum vrei"?

Dar iată şi un avertisment, zice sfântul evanghelist, nu daţi crezare oricărui duh, cercaţi duhurile dacă sunt de la Dumnezeu, fiindcă mulţi proroci mincinoşi au ieşit în lume. În aceasta să cunoaşteţi Duhul lui Dumnezeu: orice duh mărturiseşte că Iisus Hristos a venit în trup, de la Dumnezeu este; şi orice duh care nu mărturiseşte pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui antichrist (I În. 4, 1-3) dar cine spune: "Nu ai decât să crezi cum vrei", acela nu Îl mărturiseşte pe Iisus Hristos, căci dacă L-ar mărturisi n-ar vorbi astfel; aşadar, nici el nu este de la Dumnezeu. De la cine atunci? Va las a răspundeţi singuri…

În fine, sfântul evanghelist înfăţişează toată esenţa creştinismului după cum urmează: viaţa veşnică ne-a dat nouă Dumnezeu şi această viaţă Fiul Lui este. Cel ce are pe Fiul, are viaţa, iar cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu, viaţă nu are (I În. 5, 11-12). Prin urmare, cine nu crede în Fiul lui Dumnezeu, aela nu are viaţa veşnică.

După aceea, cum să fie totuna felul în care crezi? Nu: ştim că Fiul lui Dumnezeu a venit şi ne-a dat nouă lumină şi pricepere ca să-L cunoaştem pe Dumnezeul Cel adevărat şi să fim întru Iisus Hristos, Fiul lui Cel adevărat. Acesta este Adevăratul Dumnezeu şi viaţa cea veşnică (1 În. 5, 20).

S-ar părea că extrasele acestea sunt de ajuns pentru a le arăta indiferenţilor că degeaba socot ei a găsi întemeiere minciunii lor în învăţătura Sfântului Ioan Teologul. Pesemne că ei vorbesc aşa pentru că n-au citit niciodată sfintele şi de Dumnezeu insuflatele lui Scripturi, ci fac trimitere la el aflând din auzite despre belşugul dragostei lui. Însă n-au decât să aducă şi alte argumente afară de acestea

în sprijinul învăţăturii lor mincinoase: nouă, credincioşilor, ne ajunge cuvântul ucenicului iubit al lui Hristos pentru a o respinge şi pentru a crede numai şi numai în ceea ce Domnul ne-a predanisit prin sfinţii Săi apostoli şi Biserica ţine fără clintire.

Ce să facem acum?

Se povesteşte că un oarecare bătrân duhovnicesc, părăsind lumea, s-a retras în locuri pustii, dar nu şi-a clădit chilie, ci se muta din loc în loc ca o pasăre călătoare.

Nu se ştie dacă l-a văzut cineva vreodată gustând mâncare, însă nimeni nu l-a văzut vreodată lipsit de lacrimi, de tânguiri şi de suspinări.

Dacă se întâmpla ca el, ca o turturea de pustie, să se apropie de vreun oraş ori sat, nu intra acolo, ci se aşeza în apropiere pe vreo piatră, tot tânguindu-se şi oftând, zicând într-una. „Ce o să se întâmple, ce o să se întâmple!"

Se întâmpla ca orăşenii ori sătenii să iasă la el şi, din împreună-pătimire, să se apuce să-l mângâie, el însă mai mult plângea şi se tânguia. Îl îmbiau şi cu mâncare, şi cu haine, şi cu bani - nimic nu-l interesa şi îi aducea mângâiere: plângea într-una.

Uneori îl întrebau: „Da' de ce tot plângi? Ce necaz a dat peste tine? Spune-ne, poate suntem în stare să te ajutăm". Însă pe bătrân cuvintele acestea îl făceau să plângă şi mai tare, fără să rostească nici un cuvânt de răspuns.

În cele din urmă după stăruinţe îndelungate, printre lacrimi şi tânguiri spunea câteodată, mai ales către locuitorii marilor oraşe: "Cu greu puteţi să mă ajutaţi! Iată necazul meu: domnul meu mi-a încredinţat o mare bogăţie, iar eu am cheltuit-o pe ospeţe, pe teatre, pe serbări şi pe viaţă necurată petrecută în lux cu femei netrebnice. Acum domnul meu mă caută şi vai de mine dacă mă va găsi! Mă va da judecăţii şi voi suferi moarte de ocară. Nu ştiu ce să fac! Ce o să se întâmple, ce o să se întâmple! …" şi bătrânul se lăsă iarăşi în voia lacrimilor, tânguirilor şi suspinelor.

Înţelegeţi pentru ce plângea el? Plângea pentru păcate temându-se de judecata Stăpânului tuturor, Dumnezeu. Dacă vom plânge şi noi aşa, poate că şi pe noi ne va milui…

Tot creştinismul în câteva cuvinte

Îmbrăcaţi-vă, le scria sfântul apostol colosenilor, întru milostivirile îndurărilor, întru bunătate, întru smerită cugetare, întru blândeţe, întru îndelungă răbdare iertaţi, dacă are cineva ceva împotriva altuia, pacea lui Dumnezeu să se sălăş-luiască în inimile voastre; mulţumitori faceţi-vă, iar mai presus de toate dobândiţi dragostea (Colos. 3, 12-15). ***Apostolul arată aici simţămintele şi dispoziţiile proprii creştinilor, ca şi faptele potrivite acestora.***

Cuvântul lui Hristos, adaugă el, să locuiască întru voi bogat (Colos. 3, 16). Cuvântul lui Hristos, adică învăţătura despre Domnul nostru Iisus Hristos: cum El, unul fiind din Sfânta Treime, a venit pe pământ ca să ne mântuiască pe noi, cei căzuţi, cum S-a întrupat, a învăţat, a făcut minuni, a pătimit, a murit, a înviat, S-a înălţat la cer şi L-a trimis pe Sfântul Mângâietor Duh asupra sfinţilor apostoli, a întemeiat şi a rânduit prin ei pe pământ Biserica Sa - pe scurt, cuvântul lui Hristos este toată învăţătura creştină. Să locuiască întru voi bogat - asta înseamnă: să umple mintea voastră, simţurile voastre, voia voastră, toată existenţa voastră.

În fine, sfântul apostol ne îndeamnă: umpleţi-vă de Duhul, vorbind între voi în psalmi şi laude şi cântări duhovniceşti, lăudând şi cântând în inimile voastre Domnului (Efes. 5, 18-19). ***Psalmii şi laudele şi cântările duhovniceşti înseamnă aici toată rânduiala slujbelor şi rugăciunilor bisericeşti: Sfintele taine, slujbele de zi cu zi şi toate lucrările şi rugăciunile sfinţitoare care sunt săvârşite în Biserică de către preoţia cea legiută.***

Puneţi cap la cap toate aceste şi va reieşi că sfântul apostol Pavel vrea să vă spună: iată că v-aţi făcut creştini - deci, luaţi seama, ţineţi-vă cu tărie de învăţătura lui Hristos, altfel spus de mărturisirea Sfintei credinţe şi întărindu-vă cu harul lui Dumnezeu, care este dăruit prin Sfintele taine şi încălzit prin lucrările sfinţitoare şi prin rugăciunile bisericeşti, mergeţi neabătut pe calea poruncilor lui Hristos, sub călăuzirea păstorilor şi învăţătorilor voştri legiuiţi.

Rugăciunea de la biserică

Inspirând şi expirând aerul, punându-şi în mişcare aripile şi folosindu-şi capul şi celelalte mădulare ale trupului, pasărea reuşeşte să zboare, şi altfel nici nu poate să facă asta.

Nici înălţarea prin rugăciune către Dumnezeu din Biserici nu este cu putinţă decât dacă în noi se află credinţa, nădejdea şi dragostea, care alcătuiesc capul duhului ce se înalţă în zbor; starea cu cugetul înaintea lui Dumnezeu este inima deschisă pentru primirea insuflărilor Domnului; pacea în toate este aripa lui cea dreaptă; mintea neîmprăştiată, slobozirea de grijile şi de împătimirile lumeşti este aripa lui cea stângă; osteneala mersului la Biserică şi a stării în ea este partea din spate. Dacă vreuna dintre aceste dispoziţii sufleteşti lipseşte, lucrarea rugăciunii se strâmbă ori se curmă, după cum se curmă, de pildă, zborul păsării atunci când rămâne lipsită de o aripă.

Fiecare poate face cunoştinţă pe propria piele cu acest fapt, dacă va voi. Oricine doreşte şi ştie să se roage se va întâlni neapărat cu toate dispoziţiile acestea şi fiecare om care se roagă cu adevărat le are deja pe toate. cel care nu le are, încă n-a început să se roage aşa cum trebuie, ***iar fără rugăciune nu este viaţă, nu este înălţare către Împărăţie.***

Osteneala rugăciunii

Rugăciunea nu este o lucrare care se face o singură dată sau cu întreruperi, ci e o stare continuă şi neîntreruptă a duhului, aşa cum sunt continue şi neîntrerupte respiraţia şi pulsaţia inimii. Trebuie să ne ostenim nepotoliţi în rugăciune, căutând cu râvnă să ajungem, ca la un pământ al făgăduinţei, la arderea duhului, luând aminte cu trezvie la Dumnezeu. Osteneşte-te în rugăciune şi, rugându-te pentru toate, roagă-te în primul rând pentru acest hotar prea înalt al rugăciunii care este arderea duhului, şi vei primi negreşit ceea ce cauţi.

Să nu credeţi că aici se are în vedere vreo stare cu neputinţă de atins pentru oamenii înconjuraţi de treburi lumeşti: nu - ea este, bineînţeles, o stare înaltă, însă de ajuns poate ajunge la ea oricine.

Fiecare simte câteodată în timpul rugăciunii un şuvoi de căldură şi de osârdie, când sufletul, dezlipindu-se de toate, intră adânc în sine însuşi şi se roagă fierbinte lui Dumnezeu. Tocmai această pogorâre a duhului de rugăciune, ca să zicem aşa, ce are loc câteodată trebuie adusă la treapta de stare statornică: atunci va fi atins hotarul rugăciunii.

Mijlocul de a face aceasta e osteneala rugăciunii. Când freacă lemn de lemn, ele se încălzesc şi dau naştere focului. Şi când sufletul este frecat de osteneala rugăciunii va sfârşi prin a da naştere focului rugăciunii.

Osteneala rugăciunii alcătuieşte cuvenita săvârşire a două feluri de rugăciune, aducând omului săvârşirea evlavioasă, cu luare-aminte şi cu simţire, a obişnuitelor rugăciuni, deprinderea sufletului de a se înălţa către Dumnezeu prin cugetarea la El şi dese strigări din inimă către Dumnezeu. Ne rugăm dimineaţa şi seara, însă răstimpul dintre dimineaţă şi seară este mare. Dacă numai atunci stăm de vorbă cu Dumnezeu, chiar dacă ne-am ruga cu osârdie, noaptea ne vom răspândi iar, şi la vremea rugăciunii sufletul va deveni din nou rece şi pustiu, ca mai înainte.

Chiar de te vei ruga din nou cu osârdie, ce folos, dacă iar te vei răci şi împrăştia? Asta înseamnă să zideşti şi să strici, iar să zideşti şi iar să strici: osteneală şi atât.

Dar dacă ne vom pune legea nu numai de a săvârşi dimineaţa şi seara pravila de rugăciune cu luare-aminte şi cu simţire, ci, pe lângă asta de a te exersa zilnic în cugetarea la cele dumnezeieşti, să întorci spre slava lui Dumnezeu fiecare lucru pe care îl faci şi să strigi deseori către El din adâncul inimii prin fraze scurte de rugăciune - dacă vom face asta, zic, vom umple îndelungatul răstimp dintre

rugăciunea de dimineaţă şi cea de seară şi invers cu dese rugăciuni către Dumnezeu. Deşi aceasta nu va fi rugăciune neîncetată, va fi o rugăciune foarte des repetată, care cu cât va fi mai deasă, cu atât se va apropia mai mult de cea neîncetată. În orice caz, osteneala aceasta face trecerea la aceasta din urmă, ca latură neapărat trebuincioasă a ei.

Îngerul păzitor

Fiecare dintre noi are păcate, rătăciri, greşeli, amărăciuni şi necazuri - şi totuşi, toate acestea n-ar trebuie să existe între noi, de vreme ce fiecare dintre noi are îngerul său păzitor. De ce se întâmplă aşa? Bineînţeles că îngerii n-ar îngădui aceasta dacă nu am fi vinovaţi noi înşine. Iar de vreme ce ei îngăduie, asta este fie pentru că singuri nu lăsăm ajutorul îngeresc să ajungă la noi, fie pentru că prin împotrivă-lucrarea şi împotrivă-aşezarea noastră sufletească nimicim şi abatem de la noi toate strădaniile îngerilor de a împreună-lucra cu noi în bine.

Mai întâi de toate, trebuie să ne amintim că avem înger păzitor, să ne întoarcem cu mintea şi cu inima către el şi în cursul obişnuit al vieţii noastre, iar cu atât mai mult când avem parte de tulburări. Dacă nu avem o astfel de întoarcere, înseamnă că îngerul n-are cum să ne bage minţile în cap.

Atunci când cineva se duce în mlaştină sau în prăpastie astupându-şi urechile şi închizându-şi ochii, ce să-i faci şi cum să-l ajuţi? Să ţipi? Are urechile închise. Să-i faci vreun semn ca să-i arăţi primejdia? Are ochii închişi. O să zici: „Să-l ia de mână şi să-l oprească ori să îl ducă pe calea dreaptă”.

Păi îngerul e gata să facă asta, caută mâna ta ca să o ia şi să te îndrume - dar ai mână de care să te ia? Doar nu de mâna trupească te va lua (măcar că se întâmplă şi asta în cazuri deosebite), ci de mâna sufletească, pentru că el este netrupesc - iar mâna sufletească este puterea lucrătoare îndreptată spre mântuire şi râvnitoare de mântuire. Când în sufletul tău se află această râvnă, îngerul Domnului te va lua negreşit de ea şi te va călăuzi – dar dacă nu, de unde să te apuce? Nu are loc prin care să facă atingere cu tine, pentru că el însuşi se numără printre duhurile ce sunt trimise doar pentru cei ce vor să moştenească mântuirea (Evr. 1, 14).

Vei zice iarăşi: “Atunci să stârnească în mine dorinţa de mântuire”. Păi el asta şi face, mai întâi de toate şi cu cea mai mare osârdie. La cei ce au această dorinţă, el o sprijină şi o întăreşte, iar la cei ce n-o au se străduie în tot chipul să o stârnească - însă rareori izbuteşte, din pricina marii neorânduieli care domneşte în sufletul nepăsător. Într-un astfel de suflet, totul este în tulburare: şi gândurile şi simţă-mintele şi planurile – totul este o zarvă fără de rânduială, ca la iarmaroc. În măsura în care se află în noi această lipsă a păcii şi adunării lăuntrice, ea este vrăjmaşă a lucrării îngerului asupra noastră. Cum să insufle ceva îngerul bun, dacă omul nu ia aminte la el? Cum să vadă o asemenea insuflare sufletul, dacă în el este zarvă şi tulburare? Tocmai de aceea strădaniile îngerului păzitor rămân neroditoare în ceea ce ne priveşte.

Aşadar, dacă vrei să te foloseşti de călăuzirea şi împreună lucrarea îngerească, potoleşti-ţi neorânduiala lăuntrică, adună-ţi înlăuntru luarea aminte şi stai lângă inima ta. Îngerul Domnului va băga de seamă îndată, se va apropia şi va începe să pună în tine gânduri care înclină către stârnirea de mântuire.

Pleacă-te către insuflarea aceasta şi apucă-te să râvneşti mântuirea: atunci, îngerul păzitor nu numai că te va lua de mână, ci chiar te va ridica pe braţele sale şi nu numai că te va călăuzi, ci chiar te va purta pe calea mântuitoare.

Nu trebuie decât să te întorci tot timpul către el cu mintea şi cu inima, să nu slăbeşti în râvna ta şi să-ţi păzeşti luarea aminte. El te va învăţa toate: ce, când şi cum să faci şi ce să nu faci, iar când va fi nevoie îţi va da ca îndrumare şi semn simţit în afară.

Dacă nu vedem în privinţa noastră o asemenea împreună lucrare îngerească palpabilă, suntem singurii vinovaţi: noi suntem cei care nu ne dăm în mâinile îngerilor şi zădărnicim toată purtarea lor de grijă pentru noi. Se bate, se bate cu noi îngerul lui Dumnezeu şi dă înapoi; iar vine la asalt, iarăşi dă înapoi şi tot aşa până murim. Iar când murim, îngerul va înfăţişa Domnului cartea vieţii noastre şi va grăi: “Am făcut totul ca să îi bag minţile în cap, însă acest suflet n-a luat aminte la nimic.”

Şi în cartea vieţii va fi pus înscrisul osândirii noastre, care negreşit se va împlini la Judecata cea Înfricoşată.

Suma prorociilor despre Domnul nostru Iisus Hristos

Când poporul lui Dumnezeu, care constituise deja un regat şi reuşise să se umple de glorie în vremea lui David şi a lui Solomon, a fost pândit de primejdia că grijile de a organiza în chip reuşit treburile acestei existenţe vremelnice să alunge din amintire trăsăturile veşnicei rânduieli a întocmirii mântuirii, se scoală proroc după proroc şi se adaugă trăsătură după trăsătură în zugrăvirea chipului şi a faptelor Mântuitorului Hristos, aşa încât toate prezicerile laolaltă alcătuiesc o Evanghelie întreagă, mai înainte scrisă în Vechiul Testament.

Veţi întreba: „Cine este Acesta, Care vine să ne mântuiască?" - prorocii vă vor răspunde în multe feluri.

- ✓ *Este Fiul lui Dumnezeu, Căruia Dumnezeu Însuşi Îi spune: Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut (Ps. 2, 5);*
- ✓ *este Domnul, Care şade de-a dreapta Tatălui: zis-a Domnul Domnului meu: „Şezi de-a dreapta Mea" (Ps. 109, 1);*
- ✓ *este Dumnezeu tare, Care Se naşte ca prunc pentru a fi Părinte al veacului ce va să fie: Prunc S-a născut nouă, Fiu, şi S-a dat nouă, a Cărui stăpânire s-a făcut pe umărul Lui; şi se cheamă numele Lui: al Marelui Sfat Înger, Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Stăpânitor, Domnul păcii, Părintele al veacului care va să fie va împărăţi ca Împărat prea înţelept (Ier. 23,5);*

Lui Îi vor fi date toate neamurile moştenire şi stăpânirea Lui marginile pământului (Ps. 2. 6); Împărăţia Lui este Împărăţia tuturor veacurilor şi stăpânia Lui intru tot neamul şi neamul (Ps. 144, 13). Această Împărăţie nu este însă ca împărăţiile din vechime întărite şi întinse cu focul şi cu sabia: popoarele vor veni singure şi se vor închina Lui (Ps. 85, 9). El va tocmi casă şi o va umple de tot ce hrăneşte şi alină setea, de tot ce dă putere şi sănătate, şi va trimite soli cu propovăduire înaltă; veniţi, beţi şi gustaţi (Pilde 9, 5).

Şi vor zice toate neamurile: să mergem, să ne suim în casa lui Dumnezeu, şi ne vor arăta nouă calea, şi vom merge pe ea (Mih. 4, 2). Această cale va fi Noul Testament, nu după aşezământul care a fost pus înainte casei lui Israil; în acest Testament, zice Domnul, da-voi legile Mele în cugetul lor, şi pe inimile lor le voi scrie (Ier. 31, 33). Şi le voi da lor altă inimă, şi duh nou voi da lor, şi voi smulge inima lor cea de piatră din trupul lor, şi voi da lor inimă de trup, pentru ca întru poruncile Mele să meargă şi dreptăţile Mele să le păzească şi să le facă pe ele; şi vor fi Mie întru norod, şi Eu voi fi lor întru Dumnezeu (Iez. 11, 19-20).

Dar înainte de a se săvârşi toate acestea, trebuie ca El însuşi să străbată calea înjosirii: să se nască neştiut, să trăiască tot felul de potrivnicii, să ducă povara unor suferinţe înfricoşătoare şi să moară.

Iată istoria căii pe care o va străbate El pe pământ. Se va naşte din Fecioară, care va lua în pântece de la Duhul Sfânt şi va naşte Fiu, şi vor chema numele Lui Emmanuil, care înseamnă „cu noi este Dumnezeu" (Îs. 7, 14). Se va naşte în Betleem, fiindcă din acesta va ieşi povăţuitor ca să fie căpetenie lui Israil, şi ieşirea Lui dintru început, de la zilele veacului (Mih. 5, 2). Acolo vor veni la El cu daruri împăraţii Arabiei (Ps. 71, 10), ducând cu sine aur, şi tămâie, şi piatră cinstită (Is. 60, 6). După aceea se va auzi plângere în Rama şi tânguire, şi plângere multă: Rahila va face plângere pentru odrasele sale şi nu va vrea să fie mângâiată, pentru că ele nu vor mai fi. În continuare, Fiul Acesta va fi chemat din Egipt (Osie 11, 1) şi Se va sălăşlui în Nazareth, pentru ca Nazarinean să se cheme (Jud. 13, 5). Se va apropia vremea ca El să lucreze pe faţă printre oameni şi va fi trimis înger înaintea feţei Lui ca să gătească Lui cale şi tot Israelul va auzi glasul celui ce strigă în pustie: gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Lui (Is. 40,3; Mal. 3, 1). Apoi, Se va arăta pe neaşteptate Domnul Însuşi, pe Care îl căutam şi Îngerul legământului, pe care Îl dorim şi se va odihni asupra Lui, Duhul Domnului (Is. 11, 2) lucru despre care va da chiar El mărturie după aceea: Duhul Domnului este asupra Mea, pentru care M-a uns, să binevestesc săracilor M-a trimis, să numesc vara Domnului bine primită (Is. 61, 1-2).

Lumina propovăduirii Lui va străluci pentru prima dată în Galilea neamurilor, în jurul Iordanului şi mării Tiberiadei, între hotarele lui Zavulon şi Nefthali (Is. 9, 1). După aceea,trei ani şi jumătate va bine vesti, va tămădui bolile de tot felul, va vindeca pe cei zdrobiţi cu inima (Is. 61, 1), le va propovădui celor robiţi iertarea şi celor orbi vederea. Atunci se vor deschide ochii orbilor şi urechile surzilor vor auzi; atunci va sări şchiopul ca cerbul şi limpede va fi limba celor gângavi (Is. 35, 5-6). El trestia zdrobită nu o va frânge şi feştila cea fumegândă nu o va stinge, ci întru adevăr va scoate judecată (Is. 42, 3).

Dar în zadar va tinde mâinile Sale toată ziua către un norod neascultător şi împotrivă grăitor: ei nu vor merge pe calea adevărată, ci în urma păcatelor lor (Is. 65, 2). Luând aminte la îndemnul prorocesc, se va bucura fata Sionului, va începe să propovăduiască fiica Ierusalimului, văzându-L pe Împăratul Cel tare, Care vine la ea pe mânzul asinei (Zah. 9, 9). Din gura pruncilor şi a celor ce sug I se va săvârşi lauda (Ps. 8, 3) însă împăraţii pământului şi boierii se vor aduna asupra Domnului şi asupra Unsului Lui (Ps. 2, 1). Unul dintre cei ce mănâncă cu Dânsul

pâinea se va scula împotriva Lui (Ps. 40, 9) şi Îl va vinde pe treizeci de arginţi (Zah. 11, 12).

Atunci vrăjmaşii Lui vor zice şi cei ce pândesc sufletul Lui se vor sfătui împreună grăind: Dumnezeu L-a părăsit pe Dânsul: goniţi-l şi-L prindeţi pe El, că nu este cine să-L izbăvească (Ps. 70, 11-12). Atunci va fi luat Păstorul şi se vor risipi oile turmei; El va privi de-a dreapta Sa şi nu va vedea pe nimeni care să Îl cunoască (Ps. 141, 5). Se vor scula martori nedrepţi şi va minţi strâmbătatea eişi (Ps. 26, 18). El însă nu va deschide gura Sa; ca oaie la junghiere va fi dus, şi ca mielul înaintea celui care îl tunde, fără glas, aşa şi El nu va deschide gura Sa (Is. 53, 7). Vrăjmaşii vor scrâşni din dinţi împotriva Lui, iar El nu Se va împotrivi: umărul Său îl va da spre răni şi fălcile Lui spre palme şi obrazul Său nu îl va întoarce de la ruşinea scuipărilor (Is. 50, 6). Prin mijlocirea lemnului îl vor da morţii (Ier. 11, 19); Îi vor săpa mâinile şi picioarele, şi vor număra toate oasele Lui; vor împărţi veşmintele Lui între ei şi pentru haina lui vor arunca sorţi (Ps. 21, 18-20); îi vor da de mâncare fiere şi spre setea Lui îl vor adăpa cu oţet (Ps. 68, 25); toţi cei care îl vor vedea îl vor batjocori şi, clătinând din cap, vor spune: „Nădăjduit-a spre Domnul, izbăvească-L pe Dânsul, că-L voieşte pe El” (Ps, 21,7-8).

Aşa va muri Hristos Căpetenia, Sfântul sfinţilor, însă os din El nu se va frânge, deşi vor fi străpunse coastele Lui (Zah. 12,10). Sufletul Lui nu va rămâne în iad şi trupul Lui nu va vedea stricăciune (Ps. 15,10). A treia zi va învia şi se va arăta viu înaintea tuturor (Os. 6, 3). Unde ţi-e, moarte boldul? Unde ţi-e, iadule, biruinţa? (Os. 13, 14)

Aşa Se va arăta Domnul pe pământ şi va locui împreună cu oamenii. După aceea, Se va întoarce iarăşi întru înălţime şi vor ridica porţile lor boierii şi vor ridica porţile cele veşnice şi va intra Împăratul slavei (Ps. 23, 7). Şi va zice, în cele din urmă, Domnul Domnului: “Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale” (Ps. 109, 1).

Noutăţi pentru Anul nou

“An nou, fericire nouă!” - ne salutăm între noi acum, dar s-a gândit oare careva dintre noi în ce fel poate fi an nou anul acesta care vine şi de unde se va ivi ceva nou în el? Prin ce se va deosebi, de pildă, ziua de azi faţă de cea de ieri sau faţă de prima zi a anului care a trecut? Şi că nu ne aşteaptă aceeaşi rotire a zilelor şi a nopţilor, aceaşi schimbare a lunilor şi anotimpurilor anului ca înainte? Ce a fost, este ceea ce va sş fie; ceea ce s-a făcut este ceea ce se va face. Nimic nou sub soare!

Cine va grăi şi va zice: “Iată, lucrul acesta nou este” lucru acela s-a şi făcut făcut în anii care au fost înaintea noastră. (Eccles. 1,9-10).

Aşadar, salutările noastre n-au nici un rost? Este cu neputinţă ca un obicei atât de general şi consfinţit de vechimea sa să nu aibă rost şi încă un rost adânc. Trebuie să fie ceva cu adevărat nou, în care, în ciuda vechimii care ne înconjoară, să creadă sufletul, pe care să-l caute şi să-l aştepte cu încredinţare şi a cărui apariţie să fie gata să o salute pentru orice noutate ar aduce în vreo privinţă. Ce să fie lucrul acesta?

Va fi, zice Domnul, cer nou şi pământ nou (Apoc. 21, 1). Tocmai de aceea noi, credincioşii, ceruri noi şi pământ nou, după făgăduinţa Lui, aşteptăm (2 Pt. 3, 13). Iată prima noutate adevărată!

Ea se va descoperi în toată slava sa de-abia după sfârşitul lumii, când totul va fi curăţit prin foc - însă pregătirea pentru ea a început aproape din primele zile ale fiinţării cerului şi pământului şi şi lucrează de atunci (bineînţeles, în chip nevăzut pentru privirea trupească, însă văzut pentru privirea înţelegătoare a credinţei).

Puterile înnoitoare puse în crugul curgerii vremelnice a făpturilor sunt atât de lucrătoare şi credincioase încât apostolul, gândindu-se la ele, a strigat astfel: cele vechi au trecut; iată, toate s-au făcut noi (2 Cor.5, 17) - şi îmbrăţişând cu privirea minţii toată făptura, care gustase din începăturile înnoirii, a auzit chiar şi tânguirea ei pentru faptul că nu va veni degrabă vremea când ea va lepăda haina de acum a vechimii şi stricăciunii şi se va îmbrăca în cea nouă, plină de viaţă luminoasă, strălucitoare.

Astfel, în starea noastră de acum una pare dinafară şi altceva lucrează lăuntric atât în noi, cât şi în afara noastră. Starea de acum - atât a noastră cât şi a întregii lumi - e o stare de trecere, asemănătoare cu starea unui bolnav acoperit de pansamente sau

cu a unui pom amorţit pe răstimpul iernii sau a unei case în reconstrucţie, acoperită de schelării. Va veni sorocul, de pe bolnav vor fi scoase pansamentele şi el se va arăta sănătos şi tămăduit; se va termina construcţia, vor scoate schelele şi toţi vor vedea casa cea nouă în toată podoaba ei; va veni primăvara veacului celui nou şi pomul fiinţării lumii, acum golaş, se va acoperi cu frunze, cu flori şi roade.

Aceasta este prima noutate, ce poate fi numită universală. Există, însă o noutate asemănătoare şi pentru fiecare dintre noi, noutate care intră în noi şi vădeşte puterea sa atunci când ne facem părtaşi ai puterilor de refacere aduse pe pământ de Mântuitorul nostru.

De este cineva întru Hristos, zidire nouă este (2 Cor. 5,17). Este ştiut de toţi şi de fiecare că toate puterile de viaţă nouă au fost încredinţate Sfintei Biserici şi că toţi fiii ei cei adevăraţi se umplu de ele şi primesc înnoire prin ele, lucru care este neîndoielnic. Începutul înnoirii acesteia este pus prin Sfântul botez, prin care ne dezbrăcăm de omul cel vechi şi ne îmbrăcăm în cel nou, astfel spus ne naştem iarăşi, în nouă viaţă.

În cei care păzesc harul botezului, puterea înnoirii lăuntrice nu încetează să lucreze, în cei care după botez cad în păcate de moarte ea încetează, dar începe să lucreze din nou atunci când prin taina pocăinţei aceştia se împărtăşesc din nou de viaţa lui Dumnezeu în Hristos Iisus. Fie că primeşte cineva harul înnoirii prin botez, fie că îl primeşte prin pocăinţă, dacă îl păzeşte şi răspunde cerinţelor lui, sămânţa vieţii noi nu mai amorţeşte în el, ci se dezvoltă tot mai mult şi omul cel de taină al inimii creşte şi se întăreşte din ce în ce, umplându-se de înţelepciune şi de pricepere duhovnicească, de frumuseţe morală şi de tărie de character şi de bucurie lăuntrică întru Duhul Sfânt, chiar dacă pe dinaafară este sărac şi nevoiaş şi gol. Sub înfăţişarea lipsită de frumuseţe se pârguieşte frumuseţea lăuntrică aidoma fluturelui frumos în crisalida lui cea urâtă. Ajungând la vârstra deplină, fluturele rupe crisalida şi începe să se bucure de viaţă pe lumea lui Dumnezeu. Şi omul nostru cel de taină, maturizându-se într-un trup neputincios, când îl va judeca Dumnezeu va lepăda învelişul acesta, va sui întru înălţime şi va începe acolo să trăiască viaţa cea pe deplină înnoită la însuşi izvorul vieţii.

Tocmai asta-i menirea noastră. Tocmai de aceea şi este mai înainte purtat în suflet chipul înnoirii acesteia şi conştiinţa ei se descoperă în presimţire şi în dorinţele lui ascunse chiar şi atunci când e străin de puterile înnoitoare. Iată pricina pentru care iubim atât de mult noul şi îl căutăm cu atâta râvnă!

Trebuie să înnoim în noi înşine şi setea de nou va fi totdeauna îndestulată, pentru că viaţa nouă, duhovnicească, întru Hristos Iisus este totdeauna nouă din firea sa - iar noutatea, aflându-se în noi pururea, va potoli setea de noutate.

Domnul să ne învrednicească pe toţi de asta! Nu vă pot dori nici un lucru mai bun pentru noul an care a venit.

Înţelepciunea omenească şi simplitatea evanghelică

Domnul a rânduit ca credinţa noastră să nu datoreze nimic înţelepciunii omeneşti, ci totul puterii dumnezeieşti: propovăduitori Dumnezeu ne-a trimis, prin puteri şi semne tot Dumnezeu ne-a încredinţat. Aşadar, nu avem a ne lăuda cu nimic omenesc: în credinţa noastră, totul e de la Dumnezeu. Lăudaţi-vă, dacă vreţi, întru Domnul şi nu sovăiţi, pentru că de vreme ce aveţi dovezi atât de palpabile ale faptului că învăţătura noastră e de la Dumnezeu, după ce aţi crezut trebuie deja să staţi nestrămutaţi în credinţă.

Apoi, Domnul a rânduit totul ca îndoielile şi bănuielile să nu îşi afle nici un reazim în felul credinţei noastre. Nu puteţi să nu vă daţi seama că Dumnezeu este Cel ce porunceşte aşa - şi supuneţi-vă lui Dumnezeu din tot sufletul.

"Stăpânul" zice fericitul Theodorit: "nu ne-a îngăduit să ne folosim de vorbirea meşteşugită ca nu cumva credinţa noastră să pară supusă bănuielilor şi şovăielilor fiind nu stârnită de puterea cuvântului, ci mânată de puterea Duhului."

Sfântul Ioan Gură de Aur rosteşte pe acest subiect un cuvânt de învăţătură cuprinzător, care e potrivit pentru toate vremurile. "Vezi cât de limpede înfăţişează apostolul marele folos al simplităţii şi marea vătămare a înţelepciunii? Cea din urmă înjosea crucea, iar cea dintâi vestea puterea lui Dumnezeu, înţelepciunea făcea ca oamenii să nu cunoască cele de cuviinţă şi să se laude cu ei înşişi, iar simplitatea îi pleca spre primirea adevărului şi spre lăudarea lui Dumnezeu; înţelepciunea le insufla celor mulţi să socoată omenească învăţătura apostolilor, iar simplitatea arăta limpede că ea este dumnezeiască şi pogorâtă din cer.

Când dovada e alcătuită din cuvinte înţelepte, adeseori şi cei nevrednici, fiind mai tari în cuvânt, îi biruie pe cei mai vrednici, şi minciuna ia locul adevărului. Aici însă lucrurile nu stau aşa: Sfântul Duh nu intră în sufletul necurat iar odată intrat în cel ce a îndrăgit curăţia nu poate fi biruit chiar de s-ar ridica împotriva Lui toată puterea retoricii, pentru că dovedirea prin fapte şi prin semne este cu mult mai limpede decât dovedirea prin mijlocirea cuvintelor.

Dar poate că va spune careva: „Dacă propovăduirea n-are cum să nu biruie şi nu-i face trebuinţă puterea cuvântului, ca să nu se facă deşartă crucea (1 Cor. 1, 17), de ce au încetat acum semnele?" Iată de ce: tu nu crezi, şi socoţi că ele nu se întâmplau nici în vremea apostolilor, şi tocmai de aceea întrebi: „De ce?". Mă

opresc mai întâi la asta. Dacă atunci n-ar fi fost semne, în ce fel apostolii, fiind prigoniţi, strâmtoraţi, supuşi înfricoşării şi lanţurilor, vrăjmaşi în ochii tuturor şi urâţi de toţi, neavând în sine nimic atrăgător, nici vorbire meşteşugită, nici rang, nici bogăţie, nici vestiţi prin cetatea sau poporul de unde se trăgeau, nici prin obârşie ori iscusinţă ori altceva de acestea - dimpotrivă, necărturari, de neam umil, săraci, simpli şi umiliţi, iar pe deasupra ridicaţi împotriva tutror popoarelor şi vestind asemenea adevăruri, îi induplecau pe oameni? Rânduielile lor nu erau uşoare, dogmele lor erau anevoie de înţeles, iar ascultătorii pe care trebuiau să-i înduplece erau dedaţi iubirii de plăcerii, beţiei şi tuturor păgânităţilor. Şi atunci, spune-mi cum i-au înduplecat, cum le-au câştigat încrederea? Dacă i-au înduplecat fără semne, asta e şi mai mare semn.

Aşadar, din faptul că acum nu sunt semne să nu tragi încheierea că ele nu erau nici atunci. Atunci ele aduceau folos, iar acum este de folos că ele nu mai sunt. De altfel, din faptul că acum înduplecarea ia naştere numai din cuvânt nu reiese că acum propovăduirea atârnă de omeneasca înţelepciune. La început, semănătorii cuvântului erau simpli şi necărturari şi nu spuneau nimic de la ei, ci ceea ce primiseră de la Dumnezeu predaniseau lumii: şi noi acum nu venim cu ale noastre, ci vestim tuturor ceea ce am primit de la ei. Nici acum nu înduplecăm oamenii să creadă prin silogisme, ci prin mărturii din Dumnezeieştile Scripturi şi prin semnele de atunci le insuflăm credinţa în ceea ce vestim.

De astfel şi apostolii îi induplecau atunci să creadă nu numai prin semne ci şi prin împreună vorbiri - numai că spusele lor căpătau mai mare putere de la semne şi de la mărturiile Scripturii Vechiului Testament, nu de la meşteşugul ritoricesc."

Unirea duhovnicească

Ce este unirea duhului? - întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur. În trup, sufletul cuprinde totul şi împărtăşeşte o anumită unire felurimii care ia naştere din deosebirea mădularelor trupului: aşa şi aici. Sufletul a fost dat însă şi ca să îi unească pe oameni: bătrânul şi tânărul, săracul şi bogatul, pruncul şi omul mare, bărbatul şi femeia şi orice fiinţă înzestrată cu suflet sunt una: această unire este deja mai mult decât unirea trupească. Iar în unirea duhovnicească este şi mai multă desăvârşire. Nimerind pe lemne uscate, focul le preface într-un singur corp fierbinte, dar asupra celor umede nu are o asemenea acţiune şi nu le uneşte între ele: răceala sufletească nu ajută la unire în vreme ce căldura sufletească îndeobşte atrage la sine pe oricine. Tocmai aceasta este căldura dragostei.

Prin cuvintele: nevoindu-vă a păzi unirea duhului întru legătura păcii (Efes. 4, 3) apostolul vrea să ne unească pe toţi cu legăturilc dragostei. Mai mult: el doreşte ca noi să fim nu numai cu pacea, ci să fim cu toţii într-un singur suflet. Acestea sunt nişte legături minunate: ele ne unesc între noi şi cu Dumnezeu. Ele nu împovărează şi nu strâmtorează pe nimeni, dimpotrivă, îi dau omului mai mare libertate, îi deschid mai mult spaţiu de activitate şi fac ca cei legaţi să fie mai veseli decât cei slobozi. Această legătură nu poate fi stricată nici de depărtare, nici de cer, nici de pământ, nici de moarte, nici de altceva: ea este mai înaltă şi mai presus decât toate.

Însă, după cum bagă de seamă Sfântul Ioan Gură de Aur, prin cuvintele nevoindu-vă a păzi apostolul dă de înţeles că lucrul acesta nu e uşor şi nu e întâmplător. Nimic nu întâmpină atâtea piedici ca păstrarea legăturii păcii întru unirea duhului. Pentru aceasta e nevoie de multă înţelepciune, încordare a voinţei, stăpânire de sine şi prevedere atocuprinzătoare.

“Fără osebita străduinţă şi osteneală”, zice Theofilact, “ nu vei păstra pacea.” Dar lucrurile stau aşa numai la început - după aceea, pacea devine caracter şi obicei şi deja nu mai este uşor să fie stricată de ceva.

Esenţa creştinismului este de aşa natură că toţi cei ce cred în Hristos alcătuiesc un singur trup viu, cu îmbinare vie, în care locuieşte un singur duh, care îl umple din plin şi pune în mişcare tot ce este în el, iar această mişcare este una singură tocmai pentru că primeşte viaţa de la un singur duh. Iată primul şi principalul imbold de unire întru legătura păcii! Şi asta trebuie să aibă loc cu atât mai firesc cu cât având unire a trupului şi unire a duhului avem şi unire întru nădejde. Tuturor le-a fost făgăduită una şi aceaşi Împărăţie, uşa acesteia este deschisă pentru toţi.

“Aţi primit unul şi acelaşi duh” scrie fericitul Theodorit “alcătuiţi unul şi acelaşi trup, v-a fost dată una şi aceaşi nădejde a Împărăţiei Cerurilor” : aşadar, de ce să ne rupem unii de alţii, să stricăm unirea duhului, să rupem legătura păcii?...

Vai lumii din pricina prorocilor mincinoşi!

Lăudat fie Domnul, Care a rânduit Biserica cea mântuitoare şi ne-a învrednicit a fi mădulare ale ei!

Dar iată necazul: vrăjmaşul adevărului şi al binelui este nesupus şi nemulţumit de faptul că noi suntem apăraţi de o asemenea cetate de nădejde. Ca şi în vremea apostolilor, şi astăzi el ridică oameni grăitori în deşert, înşelaţi cu mintea, care se împotrivesc învăţăturii sănătoase, care intră în taină prin case, învăţând cele ce nu se cad, înşişi fiind urâcioşi şi nesupuşi spre tot lucrul bun netrebnici (Tit 1, 10-11, 16). Îi am în vedere pe schismatici şi pe schismatice, care umblă pe căi întunecate şi îi învaţă pe oameni lucruri pe care ei înşişi nu le pricep.

Nu ştiu care fată bătrână din nu ştiu care sectă sau nenea X care de abia ştie să citească se apucă să explice că acum Biserica nu mai există, taine nu mai există, preoţie nu mai există: să se mântuiască fiecare cum ştie. Oamenii îi ascultă şi încep să se înstrăineze de Sfânta Biserică. Că ei vorbesc nu e de mirare, pentru că urmăresc, precum arată apostolul, câştig urât - dar faptul că sunt ascultaţi, iată lucrul de care nu ne putem mira îndeajuns.

Nu există Biserică, nu există taine, nu există nici preoţie, nici mântuire - unde s-au dus toate acestea? Dar ce, degeaba a venit pe Pământ Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu şi a suferit moarte de cruce? Degeaba ni s-a deschis cerul în urma Domnului pentru a noastră mântuire? Ce? Degeaba s-au nevoit Sfinţii, degeaba au pătimit mucenicii? Şi, ca şi cum toate acestea nu au slujit la nimic nu a putut mântui Biserica, al cărei cap este Hristos, care a făgăduit că va fi cu ea până la sfârşitul veacului?..

Dar uită-te ce se face în Ierusalim, cetatea cea sfântă, şi în toată Palestina, în Alexandria şi în Antiohia, în Cezareea şi în bisericile Asiei mici, în Cipru şi în Grecia, în Constantinopol, în Bulgaria, în Serbia, în Moldova şi în Valahia şi în toată Rusia! Pretutindeni sunt preoţi, pretutindeni sunt taine, pretutindeni este vădită prezenţa harului dumnezeiesc - semnul bunăvoinţei şi al împăciuitoarei apropieri de noi a lui Dumnezeu. Precum la început, aşa şi acum auzim cuvântul împăcării şi vedem însăşi puterea lui, care rămâne neschimbată până în ziua de astăzi - dar ei nu văd sau nu vor să vadă, pentru că răutatea le-a orbit ochii.

Iată ierarhii Mitrofan şi Tihon ai Voronejului, iată Sfântul Inochentie al Irkutskului, iată Sfântul Dimitrie al Rostovului şi mulţi alţii, a căror moaşte odihnesc nestricăcioase în multe locuri - cărei Biserici îi aparţin ele? Bisericii noastre,

Sfintei Biserici Ortodoxe. ***Nu este acesta un semn vădit că noi avem Biserica mântuitoare, cu taine puternice să sfinţească şi preoţie în stare să călăuzească la viaţa veşnică; Biserica păzitoare a credinţei adevărate, care arată rânduielile vieţii bineplăcute lui Dumnezeu? Biserica este mireasa lui Hristos, împodobită din plin cu toate frumuseţile.*** Mint hulitorii cei urâţi de Dumnezeu şi nu vor decât să îi strice pe toţi, înşişi robi fiind ai stricăciunii (2 Pt. 2, 19).

Caracterul propovăduirii evanghelice

Nu m-a trimis pe mine Hristos, zice Sfântul apostol Pavel, să binevestesc întru înţelepciunea cuvântului, ca să nu se facă zadarnică crucea lui Hristos (1 Cor. 1, 17).

Înţelepciunea cuvântului înseamnă cuvântul împodobit cu artă retorică şi dres cu tot felul de născociri ale minţii.

Eu, spune apostolul, am fost trimis să binevestesc fără aceste instrumente ale înţelepciunii omeneşti, am fost trimis să înfăţişez doar adevărul curat despre crucea lui Hristos, să zic: „Dumnezeu S-a întrupat, a pătimit, a murit pe cruce şi ne-a mântuit; credeţi în asta, şi vă veţi mântui". Aşa am făcut şi aşa fac întotdeauna: nu înfloresc cuvintele, nu drapez moartea pe cruce cu imagini patetice, nu inventez nici un fel de raţionamente cu privire la necesitatea şi folosul acestei morţi pentru lucrarea mântuirii noastre, ci doar binevestesc peste tot adevărul gol-goluţ: Dumnezeu a murit pe cruce şi ne-a mântuit; credeţi, şi vă veţi mântui. Eu las să lucreze asupra inimilor şi a minţilor însuşi adevărul acesta, fără nici o mijlocire a instrumentelor omeneşti. Ea îi va găsi pe ai săi.

Când pui un magnet lângă părticele din diferite metale, dintre toate magnetul le va alege şi le va atrage pe cele de fier: şi eu, când tind cuvântul binevestirii unei întregi adunări de oameni, cuvântul meu îi va afla singur pe ai săi, şi cei ce sunt de la adevăr se vor întoarce singuri către el şi se vor lipi de el.

Faptul că cuvântul are o asemenea lucrare trebuie pus nu pe seama discursului meu, ci pe seama adevărului gol-goluţ şi înfrumuseţat: Dumnezeu a murit pe cruce şi ne-a mântuit. Dacă m-aş apuca să îl înfloresc, s-ar întâmpla ceea ce se întâmplă cu magnetul când este învelit cu ceva care îi împiedică lucrarea asupra fierului. Dacă aş înveli cuvântul crucii în înfloriturile cuvântului şi ale raţionamentelor înţelepciunii omeneşti, i-aş îngrădi calea de a lucra asupra inimilor simple şi prin asta i-aş desfiinţa puterea şi n-aş mai întoarce la credinţă pe nimeni.

Şi este foarte firesc să fie aşa. Să-i împărţim pe ascultători în două jumătăţi: în cei ce sunt împărtăşiţi de înţelepciunea omenească şi în cei ce nu sunt împărtăşiţi de ea.

Pentru cei dintâi, cuvântul crucii, oricum l-aş împodobi, oricum l-aş înveli în felurite raţionamente, nu va fi câtuşi de puţin acceptabil. Pentru ei, a te osteni cu un asemenea cuvânt înseamnă a-ţi pierde degeaba timpul şi puterile. Dacă este cu

putinţă ca cineva dintre ei să creadă, asta se poate întâmpla numai dacă li se înfăţişează adevărul gol-goluţ despre cruce: în înfloriturişi în raţionamente vor găsi mereu o mulţime de obiecţii împotriva acestui adevăr, obiecţii care nu-1 vor lăsa să se statornicească în mintea lor şi să le pătrundă la inimă ca să pună acolo în-ceputurile credinţei.

Când este vorba de cărturari, înfloriturile şi raţionamentele nu ajută la reuşita cuvântului crucii, ci sunt o piedică. Ele sunt piedică şi când avem de-a face cu necărturari, căci pentru mintea neobişnuită ele încurcă adevărul în împletiturile măiestrite ale vorbirii şi în argumentaţiile inaccesibile celor simpli, precum şi pentru artificiile retorice şi acrobaţiile gândirii duc întotdeauna la bănuiala: “Hai, gătat! Asta e adevărul? Dacă e adevărul, zi-o pe faţă şi simplu, ce te tot dai după deget? Asta e legea inimilor simple.

Şi până în ziua de astăzi una dintre dovezile puternice ale adevărului Evangheliei este faptul că ea a biruit lumea cu simplitatea sa lipsită de şiretenie.

Bine zugrăveşte această latură a problemei Sfântul Ioan Gură de Aur: “Apostolii nu erau dintre înţelepţi”, zice el “nu din pricina neajunsului harismelor, ci ca propovăduirea să nu sufere pagubă. Înţelepţii nu ajutau propovăduirea, ci îi aduceau pagubă, iar neînţelepţii au întărit-o. Propovăduirea a biruit nu prin înţelepciunea omenească ci prin harul dumnezeiesc. Astfel, când începe cineva să spună că apostolii erau oameni simpli, noi adăugăm pe deasupra că erau şi neînvăţaţi, şi necărturari, şi săraci, şi oameni de rând şi neînţelepţi, şi necunoscuţi. Nu spre necinstea, ci spre slava apostolilor este faptul că ei, fiind astfel, s-au arătat mai slăviţi decât toată lumea - pentru că aceşti oameni simpli, necărturari şi neînvăţaţi, i-au biruit pe cei înţelepţi, puternici şi stăpânitori, care se lăudau cu bogăţia, cu slava şi cu toate cele dinafară. Din asta se vede limpede cât de mare este puterea crucii şi că toate acestea s-au săvârşit nu prin puterea omenească, pentru că cele de acest fel nu sunt în firea lucrurilor, ci mai presus de fire.”

O lecţie de viaţă

De este pusă înainte osârdia, grăieşte Sfântul apostol Paavel, după cât are cineva este bine primită, iar nu după cât nu are. Ca nu să fie altora odihnă, iar vouă de necaz, ci ca să fie potrivire (2 Cor. 8, 12-13). ***Apostolul exprimă prin aceasta legea dreptăţii, iar nu a dragostei, întrucât dragostea n-are graniţe. Ea jertfeşte pentru prietenii săi nu numai tot ce are, ci însăşi viaţa sa. Asemenea manifestări ale dragostei nu intră, totuşi, în sfera îndatoririlor căci după fire ele sunt cu neputinţă de împlinit. Când harul Duhului revarsă în inimă dragostea, ea jertfeşte totul şi o face pentru că află în asta saţ, iar fără asta se simte nesăturată, flămânzeşte.***

Însă regula generală este să facem numai ce ne stă în putinţă, nu ca să fie altora odihnă,iar vouă necaz, ci ca să fie potrivire. Cel ce dă ceea ce are de prisos se pune pe sine ca măsură şi pe cel nevoiaş îl ridică la măsura sa - şi iată că s-a făcut potrivire.

Dacă această regulă ar deveni pentru noi lege de viaţă, sărăcia ar fi pierit de mult dintre creştini. Necazul este însă tocmai că în sufletul nostru se află întotdeauna scuza: “şi eu am nevoie”. Cine pune măsura acestui “şi eu am nevoie”? când ai nevoie chiar tu, înseamnă că a da altora este pentru tine necaz; nu este potrivire. Şi a plecat nevoiaşul necăjit, fără ajutor, iar cel ce nu a dat a rămas în tihnita sa îndestulare: “regula”, zice “ nu este ca să fie altora odihnă, iar nouă necaz, ci ca să fie potrivire.” Cu această piatră astupă el gura conştiinţei şi aceasta tace până la o vreme.

De unde începe necazul pe care şi-l face omul făcând parte altora din ceea ce are nu poate hotărnici nimeni din afară, întrucât nu poţi intra cu măsura ta în sfera vieţii altuia. Acest hotar îl ştie numai Dumnezeu, uneori şi propria conştiinţă.

Zic uneori, deoarece chiar înlăuntrul conştiinţei se află o mulţime de lucruri care perturbă corectitudinea aprecierilor ei. Numai cel ce a încheiat toate socotelile cu lucrurile lumeşti poate să dea fără limită - dar şi în atare oameni aceasta este doar o desăvârşire dorită, însă nicidecum demonstrată de către toţi. Tocmai de aceea Mantuitorul nici nu ne-a arătat-o deodată.

Fericitul Theodorit zice: “Stăpânul arată desăvârşirea în deplinul dispreţ faţă de avuţie şi în sărăcia de bunăvoie, însă învaţă totuşi că şi fără această desăvârşire putem dobândi viaţa veşnică: întrucât la întrebarea tânărului: ce să fac ca să moştenesc: viaţa veşnică (Mc. 10, 17) nu l-a îmbiat deodată cu învăţătura despre

desăvârşire, ci i-a amintit de celelalte porunci şi când tânărul a spus că a împlinit toate poruncile l-a sfătuit să aleagă viaţa lipsită de griji şi neagonisitoare.

Învăţat de aceasta dumnezeiescul apostol nu dă vreo legiuire deosebită, ci legiuieşte pe potriva neputinţei duhului. Tocmai de aceea a şi zis: nu ca să fie altora odihnă, iar nouă necaz, ci ca să fie potrivire şi a poruncit să dăm doar ce aveam prisositor.”

Credincioşia făgăduinţelor dumnezeieşti

Toate făgăduinţele făcute de Dumnezeu întru Hristos Iisus, Domnul nostru, se împlinesc cu desăvârşită exactitate - în El sunt aşa şi amin.

Făgăduinţele lui Dumnezeu au fost rostite în Vechiul Testament prin proroci. Ele priveau persoana Mântuitorului Hristos, soroacele, locurile şi celelalte împrejurări ale arătării Lui, dar mai ales priveau lucrarea mântuirii, care avea să fie săvârşită de către El, adică felul în care avea să pătimească pentru păcatele noastre, să moară pe cruce, să învie, să se suie la cer şi să şadă de-a dreapta Tatălui, să trimită de la Tatăl Duhul Dumnezeiesc spre înnoirea vieţii duhovniceşti în neamul omenesc prin credinţă şi har, să-i pregătească în acest fel pe fiii Împărăţiei veşnice.

Toate aceste făgăduinţe, care au fost mai înainte zugrăvite în prorocii, s-au împlinit şi se împlinesc cu desăvârşire în Hristos Iisus.

Cei ce se apropie cu credinţă de Domnul trăiesc îndată împlinirea tuturor făgăduinţelor privitoare la lucrarea mântuirii:

- ✓ *trăiesc iertarea păcatelor, al cărei martor este uşurarea conştiinţei;*
- ✓ *trăiesc înnoirea, al cărei martor este simţirea vieţii celei noi, primite în scăldătoarea botezului;*
- ✓ *trăiesc pogorârea Sfântului Duh, al cărei martor este puterea morală pe care o simt de a învinge orice patimă şi orice păcat;*
- ✓ *trăiesc înfierea, al cărei martor este simţământul lăuntric că sunt fii ai lui Dumnezeu, simţământ încălzit de Duhul, în virtutea căruia ei strigă: Avva, Părinte.*

Cealaltă parte a făgăduinţelor făcute celor credincioşi priveşte viaţa cea viitoare: învierea şi veşnica fericire împreună cu Hristos.

Acestea nu s-au împlinit încă, dar de faptul că se vor împlini negreşit ne încredinţează făgăduinţele care s-au împlinit deja, pe care apostolul le cuprinde laolaltă în dăruirea Duhului, numind aceasta dăruire logodnă, astfel spus arvună a moştenirii. De aici reiese nemijlocit că toate făgăduinţele făcute de Dumnezeu în Hristos Iisus sunt aşa şi amin.

Cum se împlinesc făgăduinţele făcute de Dumnezeu în Hristos Iisus? Prin apostoli, căci pentru a ne face părtaşi ai lor trebuie să credem, şi cum vom crede fără propovăduitori? Tocmai pe ei i-a rânduit Domnul. El Însuşi a şezut de-a dreapta Tatălui, pe ei i-a rânduit Domnul. El Însuşi a şezut de-a dreapta Tatălui, iar în locul

Său L-a trimis pe Duhul Mângâietor şi, îmbrăcându-i cu puterea Lui pe apostoli, i-a trimis pe toată faţa pământului ca să sădească credinţa şi să sălăşluiască mântuirea în oameni.

Înmulţirea celor care lucrează mântuirea este slava lui Dumnezeu pe pământ, scopul ultim al împlinirii tuturor făgăduinţelor făcute de Dumnezeu în Hristos Iisus. Pentru aceasta s-au făcut şi venirea Domnului în trup şi propovăduirea apostolilor şi credinţa şi fericirea cea viitoare, ca de toate gurile şi prin toate faptele să fie lăudat unul Dumnezeu: şi de apostoli şi de credincioşi şi prin faptele atât ale unora cât şi ale celorlalţi.

"Multe făgăduinţe", zice Sfântul Ioan Gură de Aur "cuprinde propovăduirea evanghelică şi despre multe făgăduinţe au binevestit apostolii, pentru că ei vorbeau şi despre înviere şi despre înfiere şi despre nemurire, şi despre marile răsplăţi din viaţa cea viitoare şi despre bunătăţile negrăite de acolo. Apostolul numeşte nemincinoase tocmai aceste făgăduinţe. Iar de vreme ce făgăduinţele lui Dumnezeu sunt nemincinoase şi nu încape îndoială că Dumnezeu le va împlini, cu atât mai mult este credincios El Însuşi şi cuvântul despre El este neclintit şi nu se poate spune că uneori el este, alteori nu este, ci pururea este Unul şi Acelaşi.

Dar ce înseamnă: întru El sunt aşa şi întru El amin (2 Cor. 1,20)? Prin asta el arată că făgăduinţele lui Dumnezeu se vor împlini negreşit, pentru că împlinirea lor atârnă de Dumnezeu, nu de om. Aşadar, n-avem de ce ne teme, pentru că nu făgăduieşte un om, pe care îl putem bănui de necredincioşie, ci Dumnezeu, care zice şi face."

Deosebirea dintre Vechiul şi Noul Testament

Slova omoară, iar Duhul dă viaţă (2 Cor. 3 6). Iată deosebirea dintre vechile şi noile table ale Legii.

„Moise" zice Sfântul Ioan Gură de Aur, „a adus nu duh, ci slove, iar nouă ne-a fost încredinţată predania Duhului".

Esenţa Noului Testament este înduhovnicirea credincioşilor.Cuvântul care pleca de la apostoli era acelaşi ca şi cel vechi-testamentar, şi dacă slujirea apostolească s-ar fi mărginit la propovăduire, Noul Testament n-ar fi fost mai înalt decât cel Vechi, chiar dacă concepţiile împărtăşite de propovăduire ar fi fost mai înalte decât cele vechi-testamentare. Nu în concepţii stă puterea Noului Testament, ci în harul Duhului. Cuvântul bunei vestiri nu făcea decât să pregătească pentru primirea Duhului, însă lucrarea Noului Testament era săvârşită de către El, Cel primit prin dumnezeieştile taine, ale căror primi slujitori au fost apostolii.

Intrând în inimă, Duhul nu numai că a scris Noul Testament, ci l-a săvârşit, schimbând la faţă omul lăuntric după duhul lui. Duhul a făcut totul: El a dat chip credinţei, El a rânduit viaţa nouă, El a îndreptat calea vieţii.

Prorocul Ieremia prezicea: iată, vin zile, zice Domnul, şi voi pune casei lui Israil şi casei Iudei făgăduinţă nouă, nu după făgăduinţa care am pus-o părinţilor lor... ci dând legile Mele în cugetul lor, şi pe inima lor le voi scrie (Ier. 31 33-35).

Prorocul Iezechiil completează prorocia prin cuvintele următoare:şi le voi da lor altă inimă şi duh nou voi da lor şi voi smulge inima lor cea de piatră din trupul lor şi voi da lor inimă de trup, pentru ca întru poruncile Mele să meargă şi dreptăţile Mele să le păzească şi să le facă pe ele: şi vor fi Mie întru norod şi Eu voi fi lor întru Dumnezeu (Iez. 11, 19-20).

Prezicerile acestea s-au împlinit atunci când Domnul a vărsat Duhul Său Cel Sfânt asupra apostolilor, iar apoi prin ei, prin mijlocirea tainelor de Dumnezeu rânduite şi asupra tuturor credincioşilor. Toţi credincioşii primeau Duhul şi se înnoiau în înseşi izvoarele vieţii lor. Aşa se întâmplă totdeauna cu oricine crede şi merge fără făţărnicie pe calea credinţei.

În vremea de acum, tot creştinismul este cuprins în slove. Cuvântul mişcat de Duh al apostolilor alcătuieşte descoperirea noastră nou-testamentară, tainele purtătoare

de Duh sunt înveşmântate în frumuseţea ritualului, poruncile călăuzitoare ale Duhului se împlinesc în relaţiile dintre păstori şi cei păstoriţi, şi toate acestea sunt hotărnicite prin tipic. Însă tipicul este slovă, litere; împlinirea lui este o formă exterioară; în toate acestea poate să nu fie Duhul vieţii.

Ne putem mişca în formele vieţii fără să avem viaţă; putem cunoaşte pe dinafară şi înţelege tot Noul Testament, şi totuşi să nu avem Duh pus în lumină de credinţa vie; putem împlini cu stricteţe toate rânduielile bisericeşti şi să nu avem Duh făcător de viaţă, altfel spus şi să nu avem viaţă duhovnicească; putem rămâne şi în supunere deplina faţă de păstori fără să întâlnim călăuzire care să vină cu adevărat de la Duhul. Viaţa cu adevărat duhovnicească se mişcă în interiorul tuturor acestor rânduieli, dar nu este presupusă cu necesitate de către ele. Toţi trăim după rânduiala statornică, dar unii sunt înduhovniciţi, iar alţii nu.

Dintre doi care stau şi chiar dintre doi care săvârşesc sfinţitele lucrări în Biserică, unul poate fi purtător de duh, iar celălalt nu. Şi atunci, ce? Înseamnă că şi slova omoară? Da, slova, litera, forma au peste tot scopul acesta şi când nu este împreună cu ele Duhul, ele nu înseamnă nimic. Duhul nu vie fără credinţă şi fără taine, dar pe de altă parte credinţa şi tainele pot exista numai de formă, fără putere lăuntrică.

Că aşa stau lucrurile, ne încredinţează experienţele de pretutindeni, pe care le avem în faţa ochilor. Însă cum şi de ce se întâmplă asta, nu ne putem da seama. Domnul a ascuns sub vălul unei mari taine zămislirea şi semănarea vieţii celei de la Duhul. Aşa a plăcut voii Lui, iar voia Lui este sfântă, dreaptă şi bună. O singură mângâiere: căutaţi şi veţi afla (Mt. 7, 7).

Însemnătatea morţii în iconomia lui Dumnezeu

Dumnezeu nu a făcut moartea (Pilde 2, 23-24); aceasta a intrat în lume prin păcat. Dumnezeu le-a zis protopărinţilor noştri că dacă vor călca porunca, vor muri. Au călcat-o şi au murit; moartea a intrat în vigoare fără întârziere.

Că au murit cu sufletul - asta s-a dat în vileag de îndată prin încercarea lor de a se ascunde de Dumnezeu, prin tăinuirea păcatului şi aruncarea lui în spatele altuia (Fac. 2,17; 3, 12-13); iar faptul că n-au murit îndată cu trupul este o urmare a harului, care ne-a fost menit din veac. Harul acesta a intrat în planul zidirii lumii.

O parte dintre îngeri au căzut şi au fost lăsaţi în căderea lor potrivit marii lor îndărătnicii în rău şi împotriviri faţă de Dumnezeu. Dacă ar fi căzut cu toţii, veriga aceasta ar fi căzut din lanţul zidirii şi sistemul existenţei lumii s-ar fi dereglat. Dar întrucât nu au căzut toţi, ci doar o parte din ei, veriga aceasta a rămas, şi armonia lumii rămâne nestricată.

Omul a fost zidit unul singur împreună cu femeia, ca să dea naştere întregului număr de persoane care aveau să alcătuiască veriga omenească în sistemul existenţei lumii. Când a căzut veriga cu pricina, a căzut şi lumea şi-a pierdut rânduiala. Iar întrucât această verigă era indispensabilă în rânduiala lumii, se cuvenea fie ca Dumnezeu, lăsându-I pradă morţii pe cei căzuţi precum li se vestise, să zidească alţi începători de neam, fie să le dea un mijloc de nădejde prin care să fie reaşezaţi întru rânduiala dintâi.

Întrucât căderea se săvârşise nu ca urmare a unei prime zidiri nereuşite, ca să zicem aşa, ci pentru libertatea făpturii, mai ales libertatea duhului unit în mod fizic cu trupul, cuprindea în sine putinţa căderii, Dumnezeu apucându-Se să repete facerea, poate că ar fi de ajuns să o repete la nesfârşit. Tocmai de aceea înţelepciunea lui Dumnezeu, mânată de nemărginita Lui bunătate, a judecat că este mai bines să le întocmească celor căzuţi un mijloc de refacere.

În întocmirea acestui mijloc primul loc a trebuit să fie ocupat de împlinirea sentinţei dreptăţii veşnice: cu moarte veţi muri (Fac. 2, 17); a trebuit să aibă loc moartea lor, care a fost echivalentă cu moartea tuturor oamenilor, ca în virtutea ei să se socoată că toţi au murit deja, că au plătit datoria morţii, şi prin aceasta să capete dreptul de a trăi cu nădejdea vieţii.

Pentru aceasta, Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu a avut de luat asupra Sa firea omenească cu toate neputinţele ei, afară de păcat, şi de murit cu această fire.

Moartea aceasta, ca moarte a lui Dumnezeu în trup, a trebuit să aibă preţ şi atotcuprindere fără margini şi, ca moarte fără vină, a putut fi socotită în contul celorlalţi sub anumite condiţii. Tocmai în aceasta constă harul menit nouă din veac. Această menire a intrat în planul facerii lumii şi, acolo unde a fost nevoie, s-a arătat lucrătoare prin puterea proniatoare, dar pentru împlinirea ei în faptă a fost rânduit un soroc anume.

La jumătatea celei de-a şasea mii de ani de la cădere a venit Fiul lui Dumnezeu, S-a întrupat şi a murit pe cruce. Dumnezeu a murit cu firea omenească şi în această singură moarte a adunat cu adevărat, în chip lucrător morţile tuturor oamenilor. Unul a murit - toţi au murit. Contemplând aceasta, Apostolul strigă: dragostea lui Hristos ne ţine pe noi, care socotim aceasta (2 Cor. 5, 14).

Dar dacă toţi au murit, înseamnă că moartea a fost nimicită? Da, a fost nimicită. Dumnezeu, murind cu firea omenească, a stricat moartea (2 Tim. 1, 10), fiindcă a treia zi a înviat cu omenitatea proslăvită, şi din acea clipă rămâne deja în această înviere. Omenirea a gustat deja din slava şi măreţia învierii. Dacă atunci când unul a murit, toţi au murit, înseamnă că şi atunci când Unul a înviat, toţi au înviat.

Puterea învierii lui Hristos e cu adevărat de aşa fel, că în ea zace temelia învierii tuturor. Această putere trece asupra fiecăruia nu printr-o „trecere în cont", ci va fi gustată în mod real; fiecare va gusta din ea şi va învia. Dar pentru asta a fost rânduit un soroc aparte.

Precum a fost un soroc aparte pentru arătarea în trup a Fiului lui Dumnezeu, ca să moară în el şi să învie, aşa a fost rânduit un soroc aparte pentru înviere, şi toţi vor gusta din ea. Când se va săvârşi aceasta, atunci se va împlini ceea ce este scris: unde ţi-e, moarte, boldul? înghiţită a fost moartea de biruinţă (1 Cor. 15, 54-55).

Dar pentru a învia trebuie să murim, iar pentru a muri trebuie să ne naştem muritori. Aşa a şi fost rânduit, ca protopărinţii noştri să nu moară îndată după cădere, ci să rămână în viaţă pentru o vreme ca muritori, pentru a naşte muritori.

De aici a intrat în rânduiala fiinţării lumii perioadă a morţii şi a stricăciunii ca drum către viaţa nestricăcioasă şi fără moarte. Oamenii se nasc muritori fiecare în parte, însă de înviat, întru nestricăciune vor învia toţi oamenii dimpreună, ca toţi să se arate dimpreună în slava mai înainte rânduită lor.

Îngerii au fost făcuţi toţi dimpreună, iar oamenii se vor arăta toţi dimpreună de abia după înviere. Întrucât oamenii nu apar pe lume toţi deodată, ci se nasc, precum

hotăreşte pentru fiecare atotcârmuitoarea înţelepciune dumnezeiască, fiecare murind ca muritor trebuie să aştepte învierea cea de obşte De aici reiese că nimeni nu poate ocoli o perioadă de existenţă despărţită de trup, în aşteptarea învierii.

Dacă privim din afară, vom vedea împărăţind pe pământ moartea şi stricăciunea, dar dacă vom pătrunde cu gândul în ascunzimile fiinţării vom vedea nenumărate suflete omeneşti trăind precum le-a rânduit Dumnezeu, în aşteptarea reunirii cu trupurile înviate nestricăcioase.

Ele suspină, cu locaşul cel din Cer, voind a se îmbrăca (2 Cor. 5, 2). Aceasta este o viaţă omenească nedeplină. Trăind în trup, nu putem pricepe ce constă de fapt împuţinarea, altfel spus micşorarea vieţii fără de trup, dar aceasta trebuie să existe şi există precum i s-a descoperit apostolului, care de aceea a şi zis: nu voim să ne dezbrăcăm, ci să ne îmbrăcăm. (2 Cor 5 4)

Amărăciunea acestei lipse este înghiţită de către dragoste deoarece toţi ştiu că această formă de existenţă a fost rânduită şi continuă ca să se nască toţi cei ce au a fi părtaşi învierii întru nestricăciune. Deşi învierea aceea este doar aşteptare, ea este atât neîndoielnică de parcă s-ar fi săvârşit deja. Toţi se împărtăşesc de nădejdea învierii ca şi cum ar fi înviat deja. Chiar dacă învierea n-a avut încă loc, ea este a noastră.

Dumnezeul acestui veac

Dumnezeul acestui veac (2 Cor. 4, 4) este numit în alte locuri ale Sfintei Scripturi stăpânitorul acestui veac (In.12, 31; 14. 30), stăpânitorul întunericului acestui veac (Efes. 6, 12), duhul care lucrează în fiii neascultării (Efes. 2. 2). El este dumnezeul acestui veac întrucât cei ce trăiesc după duhul lui i se supun, iau aminte cu drag la îndemnurile lui şi lucrează cu osârdie după principiile lui.

Stăpânirea aceasta nu-i este înnăscută, ci întâmplătoare, întemeiată pe prostia oamenilor, care făcându-şi chefurile au căzut în viaţa trupească. Cei supuşi lui nu îi sunt supuşi nemijlocit, ci sunt numai dedaţi plăcerilor egoiste; plăcerea lor egoistă îi deschide uşa ca să intre în suflet, şi el, după ce intră, îşi face de cap, trăgându-i la fapte rele şi ruşinoase potrivit treptei de împătimire a fiecăruia. Rareori trece personal la fapte.

Lucrarea lui personală este reprezentată de înşelarea proto-părinţilor, ispitirea Mântuitorului Hristos şi viitoarea lucrare prin antihrist.

De obicei, el lucrează prin cetele drăceşti, care mişună peste tot şi se bagă în toate, doar- doar vor putea să izbutească vreo mişelie. Unii dintre ei se sălăşluiesc în trupurile oamenilor, în acele părţi prin care lucrează cu precădere patima căreia îi este dedat cel cu pricina.

Îndrăciţii nu sunt numai cei în care nerânduiala drăcească se descoperă în chip vădit; în cea mai mare parte a îndrăciţilor, dracii locuiesc potoliţi, mărginindu-se să diriguiască prin insuflare faptele lor păcătoase şi strângând şurubul atunci când omului îi trece prin cap să se pocăiască şi să se îndrepte. În unii trăiesc câţiva draci deodată - asta la cei care slujesc mai multor patimi. Ei, şi prin aceştia stăpâneşte dumnezeul acestui veac. Lui i se închină păgânii divinizând patimile; acum ise închină cei ce sunt creştini doar cu numele, plecându-se imboldurilor patimilor pe care le aprinde şi le îndrumă.

Cum orbeşte el raţiunea celor necredincioşi? Ascunzându-L cu totul de ei pe Dumnezeu şi rânduiala lucrurilor dumnezeieşti şi ferecându-le cugetul ca să nu mai simtă altceva decât cele văzute şi pipăite, ca şi cum nu ar exista nimic nevăzut şi nepipăit. Îl au şi pe Dumnezeu pe limbă, însă acest cuvânt trece prin gură fără să lase urme; se mai iţeşte şi vorba despre moarte, dar în aşa fel de parcă pe ei asta nu i-ar atinge. De obicei însă, ei îşi sunt loruşi dumnezei, singuri îşi poartă de grijă, singuri îşi rânduiesc soarta, bizuindu-se în toate doar pe ei înşişi şi sprijinindu-se pe mijloacele care le sunt la îndemână. Scopurile lor nu trec dincolo de hotarele

vieţii acesteia. Ei au de gând pe aceasta să o prefacă în viaţă paradisiacă numai de asta se îngrijesc, într-acolo sunt îndreptate toate planurile lor, într-acolo se întorc toate întreprinderile lor. Scopul lor este să trăiască în îndestulare, înconjuraţi de cinstiri şi de cât se poate mai multe mângâieri şi plăceri. Nici nu iau în calcul conştiinţa şi frica de Dumnezeu nu pătrunde în această beznă a împătimirii simţurilor. Conştiinţa adevărată este călcată în picoare - i-a luat locul regula de a te purta cât mai decent în faţa celorlalţi şi de a nu te face de râs.

Pentru ei, Dumnezeu este ceva de mâna a doua şi li se pare că îndeplinirea formală a obiceiurilor religioase este pe deplin îndestulătoare pentru a nu se teme de El, ca şi cum nici El n-ar avea treabă cu sufletul nostru, nici sufletul nostru cu El.

În togma lor nu intră doar hoţi, tâlhari, curve, beţivi şi alţi păcătoşi învederaţi: aceştia nici nu sunt văzuţi de către ei cu ochi buni. Viaţa iubitoare de lume curge de obicei sub masca seriozităţii, luând ochii cu o poleială de corectitudine, respectabilitate şi impozanţă. Duhul acestei vieţi ste potrivnic lui Dumnezeu; tocmai el e pricina faptului că ochii fiilor acestui veac sunt mijiţi când e vorba să vadă lumina binevetirii. Binevestirea ţine de un tărâm, iar ei, prin toată rânduiala vieţii lor, ţin de altul. N-au nimic în comun cu binevestirea şi nici nu pot s-o încapă.

Începutul lucrării binevestirii este pus de tulburarea conştiinţei - iar fiii acestui veac sunt totdeauna mulţumiţi de ei înşişi, fiindcă nu se văd vinovaţi cu nimic şi nu pricep ce fel de cerinţă este aceasta că s-a apropiat Împărăţia Cerurilor (Mc. 1, 15). Frica de judecata lui Dumnezeu încheie lucrarea, însă fiul acestui veac spune: „Păi ce - jertfa a fost adusă, eu am pus lumânărica, am plătit slujba, gata! Moartea şi judecata sunt departe, să ne vedem de trai!" Şi nu îi intră nicidecum la cap ideea că judecata va cădea asupra lui cu toată greutatea dreptăţii.

Să urmăm binevestirii ce însufleţeşte Raiul cel făgăduit, veşnica fericire - însă fiii acestui veac cred că au deja Raiul, vieţuind pururea în plăceri, cufundându-se în cele văzute şi pipăite, ei nu pot nicidecum să primească dorul de Raiul cel nevăzut şi de fericirea nepipăită.

Aceste trei momente, atât de esenţiale în dispoziţia sufletească a fiilor acestui veac, şi atât de potrivnice principiilor binevestirii, sunt cele care fac ca pentru ei binevestirea să fie ceva întunecat, tulbure, de neprimit. Totul li se pare străin în ea; Nu pot înţelege cum se cuvine nimic din ea; nici un consimţământ faţă de îndemnurile ei nu li se smulge din piept: de auzit nu aud, de văzut nu văd, s-a îngroşat inima norodului acestuia (Mt. 13, 15).

Iată adevăratul înţeles al cuvintelor: dumnezeul acestui veac a orbit minţile necredincioşilor - duhul fiilor acestui veac, care lucrează în ei sub înrâurirea dumnezeului acestui veac - satana - i-a făcut neputincioşi a lua aminte la binevestire, a pricepe lucrarea ei binefăcătoare şi a o primi. Fără să rostească nimic, ei le zic binevestitorilor: „Vezi-ţi de drumul tău, asta n-are legătură cu noi”.

Le-a orbit, zice apostolul, ca să nu le lumineze lumina binevestirii slavei lui Hristos (2 Cor. 4, 4). Când este luată în seamă şi primită, lumina binevestirii răsare ca o făclie strălucitoare aprinsă cât ai clipi într-un loc întunecos. Pentru cel ce a luat aminte la ea luminează totul şi îl face să înţeleagă totul: el vede limpede şi pierzania fără de ieşire în care se află, şi cât de bun mijloc îi propune binevestirea pentru a ieşi din această pierzanie, drept care se şi apucă de el din toate puterile firii sale. Iar când gustă şi cu lucrul puterea lui cea vindecătoare, lumina duhovnicească ce străluceşte în el este nemăsurată. Dintr-o singură privire cuprinde şi trecutul, şi prezentul, şi viitorul, şi cerul, şi pământul - şi vede totul cuprins de Unul Dumnezeu în Domnul Iisus Hristos prin harul Duhului Celui Sfânt. Iar punctul de plecare al luminii este faţa Domnului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat, Care a proslăvit în Sine firea noastră cea săracă şi a aşezat-o de-a dreapta lui Dumnezeu şi Tatălui. Luminând toate, binevestirea aruncă lumină mai ales asupra chipului Mântuitorului Hristos, întrucât toate acestea pe El se întemeiază; de aceea şi este binevestirea slavei lui Hristos.

Necredincioşii nu văd nimic din toate acestea, pentru că au mijit prin necredinţă ochii minţii lor. Uşa tainelor dumnezeieşti nu se deschide pentru ei, şi lumina lor nu îi luminează.

Dumnezeul acestui veac îi ţine în întuneric şi nu lasă să strălucească pentru ei lumina lui Dumnezeu. El face asta nu ca un stăpân, ci amăgindu-i cu viclenie pe fiii acestui veac. Umblând întru înşelare, aceştia nu îşi bagă de seamă întunecarea şi se mulţumesc cu beznă, presupunând ca nişte amăgiţi că aceasta este lumina. Însă oricât ar fi de gros întunericul orbirii, nu este silnicie în el. Oamenii umblă orbeşte de bunăvoie; dacă vor vrea, vor deschide ochii, fiindcă lumina lui Dumnezeu este împrejur.

Dumnezeul acestui veac se străduie în fel şi chip să-i ţină în orbire, dar face asta punându-le la îndemână elementele care pricinuiesc orbirea, pe care oamenii înşişi le iau cu plăcere şi astfel se orbesc singuri. Iar stăpânire nemijlocită, dumnezeul acestui veac nu are peste nimeni şi nimic şi asupra nimănui nu cutează să facă silnicie. Singuri suntem vinovaţi pentru tot.

Îndreptăţirea

Ce este îndreptăţirea? După înţelesul general, a te îndreptăţi înseamnă a înfăţişa nişte motive vrednice de luat în seamă care duc în chip legiuit la înlăturarea învinuirii aduse împotriva ta şi la proclamarea nevinovăţiei tale. În acest sens, îndreptăţirea înaintea lui Dumnezeu nu poate avea loc; între oameni este cu putinţă ca cineva să fie învinuit pe nedrept, şi îndată ce se arată cum stau lucrurile este declarat nevinovat - dar înaintea lui Dumnezeu toţi suntem vinovaţi şi din pricina păcatului strămoşesc, şi din pricina propriilor noastre păcate. Nu avem ce dezvinovăţiri să aducem pentru a ne îndreptăţi, şi nu putem face nimic care să ne şteargă vina.

Şi atunci, ce să facem? Am fi rămas pentru totdeauna sub osânda dreptăţii dumnezeieşti, dacă bunătatea lui Dumnezeu nu ne-ar fi rânduit un mijloc aparte de îndreptăţire.

Pentru a înţelege mai bine cum vine asta, să înfăţişăm vinovăţia noastră sub forma unei datorii faţă de dreptatea lui Dumnezeu. Datornicul nu are cum să-şi plătească singur datoria, dar pentru el poate plăti altcineva, şi atunci când va plăti acela, cel care a dat împrumutul nu îl mai socoate răspunzător, îl eliberează de datorie. Acelaşi lucru ni l-a rânduit şi nouă bunătatea lui Dumnezeu pentru a ne îndreptăţi înaintea Lui. Datoriile noastre sunt de neplătit - însă pentru noi toţi le-a plătit dreptăţii dumnezeieşti Domnul nostru Iisus Hristos prin moartea Sa pe cruce, a cărei putere este definită astfel: prin ea, Domnul a înălţat păcatele noastre în trupul Său pe lemn (I Pt. 2, 24) a pironit pe cruce zapisul păcatelor noastre (Colos. 2, 14). Rămâne doar să facem în aşa fel ca dreptatea lui Dumnezeu să ne recunoască pe fiecare în parte, personal, ca intrând sub această milostivire sau ca fiecare dintre noi să arate dreptăţii dumnezeieşti că în masa generală a persoanelor a căror datorie a fost plătită achitarea a fost făcută şi pentru el.

Să zicem că într-un oarecare oraş sunt o mulţime de datornici şi un oarecare bogat le declara creditorilor (care sunt mai mulţi sau unul singur) că datornicului care va prezenta adeverinţa sau mărturie de la el îi va socoti datoria plătită din propria casă. Ei bine, fiecare datornic trebuie să prezinte dreptăţii dumnezeieşti adeverinţă sau mărturie din partea Domnului pentru a sta înaintea ei liber de datoria păcatelor sale.

Care este această adeverinţă sau mărturie? Credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos. Cel ce a crezut în Domnul este drept înaintea Dumnezeului dreptăţii.

Dar ce este credinţa în Domnul? Degeaba vor unii să definească credinţa în Domnul în câteva cuvinte. Ea trebuie descrisă, pentru că ea e o stare a inimii care cuprinde nu un singur simţământ, o singură convingere, o singură dispoziţie, ci mai multe. Ea vine prin pocăinţă, căci Domnul spune: pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie (Mc. 1, 15).

Din acest laborator al duhului care se pocăieşte, credinţa iese nu singură, ci lucrându-se prin dragoste (Gal. 5, 6), după ce va crede omul şi se va boteza (Mc. 16, 16). Tocmai aceasta este făptura nouă, care se zămisleşte prin har în primele mişcări ale pocăinţei, iar în această structură apare deja pe deplin formată, alcătuită într-un mod caracteristic, primitoare a personalităţii creştine. Aşa este întregul mers al lucrurilor. Doar cel ce se pocăieşte cu adevărat îl caută pe Domnul, iar acesta este umplut de două simţăminte şi dispoziţii: părerea de rău că a păcătuit şi dorinţa nestrămutată de a nu se mai lăsa pradă imboldurilor păcătoase. Însă în cel dintâi simţământ îl chinuie dreptatea lui Dumnezeu, care nu poate fi satisfăcută cu nimic, iar în al doilea - dorinţa este speriată de propria neputinţă cunoscută din experienţă. Şi atunci, aleargă la Domnul cu deplina încredinţare ca El îl va izbăvi de amândouă extremele: îi va ierta şi păcatele dinainte, îi va da şi puterea de a se împotrivi de acum înainte păcatelor. Fără aceste două certitudini, credinţa în Domnul este cu neputinţă de conceput, la fel cum pocăinţa este de neconceput fără frângerea de inimă pentru păcate şi fără hotărârea nestrămutată de a nu se mai lăsa biruit de păcat.

Însă toate aceste dispoziţii sunt numai pregătiri pentru formarea personalităţii credincioase - iar formarea ca atare are loc prin harul Sfântului Duh în taina botezului, în care cufundându-se, omul se cufundă în moartea lui Hristos şi primeşte iertarea păcatelor, iar ridicându-se din cufundare iese întru înnoirea vieţii, îmbrăcat cu puterea de a nu mai sluji păcatului, ci de a via lui Dumnezeu întru Hristos Iisus (Rom. 6, 3-13).

Iată când se arată personalitatea creştină credincioasă formată în chip deplin. Ea străbate toată această cale, însă din ceea ce străbate nimic nu se pierde, ci, dimpotrivă, totul intră în structura duhului ei, care se numeşte într-un cuvânt: credinţă. Ca atare, credinţa cuprinde multe simţăminte, dar trăsătura ei deosebitoare, excepţională, este dăruirea de sine spre slujirea Domnului, mergând până la jertfirea propriei vieţi în aşteptarea mântuirii prin harul Lui.

Cel credincios simte că a fost cumpărat cu preţ de sânge, că trebuie să slujească Celui ce l-a răscumpărat cu deplina încredinţare că pe această cale va fi mântuit fără îndoială.

Numai cel ce crede în acest fel se arată îndreptăţit înaintea lui Dumnezeu - nu numai în sensul că de pe umerii lui este înlăturată vinovăţia păcătoşeniei, ci şi în acela că se pune în el sămânţa a toată dreptatea prin hotărârea lui de a sluji Domnului prin împlinirea voii Lui şi prin simţământul puterii de a face asta, care este sălăşluită în el de către harul ce l-a născut a doua oară. El are dreptatea lăuntrică, pentru ca duh drept a fost înnoit întru cele dinlăuntru ale lui (Ps. 50, 11).

Suntem oare sub blestemul Legii?

Slavă Domnului Dumnezeu, noi toţi, creştinii credincioşi, suntem ascunşi sub umbra Cruci de toate ameninţările blestemelor legii Vechiului Testament - dar nu suntem ascunşi necondiţionat. Nici o pedeapsă nu este nouă acum (Rom. 8, 1), însă numai dacă umblăm nu după trup, ci după duh, altfel spus dacă ne depărtăm de tot păcatul şi râvnim împlinirea tuturor poruncilor evanghelice, întăriţi prin harul Sfântului Duh. Fără aceasta, blestemul atârnă asupra noastră în toată puterea sa. Ca atare, nimeni să nu socoată că întrucât Domnul ne-a răscumpărat făcându-Se pentru noi blestem şi întrucât credem, putem trăi de acum înainte cum ne poftеşte sufletul. Nu: cum păcătuim, asupra noastră este încă o foarte grea pedeapsă! O singură scăpare avem: când, râvnind să împlinim poruncile, ne poticnim şi cădem, atunci, dându-ne seama de acest lucru şi plângându-ne păcatul, suntem datori să alergăm îndată la pocăinţă ca să primim iertare. Atunci este ea primită, datorită veşnicei mijlociri pentru noi, care stă de-a pururea înaintea dreptăţii lui Dumnezeu, şi datorită ostenelilor noastre după putere pentru ştergerea păcatului, prin care este altoită în noi puterea acelei mijlociri cereşti în condiţiile credinţei în El.

Blestemul Legii îl urmăreşte pe fiecare păcătos. El este întrepătruns cu călcarea Legii întocmai cum împlinirea ei este întrepătrunsă cu binecuvântarea.

În Rai s-a zis: în orice zi veţi mânca, cu moarte veţi muri (Fac. 2, 17). Acesta este blestemul, şi el a intrat în vigoare în urma gustării pomului oprit. El zăcea şi asupra păgânilor, numai că nu prin Legea scrisă, ci prin legea conştiinţei, fiindcă mustrarea de conştiinţă nu este altceva decât lucrarea blestemului rânduit de dreptatea lui Dumnezeu pentru orice călcare a Legii. Nici cei ce se află sub Evanghelie nu sunt slobozi de blestem, dacă nu împlinesc poruncile Evangheliei.

Viaţa adevărată stă în împlinirea strictă, deplină şi atotcuprinzătoare a voii lui Dumnezeu, care se vădeşte prin poruncile şi prescripţiile legii morale.

Toată iconomia nou-testamentară a mântuirii: întruparea, crucea, harul Duhului, toate acestea au scopul de a completa Legea, compensând neputinţa ei, nu de a o îndepărta sau de a o trece pe planul al doilea. Către aceasta trebuie să se întoarcă toată luarea noastră aminte, toate puterile şi toate grijile noastre. Cine se abate într-o latură cu luarea-aminte, care se depărtează de punctul principal, acela pierde scopul, primeşte o orientare greşită. Spre asta este orientată credinţa, spre asta - Tainele, spre asta - rânduielile sfinţitoare ale Bisericii, spre asta - toate nevoinţele! Toate trebuie să fie îndreptate spre a ne arăta fii neprihăniţi ai lui Dumnezeu la venirea Domnului.

Viaţa cu duhul

Ce înseamnă a umbla cu duhul? Avem şi propriu nostru duh - după chipul lui Dumnezeu, însuflată de El în om, a cărei menire este de a-l introduce pe om în viaţă pe Dumnezeu şi de a-l ţine în ea. Elementele duhului nostru sunt conştientizarea Dumnezeirii împreună cu simţirea deplinei atârnări de Ea, frica de Dumnezeu, conştientizarea îndatoririi de a fi pe placul lui Dumnezeu, încredinţarea de veşnicia cea fericită.

Prin toate aceste elemente, duhul îl mână pe om de la ego-ul lui şi de la tot ce este spurcat la Dumnezeu ca scop ultim, prefăcând toate celelalte în mijloace pentru atingerea acestui scop. Când omul a căzut, el s-a prăbuşit de la Dumnezeu, şi s-a fixat pe sine însuşi, şi s-a pus pe sine însuşi ca scop principal al vieţii. Duhul a pierdut stăpânirea asupra lui, în locul duhului a început să împărăţească în el iubirea de sine. Din iubirea de sine s-au dezvoltat trufia, goana după câştig, iubirea de plăceri, iar din acestea, mai apoi toată oştirea patimilor. Toate acestea, în diferite nuanţe, au început să cârmuiască viaţa omului. Duhul a amuţit, şi dacă mai dădea câteodată glas, nu era ascultat.

Domnul şi Mântuitorul nostru a adus pe pământ harul Atotsfântului Duh, care împreună cu propovăduirea Evangheliei s-a şi întins pe faţa pământului. Puterea propovăduirii Evangheliei este de la har. Împreună cu cuvântul, prin auz intră în inimă harul şi deşteaptă duhul omului.

Propovăduirea grăieşte: deşteaptă-te, cela ce dormi (Efes. 5. 14). Când harul lucrează asupra duhului, acesta se trezeşte. Împreună cu el se trezesc şi prin viaţă toate elementele lui: frica de Dumnezeu, îndatorirea de a plăcea lui Dumnezeu şi aşteptarea vieţii celei mai bune.

Cine se va supune acestor cerinţe ale duhului înviat de Duhul lui Dumnezeu, acela se va lepăda de sine, va călca în picioare iubirea de sine şi toată oştirea patimilor şi va începe să slujească Domnului cu toată osârdia, în pofida tuturor intereselor pământeşti. Din clipa aceea începe la el viaţa în duh, sau cu Duhul, însoţită de călcarea în picioare a iubirii de sine şi a întregii oştiri a patimilor.

Viaţa în duh, altfel spus cu Duhul, poate fi ca atare descrisă astfel: cine, fiind trezit şi sfinţit cu harul lui Dumnezeu prin taine, intră în sine însuşi, şi stând înaintea Domnului în inima îndreaptă toate faptele sale - atât lăuntrice, cât şi dinafară - spre a plăcea lui Dumnezeu prin umblarea neabătută în voia Lui, Care este înfăţişată în cuvântul Lui şi primită în conştiinţa întru nădejdea veşnicei fericiri în Dumnezeu,

călcând în picioare iubirea de sine şi uitând interesele pământeşti, acela trăieşte în duh şi cu Duhul.

Viaţa creştină seamănă cu suişul la deal. Cel ce suie se osteneşte pentru suiş, dar pe măsură ce suie i se descoperă tot mai multe lucruri, pentru că orizontul lui devine tot mai larg. Aşa şi în creştinism: cu cât sporeşte cineva mai mult în viaţa creştină, cu atât devine mai largă sfera lucrurilor duhovniceşti care este accesibilă minţii şi percepţiei sale. Adevărat înţelept este numai cel care este desăvârşit în viaţa creştină; fără să trăieşti creştineşte nu vei înţelege nimic din creştinism. Ceea ce se cunoaşte despre creştinism cu mintea, fără viaţa creştină, nu seamănă deloc cu realitatea. Oricât de amănunţit şi de elocvent ai povesti, de exemplu, ce fel de gust are ananasul, nu poţi să-ţi dai seama cu adevărat până ce nu-l guşti; aşa şi cu învăţătura creştină – cât timp n-o aplici în viaţa ta, nicidecum n-ai să te ridici până la gustul ei.